ALFRED SCHIROKAUER
avocat de divorţuri

ALFRED
SCHIROKAUER

AVOCAT DE DIVORȚURI

Începutul sfîrșitului

— roman —

— 1990 —

EDITURA „CRONOS 22“ CRAIOVA

Coperta și îngrijirea ediției : ION UNGUREANU

1

Röhn Wolfgang era cunoscut ca mare avocat poate numai pentru că surprindea momentul despărțirii după cum unii chirurgi sînt cunoscuți prin aceea că recomandă întotdeauna operația. Și totuși venea la el, cel mai vestit avocat de divorțuri din Berlin, în speranța că el, marele jurist și cunoscător de oameni, va face o minune, va găsi un mijloc magic, ca să le salveze căsnicia pierdută.

Știa lucrul acesta, cunoștea prea bine și așteptarea aceasta disperată, și grozava dezamăgire, pe care o pricinuia acestui soi de femei. A fost un timp, cu ani în urmă, la începutul activității sale, cînd se lăsa înduioșat și le dădea alte sfaturi, sau încerca să înrîurească pe bărbați, să revină, doar-doar o izbuti să împiedice dezastrul unei case. Acum, era sceptic și fără iluzii. De mult îl învățase experiența că nu făcea altceva decît că prelungea un martiriu. Învățase de mult că pentru căsnicii stricate, ca și pentru farfurii sparte, nu exista nici o pastă bună de lipit.

Röhn tăcea mereu, așteptînd compătimitor.

În cele din urmă, femeia își ridică fața udă de lacrimi.

— Dar asta nu e cu putință, domnule avocat, șopti ea înăbușit. Nu e cu putință ! *Nu se poate* ca totul să se fi sfîrșit !

— Doamnă, răspunse el cu vocea aceea blîndă și mingăioasă, care suna ca o desmierdare, îmi dau seama că gîndul divorțului vi se pare la început straniu și ca o imposibilitate. Are în el ceva înspăimîntător, neînțeles. Ceva care se poate întîmpla oricui altcuiva, dar nu tocmai d-tale. Înțeleg lucrul acesta, cum nu se poate mai bine. Trebuie ca mai întîi să te aclimatizezi cu acest gînd.

Glasul lui Röhn era ca o consolare blajină.

Doamna plîngea cu dinții strînși.

— Sau poate vreți să continuați această viață de umilință, de jignire și înjosire zilnică ? Este *asta* o viață care merită să fie trăită ? Nu e de preferat mîndria și eroismul ? Nu e mai bine să fiți energică și hotărîtă decît să-ndurați toate din lașitate ? Sînteți încă tînără — sînteți foarte drăguță — mai aveți destule șanse să fiți fericită.

Ea nici nu auzise bine cuvintele lui. El știa prea bine că femeile din categoria ei, sub biciul durerii, nu mai sînt în stare să reacționeze așa cum cere onoarea și rațiunea. Îi vorbea numai pentru că cunoștea efectul anesteziant al glasului său. Îl folosea ca un narcotic, cum întrebuințează doctorul morfina la dureri insuportabile.

Deodată, femeia sări în sus, căzu ca frîntă în genunchi lîngă scaunul lui și ridică mîinile împreunate spre el. Gestul nu avea în el nimic teatral. Era semnul unei dureri adevărate și mari.

— Domnule doctor, gemu ea, ajutați-mă ! Nu pot trăi fără el ! Cruțați-mi, în fața copiilor mei, care acum sînt mari, rușinea ca ei să vadă că tatăl lor nu mă mai iubește !

Fața-i era răvășită și congestionată de durere.

Röhn se sculase-n picioare. O ridică blajin. Ea se rezemă disperată de el. Avocatul îi vorbea încet, aproape la ureche.

— Scumpă doamnă, dar eu, tocmai vreau să vă ajut. Cu toate puterile și experiența mea. Trebuie să înțelegeți că stă în firea bărbatului, să obosească. Bărbatul — așa vor țelurile înțelepte și brutale ale naturii — tinde să cucerească. Instinctul vînătorului care-și pîndește mereu prada e poate cel mai puternic din instinctele lui. În căsnicie, chiar și cu femeia cea mai încîntătoare, cea mai ispititoare, farmecul cuceririi încetează — e fatal să înceteze. Mă-nțelegeți ?

Ea se desfăcu de el și-l privi ca izbită de un gînd. Apoi, fața ei palidă și udată de lacrimi, roși ușor.

— Atunci, ar fi deajuns o despărțire vremelnică. Aveți perfectă dreptate, domnule avocat. Am să plec în călătorie — pe mai multe săptămîni.

— Puteți încerca și asta, dragă doamnă, dacă țineți așa de mult, spuse el șovăielnic și sceptic. Experiența m-a învățat însă că o simplă despărțire nu folosește la nimic. Bărbatul consideră plecarea pentru un anume timp, numai ca un început de cedare, de resemnare. Luați-vă inima-n dinți și riscați tăietura cea mare, riscați soluția definitivă ! Cutezați să redeveniți pentru bărbatul dv. — o pradă rîvnită. Dacă totuși vă mai iubește — faptul că astăzi afirmă contrariul nu dovedește încă mare lucru, — va căuta să vă cucerească din nou.

Femeia îl privi temătoare și nesigură.

— Se întîmplă vreodată ca bărbații să ia din nou în căsătorie pe femeile de care au divorțat ? întrebă ea cu frică.

Röhn dete din cap afirmativ.

— În orice caz, nu văd alt mijloc ca un bărbat care s-a săturat de soția lui, să revie. Nu merită să-ți dai osteneala să recîștigi, decît ceva ce ai pierdut. Treziți în el instinctul vînătoarei !

Femeia sta nehotărîtă și chinuită. — Nu știu, — bîlbîi ea — nu știu ce să fac.

El zîmbi. — De aceea ați venit la mine, ca să vă dau eu un sfat.

— Pot să mă mai gîndesc ? întrebă ea cu teamă.

— Firește că da ! Ba încă vă rog să cumpăniți serios.

Atunci ea se dete biruită. Strigă aproape nerăbdătoare :

— Și credeți că într-adevăr ?...

— Sper, spuse Röhn.

Ea îi luă amîndouă mîinile, i le strînse tare și spuse :

— Bine, atunci înaintați cererea de divorț.

— E singura speranță pe care v-o pot da doamnă.

Röhn îi strînse mîna.

După ce o conduse pînă la ușă, rămase locului gînditor. Știa că i-a dat cel mai bun sfat care i se putea da. Separația era inevitabilă. Cancerul care-i mistuia căsnicia și viața — trebuia îndepărtat. El izbutise să-i facă ușor cel mai greu lucru din viața ei, o învăluise și-o anesteziase cu speranțe. Singura speranță pe care o mai putea ea avea de fapt. Dacă i se va realiza, n-ar fi putut spune. Îi ușurase numai durerea, atît cît se poate ușura unui om o suferință crîncenă. Chiar dacă mai tîrziu, speranța se va dovedi neîntemeiată, primele momente, cele mai grele, vor fi trecut. Și calea era liberă înaintea voinței ei de viață pentru căutarea unei fericiri la care avea dreptul feminitatea ei.

Röhn străbătu sala de consultațiuni și deschise ușa sălii de așteptare.

Era o cameră luminoasă și plăcută, în stil Empire. La ferestre perdele delicate și draperii grele de mătase albastră. Pereții erau tapetați cu stofă de aceeași culoare cu dungi argintii, iar fotoliile și scaunele confortabile, la fel. Pe măsuțele mici se găseau ultimele numere ale revistelor humoristice, ale jurnalelor de modă și feministe. Aveai impresia că intri într-un budoar încîntător, plin de eleganță, gust și bogăție. În aer plutea o mireasmă ușoară de parfum, pudră, fard și feminitate.

În acest salon se întîlneau cele mai bogate și mai aristocratice doamne din Berlin. Era un loc de întîlnire pentru cea mai bună societate. Toată lumea se cunoștea, se saluta, își zîmbea,

cu înțelegere una pentru alta, stăteau de vorbă pînă le venea rîndul să dispară în sala de consultații cu uși duble capitonate.

Dr. Röhn era la modă. Era de bon ton astăzi să te divorțeze el, dacă fatalitatea te împingea la acest pas. Așa era șic.

Și totuși era în această sală și un colț în care nu se făceau glume, nu se rîdea, nu se conversa, nu se mînuia mereu cutia de fard și de pudră. Acolo stăteau acelea care luau lucrurile în serios, cele doborîte de durere, care nu veneau la avocatul la modă, ci la omul cu nume și cu inimă mare, pentru a-i cere sfatul și ajutorul. Acolo stăteau mute și cufundate în sine, femeile fără monoclu, necoafate à la garçonne, care nu încrucișau îndrăzneț picioarele.

Și totuși veneau cu toatele : și cele încovoiate de suferință, și cele frivole, și cele pentru care drumul spre acest budoar cochet era pasul cel mai greu din toată viața lor și ultimul disperat refugiu, dar și cele care-și stopaseră noua și eleganta lor mașină, în trecere prin Kurfürstendamm, colea, ca să mai divorțeze nițel.

O parte dintre cucoane, priveau cu uimire cu completă neînțelegere și cu ușor dispreț la fețele zadarnic scăldate în lacrimi și la buzele tremurînde și îndurerate ale celorlalte femei, care abia izbuteau să-și stăpînească durerea. Doamne Dumnezeule, cum e în stare cineva să ia atîta de în serios un bărbat ! Cum poți transforma o mică eroare de calcul a vieții, într-o asemenea falsă tragedie ! Ciudate femei mai există pe lumea asta ! — Drept să-ți spun, doamnă Posedell, azi iar ai pus o rochie superbă. — Ei, trebuie să te gătești un pic, dr. Röhn e un cunoscător de mîna întîi ! — Îmi dai voie să te întreb unde-ți lucrezi ?

Cînd Röhn deschise ușa, zumzetul conversațiilor amuți. Toată lumea ridică ochii spre el.

— Vă rog, al cui e rîndul ? spuse el cu un aer de ușoară superioritate și gentilețe.

Atunci se ridică dintr-un colț o persoană mică și plăpîndă. Sîngele îi năvăli în obrazul lipsit de grație. Se strecură încurcată și timidă printre cocoanele elegante.

Părea amețită. Ușa se închise în urma ei și a avocatului.

O doamnă, care venea pentru prima oară aci ca să consulte pe avocat, se adresă extaziată vecinei ei.

— Dar e un bărbat încîntător ! șopti ea.

Celelalte rîseră cu superioritate. — Nu l-ați cunoscut pe doctorul Röhn ?

— Nu. Am venit după recomandația unei prietene. Dar e épatant ! Ce cap ! Și hainele pe el ca turnate. Și părul argintiu de la tîmple ! Acum pricep de ce are atîta succes !

— Ce e mai charmant la el, e vocea, spuse cealaltă, luminîndu-se la față. E mîngîioasă. Te captează și-ți pierzi orice rezistență. Și, cînd vei fi înăuntru, să te uiți la ochii lui. Ochi de poet, dragă doamnă. Și mîinile ! Așa mîini n-ai mai văzut la niciun bărbat. Delicate ca niște mîini de femeie, și simți totuși în ele o putere tainică, ce te dezarmează. Ea închise ochii și respiră adînc.

— Ei, spuse cea nouă, dar v-ați amorezat de el !

— Toate cîte sîntem aci sîntem admiratoarele lui, se apără ea. Dar să știți de la mine — e inaccesibil. Absolut inaccesibil ! Nu poate să sufere femeile. Un misogin.

— Ce vorbiți ! Un om care are a face numai cu femei — să fie un dușman al lor ? !

— Da. Nu că aș ști din propria... Dar — nu vreau să spun numele — o cunoscută a mea — s-a amorezat nebună de el — fără nici o speranță. El — sloi de ghiață ! Și totuși totdeauna blajin și gentil — dar absolut la fel cu toată lumea.

— Poate că a avut vreodată o mare dezamăgire.

— El — o dezamăgire ! Ce ideie ! Dar ce femeie ar fi în stare să-i opună o rezistență serioasă ? Eu cred că e mai degrabă cazul ca la doctorii de femei. Aceia sînt absolut nesimțitori la farmecele femeiești. Cînd ești silit, ca Röhn, să privești pînă în adîncul tainelor sufletești ale femeilor...

Mai vorbiră încă multă vreme despre dr. Röhn. Și nu erau singurele care vorbeau despre el în acest budoar elegant.

Domnișoara Genulat șade acum în fața doctorului Röhn. În fotoliul mare și comod, pare încă și mai umilă, și mai strivită de viață decît mai-nainte. Își caută cuvintele.

— Spune-mi fără teamă ce te apasă, domnișoară, o încurajează el calm. Nu trebuie să te jenezi de mine, orice ar fi. Eu înțeleg orice lucru omenesc.

— Domnule doctor, îngînă cu greu biata ființă, — nu știam că la dv. vine lume așa de elegantă — am citit adesea în ziare numele dv. și pentru că mîine — da, chiar mîine am termen — împinsă de frică — dar, nu, trebuie să plec — cu siguranță că sînteți prea scump pentru mine !

Sări în sus speriată și se îndreptă spre ușă.

— Dar te rog, dragă domnișoară ! strigă Röhn, apropiindu-se repede de ea și aducînd-o la loc în fotoliu. De ce spui asemenea copilării. Tariful onorariilor noastre e fixat. Eu nu

sînt „mai scump“ decît oricare alt coleg al meu din Berlin. Și mai întîi de toate, nu-i nevoie să te gîndești la interesele mele, de fel. Povestește-mi numai ce te aduce la mine.

Domnișoara Genulat privi în jos spre genunchii ei ascuțiți, care împungeau stofa sărăcăcioasă și subțire a rochiței ei lipsite de gust. Mîinile ei rătăceau fără rost în jurul șoldurilor.

— Vorbește fără teamă. Avem doar cu toții slăbiciunile și păcatele noastre, o consolă avocatul cu vocea lui mîngîioasă.

Atunci domnișoara Genulat începu să povestească — întrerupt, înpleticindu-se mereu la vorbă.

Are treizeci și cinci de ani, da, și n-a știut niciodată ce-i aceea să fii fericită. Muncă — și iar muncă. Și mama bolnavă — acasă, și atunci, nu-i așa ? a cunoscut un tînăr drăguț. Nu știe nici ea cum s-a făcut. În tramvai. Și el o rugase să vină la întîlnire. La ceasornicul public din Lützowplatz. Nu știe cum îl chema. Dar era foarte drăguț și foarte prietenos. I se întîmpla pentru prima oară în viață un lucru ca acesta. Era mai tînăr ca ea. Da, știe că nu e frumoasă, dar și-a închipuit — acum își dă seama că a fost o prostie — și-a închipuit — atunci — că se putea face măcar niței drăguță. Roși mărturisind aceasta. Și atunci a săvîrșit fapta care a făcut-o. Leafa ei de casieriță ajungea numai pentru întreținerea casei și pentru doctorul mamei, că mama nu e înscrisă la casa de ajutor medical. Așa că a luat din cassă 45 de mărci. La întîi avea de gînd să pună banii la loc. Negreșit. Și și-a cumpărat o bluză și ceva ruj și pudră, și o sticluță de parfum. A vrut să-i placă lui ! Dar el n-a venit. Măcar c-a așteptat două ceasuri acolo în Lützowplatz. Și pe urmă s-a mai întors de vreo două ori, că-și zicea c-o fi venit.

Și tocmai în seara aceea, ca un făcut, s-a apucat doamna Nölke, la care era în serviciu, de-a controlat cassa. Așa a vrut soarta. Și-a doua zi dimineața i-a sărit în cap că unde sînt cele 45 de mărci. Și a reclamat-o la parchet că a delapidat. Și-o ține una că acum știe ea de ce a tot avut bilanț deficitar. Dacă are hoți în casă ! Dar nu era adevărat, ea e nepoliticoasă cu clienții și de-aia fug.

— Vă jur, domnule avocat, era pentru întîia oară, și la întîi aveam de gînd să pun banii la loc. Sfînt.

— Știu, spuse Röhn dînd din cap.

Și mîine avea termen la judecătoria din Moabit.

— Nu puteți să vă închipuiți, domnule avocat, ce am suferit eu săptămînile astea. Ce frică ! Dacă află mama ! Moare. Suferă destul și așa, că mi-am pierdut slujba. Firește că doam-

na Nölke m-a dat îndată afară, fără preaviz. Era în dreptul ei. Dar cu certificatul ei nu mai pot găsi altă slujbă. Și dacă voi mai face și închisoare! Domnule doctor, știu că am făcut o faptă rea. Nu vreau să mă scuz. Era să viu mai de mult. Dar mi-era frică de cheltuială. Astăzi însă — uite sînt nebună de frică — azi nu mai putui să rabd — trebuia s-o spun unui suflet de om, să cer cuiva ajutor.

Dură multă vreme pînă ce domnișoara Genulat își termină mărturisirea scăldată în lacrimi.

— Dacă ai fi venit mai de mult, dragă domnișoară, spuse Röhn după o mică pauză. Ți-ai fi cruțat multe ceasuri de suferință. Am să te apăr, nici vorbă. Chestia nu-i așa de gravă. Ceea ce ai săvîrșit dumneata e un lucru omenesc și ușor de înțeles. Nici n-ai de ce să-ți fie rușine. Ai să primești o pedeapsă ușoară, dar cu siguranță că ți se va acorda un termen de încercare, adică, dacă vreme de cîțiva ani ai să te porți bine — n-ai să execuți pedeapsa. Și de asta sînt doar sigur.

— Domnule avocat!

— Știu. Va să zică, la urma urmei, are să fie ca și cum n-ai fi primit nici-o pedeapsă. Iar în ce privește o slujbă nouă, să n-ai nici-o grijă. Eu am multe relații și am să te plasez undeva.

— Domnule!...

— Și-acum, aruncă de pe umeri orice grijă, dormi liniștită — de mult nu vei mai fi dormit cum trebuie — ți se vede pe față.

— Așa e, domnule avocat.

— Și mîine la zece fix fii la ușa judecătoriei!

— Și onorariul dv.? Eu...

— Ai să mi-l plătești d-ta mai tîrziu, cînd ți-o merge mai bine în slujba cea nouă. Nu-i nici-o grabă. Și acum, capul sus! Ai să vezi ce lesne are să meargă mîine. Și nu mai fi tristă. Să dormi liniștită!

El îi întinde mîna, ea se pleacă spre mîna lui. El și-o trase repede.

— Vai de mine, dragă domnișoară! Ce sînt copilăriile astea!

El îi puse cu gingășie mîna pe umerii slabi și o conduse spre ușă — tranfigurată.

Multe femei mai luară loc în după-amiaza aceea pe fotoliul moale dinaintea biroului avocatului : una brună și tremurîndă, un pachet de nervi, care cerea, ca o isterică, să fie divorțată pentru că bărbatul său o torturează cu „toanele și fasoanele lui insuportabile". Röhn spuse rîzînd că se cam îndoiește că numai soțul e de vină, porni însă cererea de divorț.

Se desprinse dintre celelalte o doamnă foarte picantă, volubilă, de vreo douăzecișitrei de ani, — intră rîzînd cu gropițe.

— Bonjour, doctore, iacătă-mă iar. Iar am ajuns aici.

— Ce să spun, scumpă doamnă, prea duci departe sportul căsătoriilor, spuse avocatul glumind.

Ea dete din umeri ca un copil nevinovat.

— Ce să fac, dacă bărbații mă decepționează așa de repede ?

— Dar nu e nici o jumătate de an de cînd soțul d-tale actual te-a divorțat de cel dinainte.

— A, dragă doctore, o jumătate de an e o vecinicie, ai tot timpul să cunoști și să disprețuiești pe un bărbat. Să știi însă că de data asta am nimerit-o, cu siguranță.

— Fericești o nouă victimă ? !

— Exact. Un bărbat încîntător, dragul meu avocat. Sportsman. Aleargă la curse — a luat premiul întîi la Targa Florio. Dar numai, cît mai repede, zău, dragă doctorașule ! Electric. Ai să faci asta pentru mine, nu ? În trei săptămîni să fiu căsătorită. Logodnicul meu trebuie să meargă după aceea în Franța pentru... ei, am uitat. Va să zică e sigur; în trei săptămîni, doctorașule. Ea împreună mîinile rugătoare. Bărbatul meu actual n-are să facă nicu-un fel de dificultăți. Are și el una în perspectivă. Nu n-ar putea în două săptămîni ? Dacă spui d-ta acolo că e grabă mare de tot ? !

— Ho-ho, rîse Dr. Röhn, nu așa în galop, tinerețe ! Om vedea noi ce se poate face. Dar trebuie să-ți spun, drăguța mea, prea iei ușor căsnicia.

— Doctorașule, tocmai d-ta, un om de lume, să faci pe predicatorul moralist ?

Multe alte destine și temperamente se mai perindară în după-amiaza ceea prin sala de consultațiuni.

Ultima clientă fu o brunetă înaltă, zveltă, îmbrăcată cu o eleganță rafinată și cu un gust încercat. Cînd păși în odaie, avocatul simți o mireasmă de parfum, necunoscut și excitant.

Părea tot așa de misterios și exotic ca și întreaga ei ființă. O chema Maria Fiodorowna Isaieff.

— Luați loc, d-nă.

Ea îi privi o clipă, scrutătoare, cu ochii ei mari, aprinși și primejdioși.

— Va să zică, dv. celebru Dr. Röhn ? spuse ea cu accent slav foarte pronunțat și zîmbi seducătoare.

— Că sînt doctorul Röhn, asta n-o pot contesta, răspunse el zîmbind. „Celebru" e probabil un compliment.

— A, cochetați, — nu, nu compliment. Adevărat. Toate lume povestește de d-ta. De aceea venit eu.

El se plecă, pe jumătate gentil, pe jumătate ironic.

— Vă mulțumesc pentru onoarea ce-mi faceți.

Ea făcu ochii mici și-l privi gînditoare.

— Știți, semănați cu cine ? întrebă ea pe nepusă masă.

— Habar n-am.

— Adolphe Menjou.

— Regret că nu-l cunosc. Ce e ? Un avocat din Paris ?

— O — nu avocat ! Nu cunoști Menjou ? Mai mare artist cinema ? — Gentleman mondial ? ! Ideal al meu !

— Regret că sînt așa de incult, spuse el vesel, dar ce să fac ? N-am timp să merg la cinema.

Spunînd aceasta se uită pe furiș la ceas. Era opt și jumătate.

— Nu mult stau, spuse ea liniștindu-l.

— Chiar dacă nu prea am timp pentru umbrele de pe ecran, pentru aspectele variate ale vieții reale, am întotdeauna vreme, spuse el gentil și o privi cercetător.

Nu prea puteai vedea mare lucru din fața ei pală, pentru că, era mai toată acoperită de pălărioara roșie de paie. De sub marginea pălăriei, scînteiau ochii mari, aprinși și plini de patimă. Nasul era mic, dar încovoiat, semn de energie, gura mare și tare vopsită, dinții albi și strălucitori. Bărbia o avea rotundă și fermă.

— Viu pentru chestiune tare delicată, începu Maria Fiodorowna.

El dete din cap fără să zică nimic. Cine nu venea aci într-o chestiune tare delicată !

— Pe scurt, am fost amanta de la Eugen Eickhoff.

Röhn sta nemișcat.

— Nu mirați ? ! strigă ea uimită. Dv. nici Eugen Eickhoff nu cunoașteți ? !

— Doamnă, în profesiunea noastră înveți repede să nu te mai miri.

— Nu cunoașteți Eugen Eickhoff ? ! repetă ea nerăbdătoare.

— L-am cunoscut personal. Numele îl știe orișicine. A fost unul dintre cei mai mari financiari ai Germaniei.

— Dacă cunoscut personal, știți că lume crede că fost soț cel mai credincios și tată cel mai bun.

Röhn dete din cap aprobativ.

— Și nu mirați că avut amantă ! Poate nu credeți la mine ?

— De ce aș crede că spuneți un neadevăr ? !

— Eu nu spun minciun. Niciodat. Eu prea mîndru pentru asta. Tata meu fost general vestit Fiodor Pavlovici Isaieff, singur general rus care n-a mîncat bătaie nici de la Japonezi, nici de la Nemții. Împușcat bolșevicii la el.

Röhn o privea mut și aștepta. După o pauză scurtă, Maria Fiodorowna continuă :

— Eickhoff mort, și crezut lumea model soț și tată, asta fiindcă eu fost discret. Tot a zis că are să asigure pe mine, pentru cînd el mort. El a știut cît eu am suferit cînd fugit de la Rusia. Dar murit și nu ținut vorba.

— N-a bănuit că va muri așa de repede, adăogă Röhn.

— Nu, nu bănuit, aprobă ea enervată. Chiar ziua cînd mort, a fost ta mine, Sănătos, iubit la mine. Și-acum nici-un ban eu. Ce fac ? ! Și am venit, dv. cereți fiu îngijească la mine.

Röhn se lăsă obosit în scaun.

— Dacă vă înțeleg bine, doamnă, cereți de la mine ca să cer tînărului Eickhoff să dea întreținerea amantei tatălui său decedat.

— Da, așa zis eu !

— Știți că tînărul abia a împlinit douăzeci și unu de ani ?

— Oh, tot știi eu. Eugen vorbit la mine de copii iubit ai lui.

— Și cereți de la mine să-i spun acestui tînăr că tatăl său pe care îl adora, avea o amantă, la care a fost și în preziua morții sale ?

— Așa adevărat ! De ce se nu spui la el ! Ea scoase nervoasă o țigară dintr-o tabacheră mică de aur.

— Dați voe ?

— Mă rog. Îi întinse foc. Apoi o întrebă serios.

— Doriți cu-adevărat asta ? !

— De ce nu ? ! strigă ea sincer mirată și-și șterse un fir de tutun de pe buza de jos.

— Pentru că ar fi ceva josnic, stimată doamnă, răspunse Röhn, fără să ridice tonul. Pentru că i-ar răpi tînărului credință în tatăl său și i-ar profana memoria lui.

Ea tăcu, apoi spuse după o scurtă gîndire :

— Bine, atunci mergem la nevasta lui.

Ea spuse asta ca un lucru așa de la sine înțeles, încît Röhn nu-și putu opri un zîmbet.

— Crezi că va fi mai puțin dezastruos ? Vrei să-i răpești supremul bun care i-a mai rămas de la soțul ei : credința în dragostea lui ?

Maria Fiodorowna aruncă țigara în scrumieră. Gura ei roșie se strîmbă cu dispreț.

— D-voastră foarte sentimental, domn avocat, își bătu ea joc de el. D-voastră prieten foarte bun cu familia ?

Röhn scutură capul.

— De fel. Nu cunosc personal nici pe soția nici pe fiul lui Eickhoff. Cu tatăl am avut numai relațiuni de afaceri. Dar trebuie să spun — cea mai elementară demnitate îmi impune să vă sfătuiesc să renunțați la acest pas.

— Și eu ? ! strigă ea și se înălță pe perna moale de piele: Ce fac eu ? El avu grije de mine ? Eu după ce trei ani fost amantă lui Eugen Eickhoff, om cel mai bogat din Berlin, să fiu iar sărac și cerșetor ?

Röhn se uită intenționat, insistent la hainele ei scumpe și la bijuteriile prețioase.

— Nu cred că e chiar așa de grav, spuse el. Presupun că domnul Eickhoff a fost destul de generos cu d-ta cît a fost în viață.

— Nu așa generos ! El nu fost așa darnic. Rușii cînd bogați arunc cu bani, tornat ca apa peste femeie iubit. Eu avut amanți mulți de tot. Ei îngrijit la mine, de la ei bijuterii — nu numai de la Eickhoff.

Ea îi arătă lanțurile și inelele ei minunate.

— Atunci — cum ? Dv. nu vreți scrieți fiu sau soție ? !

— Nu, nu pot face așa ceva.

— Pentru ce ? vocea ei se făcu tăioasă.

— Fiindcă nu e de demnitatea mea.

Ea îl fulgeră cu ochii ei negri și aprinși.

— Atunci eu duc la alt avocat.

Röhn ridică din umeri.

— Mă rog. Dar mă tem că nu veți avea mai mult noroc la alt coleg.

Atunci ea desfăcu cu degetele nervoase geanta de mînă.

— Poftiți — scrisori de la el — multe — cu dragoste, și promite că îngrijește la mine.

Aruncă un pachet de scrisori înaintea lui Röhn pe birou.

— Citiți, vă rog !

— N-are nici un rost, spuse el. Vă cred.

— Nu vreți citiți ?

— Nu.

Ea strînse scrisorile cu un gest furios.

— Atunci eu trimiți scrisori la femeie, amenință ea.

— Asta ar fi șantaj, îi atrase atenția Röhn rece.

— Tot una e la mine dacă intru pușcărie. Nu degiaba fost eu trei ani amantă la om urît și bătrîn ca să mor foame. Eu —

Cineva bătu la ușă.

Röhn ridică mîna ca să curme potopul de cuvinte iritate ale rusoaicei și se îndreptă spre ușe.

Afară sta un tînăr blond, de o statură falnică.

— O, pardon ! strigă acela speriat. Credeam că ești singur.

Röhn intră în sala de așteptare și închise ușa după el.

— Iartă-mă, îi spuse din nou Erwin Oven. Venisem să te iau.

— Termin îndată, spuse Röhn. Ce-ai făcut toată ziua, băiete dragă ?

Între timp, Maria Fiodorowna sta lîngă birou furioasă. Privirea îi căzu pe un bilet de wagon-lits clasa întîi pentru München. Fără să vrea îl privi îndelung. Apoi ceti pe el numele doctorului Röhn. Apucă biletul, apoi îl lăsă iar pe birou.

Ușa se deschise. Intră Dr. Röhn.

Rusoaica îi zîmbi plină de făgăduinți. El își trecu mîna pe frunte ca să-și adune gîndurile. Atunci veni dinspre ea o adiere din acel parfum exotic, bizar și excitant.

— Da, spuse el distrat și obosit de lungile ore de consultație, despre ce vorbiam ?

— D-voastră vorbit tocmai de șantaj, îl ajută ea zîmbindu-i mereu tainic.

— Da, așa e. Așa că să vă veniți în fire, scumpă doamnă. Frumoasele d-tale mîini n-au ce căuta într-o chestiune așa de murdară. Te rog, doamnă Isaieff, d-ta n-ai nici o nevoie de asemenea ticăloșii. O femeie ca d-ta nu trebuie să se crampo-

neze de trecutul mort. Există pentru d-ta destule posibilități vii !

Ea îl privi încurajatoare, stimulîndu-l.

— Credeți ? întrebă ea cochetă. Dacă dv. mare avocat spuneți la mine așa, eu, femeie rea, detestabilă, ascult la dv. Am să aștept, vedem dacă găsesc posibilități vii.

El ridică capul, mirat de această schimbare și supunere.

— Acum dv. mirat, deși spus nu mai mirați de nimic, pentru că eu ascult la dv., spuse ea triumfătoare.

— Da, asta cam așa e.

— Că eu enigma pentru dv., îl întrerupse ea cu o clipire sprințară.

— Care s-ar deslega mult mai ușor dacă nu te-ai crede așa de rea. Dar, drept să spun — nu prea mă-ncred în d-ta. Se ascunde vreo intenție în dosul supunerii d-tale.

Ea rîse sgomotos.

— Probabil că dv. afla curînd intenția ascuns, cum spuneți. Bună seara, domnu avocat.

Ea îi întinse mînă zîmbind.

— Bună seara, frumosule Sfinx, glumi el, îi luă mîna și simți o apăsare tainică și plină de înțeles.

Abia ajunsese la ușa sălii de așteptare, și Röhn și uitase de strîngerea de mînă plină de înțeles și de autoarea ei. Cu toată firea ei problematică, ce te capta, cu toată frumusețea ei răpitoare, cu toată eleganța ei cosmopolită, Rusoaica era totuși o apariție obișnuită în cabinetul lui. Cînd se închise ușa în urma ei, toate femeile care fuseseră azi în cabinet încetaseră să mai fie ființe omenești și nu mai erau decît obiecte juridice.

— Așa, exclamă el scoțînd un suspin de ușurare, acum pot să stau în sfîrșit de vorbă cu tine, băiatule.

Îi întinse amîndouă mîinile lui Erwin Oven.

Cei doi bărbați erau rude îndepărtate, în afară de asta însă îi lega o prietenie, călită prin multe încercări.

Oven îi purta și o mare recunoștință lui Röhn. Fiind încă foarte tînăr trebuise să preia o uriașă întreprindere minieră în Westfalia, ca moștenitor al unui tată genial. În nesiguranța și șovăiala răspunderii neașteptate, se adresase avocatului din Berlin care-i era și rudă și al cărui renume creștea din zi în zi.

Avînd o privire largă a lucrurilor, Röhn îl ajutase pe acest tînăr, nu atît prin sfaturile sale juridice, cît prin aceea că-i insuflă încredere în sine și voința de a conduce. Personalitatea lui sugestivă îl înrîurea mai curînd decît luminile lui juridice. Așa se închegase, între ei, cu trecerea anilor, o prietenie intimă, iar la Oven, în plus, o adorație și un respect orb pentru Röhn.

Își scuturară mîinile cu putere. Oven era mult mai înalt decît avocatul. Era spătos, blond și mare. Pe lîngă prietenul lui distins și svelt, făcea impresia, cu toată eleganța lui, că a ieșit din fundul pădurii. Un Tarzan. Ochii albaștri în obrazul lui frumos și sincer erau nevinovați, tinerești și serioși. Avea douăzecișicinci de ani, cu treisprezece ani mai puțin decît Röhn.

— Trebuie să mă mai scuzi o secundă, îl rugă avocatul. După aceea ne ducem acasă, ne îmbrăcăm și zburăm afară la Wannsee.

Oven șovăia.

— Da, Wolfgang, dar pot să viu acolo, așa, nepoftit ? întrebă el.

— Firește. I-am telefonat d-nei von Gusserow și i-am spus că aduc un prieten cu mine. Nu puteam să mă scuz că nu viu. E cea mai bună clientă a mea. Și în afară de asta, i-am dat cuvîntul de onoare că am să viu. Dealtminteri nu vom sta mult. Are să fie așa de multă lume, încît o să ne putem strecura englezește cînd om vrea. Fac numai act de prezență, apoi plecăm și petrecem seara plăcut împreună. Cît stai la Berlin ?

— Mîine seara trebuie să plec înapoi.

— S-a nimerit admirabil. Și eu plec pe mîine seară la München. Va să zică — un minut.

Ieși repede afară și alergă în camera dactilografelor. Cu toate că era tîrziu, mașinile păcăneau de zor. Röhn plătea lefuri foarte mari, dar era și foarte pretențios în ce privește timpul, capacitatea și inteligența funcționarilor.

Una dintre domnișoare sări îndată cu un caiet de stenograme în mînă. Avocatul însă îi făcu un semn negativ.

— Azi nu pot dicta, d-ră Bergwald. Sunt invitat. Vino te rog mîine dimineață la șapte la mine.

— Foarte bine, domnule doctor.

Röhn intră în biroul d-rului Hellebrandt. Față de lume acesta trecea drept asociatul lui Röhn, în realitate era însă funcționarul lui. Fuseseră prieteni încă din facultate. Helle-

brandt se ocupa cu procesele bărbaților și cu notariatul. La biroul lui ducea o a doua cameră de așteptare, care era mai severă și mai puțin intimă decît budoarul bleuciel al clientelor d-rului Röhn. Jacob Krause, bătrînul servitor, dirija din hall circulația aceasta cam complicată și îndrepta, cu discernămîntul lui de om versat pe fiecare spre camera care se cuvenea.

— Ce mai nou ? întrebă Röhn.

Hellebrandt, un bărbat mic și gras, se ridică de la birou. Nu era nici frumos nici impunător. Totuși, ochii mici și suri luceau pătrunzători și inteligenți din dosul ochelarilor cu sticlă groasă. Era un jurist eminent. Tratatele lui de drept erau în toate mîinile și se citeau ca o autoritate indiscutabilă.

— Nimic deosebit, dragă Röhn, mormăi el cu glasul lui adînc de bas. Frămînta între degetul gros și arătător mucul țigării de foi, de care nu se despărțea niciodată.

— Bine, acum trebuie să plec. Spune te rog adversarului meu mîine la secția I-a că am să viu ceva mai tîrziu. Trebuie să fiu mai întîi la judecătoria din Moabit.

— N-aș putea să mă duc eu ? se oferi Hellebrandt serviabil.

— Nu. Mersi. Trebuie să pledez eu. O biată nenorocită. Pe mîine.

Îi întinse mîna și vru să plece.

Atunci Hellebrandt strigă după el :

— Voiam să-ți spun că avem nevoie de încă o dactilografă.

— Angajează ! dispuse Röhn și ieși în fugă.

Cu excepția orelor de consultație, tot ce făcea, făcea în goană, repede, prins de vîrtejul Berlinului.

Hellebrandt se așeză la loc la birou, își aprinse iar țigara de foi cu mare grijă și se plecă pe actele lui de notariat.

În fiecare seară la zece venea soția lui de-l lua. Era o căsnicie domoală, lipsită de copii. Apoi mai lucra la el acasă pînă la miezul nopții.

În cabinetul lui, Röhn sună. Îndată intră domnul Nielebock, șeful biroului. Era un omuleț bătrîn, șters, anchilozat sub praful dosarelor, în serviciul lui Röhn de cînd acesta își începuse cariera. Avea o față ascuțită și răutăcioasă de uliu. Și totuși această înfățișare exterioară de pasăre de pradă era numai o mască cu care natura rîsese de el. În fond, deși conducea cu strictețe regimentul de dactilografie, era o fire delicată, romantioasă și fără apărare. Multe lacrimi neștiute vărsa el peste tragedia conținută în unele dosare juridice. În momentele în care era mișcat, atîrna întotdeauna de vîrful nasului lui o picătură

trădătoare — ceea ce provoca adevărate crize de veselie la d-șoarele de sub comanda lui.

Röhn trecu repede în revistă notițele pe care le luase la consultațiile de azi și dispuse ce acte trebuiesc scrise. De fiecare dată, domnul Nielebock da din cap și mormăia : „O punem noi pe rotițe". Aceasta era fraza lui favorită.

Cînd Röhn îi predete, cu o mică explicație, actul de acuzare și procura d-rei Genulat, stropul trădător apăru pe nasul de uliu al lui Nielebock.

— Bagă de seamă, îl amenință Röhn în glumă, stropul cu pricina s-a pus pe lucru !

Nielebock trase repede batista din buzunarul dinapoi al redingotei.

— Mă scuzați, domnule avocat, slăbiciunile bătrîneții, se scuză el scuturînd capul.

Așa tot spunea de zece ani, rușinîndu-se ca un copil de firea lui gata oricînd să se înduioșeze.

O mașină-sport, elegantă, cu două locuri, îi ducea pe cei doi prieteni dealungul lui Heerstrasse. Röhn conducea singur. Încordarea atenției, cînd conducea mașina, era o destindere și un derivativ pentru nervii lui. După cîteva secunde, cotiră spre vila pe care geniul lui Kurt Lohfing i-o construise avocatului pe Heerstrasse.

Era o vilă lungăreață, din țigle smălțuite roșiatic-vioriu, drăguță și simplă. Exteriorul trăda confortul și calmul interiorului. Marea artă însă a aranjamentelor interioare și comoara de picturi prețioase, desene și gravuri constituiau pentru vizitator o surpriză din cele mai plăcute.

Röhn era un cunoscător și amator stimat și temut, un concurent încăpățînat și cutezător la toate licitațiile internaționale. Era cunoscut la Berlin, la Paris, la Londra, la München, la Frankfurt am Main.

Avocatul stopă. Șoferul, totodată și servitor stilat, sări repede jos și luă mașina în primire. Cei doi domni intrară în hall.

Era o încăpere imens de înaltă, care ajungea pînă la acoperișul casei. Nu avea nimic rustic. Dar nici impresie de muzeu nu făcea. Picturile se încadrau ca un ornament artistic în pereții holului, tapetați cu brocart roșu. Aci își găseau locul vechii maeștri : un Schöngauer, un Grünewald, un desen de Rembrandt, un Sarto, un Tizian, un Bellini. O scară de stejar sculptată, în gen vechi florentin, ducea spre încăperile de sus.

Ceaiul se servi pe o masă mare din epoca lui Michelangelo. Cei doi bărbați se așezară. — Trebuie să mă odihnesc cîteva

clipe, spuse Röhn, și-așa ajungem destul de devreme la Wannsee.

Se lăsă puțin pe spate pe sofaua moale și întinse picioarele pe un covor Renaissance minunat restaurat.

— Ei, obosi și neobositul meu amic ? ! întrebă Oven mirat.

Röhn se ridică. Servitorul aduse ceaiul. Abia după ce plecă, răspunse avocatul :

— Nu sunt obosit trupește, Erwin. Mai curînd sufletește.

Oven îl privi întrebător.

— Sunt obosit de ocupația mea.

— Tu ? !

Röhn dete din cap și puse jos ceșcuța delicată și străvezie, chinezească. Ea clincăni ușor.

— Nu mai pot suporta aceste lacrimi femeiești, aceste dureri, această ură înverșunată, această amărăciune care-ar fi în stare să meargă pînă la crimă ! Și, în fond privind, îți dai seama că nu poți ajuta nimănui cu nimic !

Oven se întoarse brusc spre prietenul său. Fără să remarce această mișcare de surpriză neîncrezătoare, Röhn continuă :

— Și frivolitatea, ușurința asta — ! Ce fac eu altceva, izbucni el cu violență, decît să spăl rufele murdare ale oamenilor bogați din Berlin ! Să-ți spun drept, dragul meu Erwin, cîteodată mă disprețuiesc pe mine însumi. Muncă cinstită e ceea ce fac eu ? Nici nu-ți trece prin minte cum invidiez pe orice lucrător de pe stradă. Întinse brațul drept și strînse pumnul. Sau pe bunul Hellebrandt. El săvîrșește o muncă cinstită și curată, demnă de un bărbat. Și eu ? Vîr mîinile pînă la coate în lături.

Oven era așa de uimit că nu știa ce să răspunză. Röhn făcu un gest de lichidare a celor spuse.

— Lasă Erwin. Asta-i soarta mea, să fiu o spălătoreasă bătrînă. M-au surmenat consultațiile de azi. Vrei o țigare ?

El îi oferi tabachera de argint și se servi și el. Apoi, dînd fumul într-un nor des și albastru, zîmbi :

— Nu lua în tragic văicărelile mele. Ai dreptate. Indispoziție trecătoare. Și-acum, fuga la Wannsee !

Înaintea porții îi aștepta limuzina cea mare de 100 de cai. Cei doi prieteni se urcară în mașină. Acum conducea șoferul. Mașina luneca fără zgomot prin noapte, afară din oraș. Röhn stinse lumina. Simțea că astă seară nu e cu totul stăpîn pe el.

Era nervos și supraexcitat. O vreme tăcură amîndoi. Apoi, avocatul spuse :

— Ei, dă-i drumul, băiete ! Ce te-aduce la Berlin ?

— Nu acuma, zise Oven, ești surmenat. S-o lăsăm pe mîine.

— Ce prostii ! Vorbește omule ! — Suna aproape ca o poruncă.

Oven se supuse pe dată.

— Mi s-a oferit o fuziune cu Ostertag, cunoști firma ? După a noastră, e cea mai importantă din Westfalia.

Röhn afirmă din cap. Mașina gonea mereu.

— Voiam să aud sfatul tău.

— Cu dragă inimă.

Oven îi expuse proiectul. Röhn puse cîteva întrebări scurte, care atingeau întotdeauna chestiunile esențiale. Apoi îl sfătui pe Oven să nu accepte și-i arătă motivele pentru care e contra.

Celălalt îl asculta mut.

Cînd Röhn tăcu, Oven rîse cu rîsul lui de băiat voios și fără grije.

— Și tu te plîngi ! Tu-ți critici meseria ! Tu cel mai lucid cap juridic ! Care simte în vîrful degetelor ce e just și ce nu ?

— Să lăsăm asta. A fost o revoltă trecătoare.

— Știu, spuse Oven vesel. Ar fi și o nebunie. Drept să-ți spun, mie îmi surîdea la început proiectul. Dar ai perfectă dreptate. Ar fi o proastă afacere pentru mine, firește. Acum îmi dau și eu seama. Dar numai pentru că mi-ai adus tu lumini absolut noi. Bătrînul nostru consilier juridic din Bochum m-a îndemnat ca neapărat să fac afacerea. Dar tu pui mîna pe rană cu fiecare argument. Îți mulțumesc. Cum sesizezi tu o chestiune ! Și —

— Ei, gata, îl întrerupse Röhn contrariat. Mai bine povestește-mi ceva despre tine. Ce faci, cum o duci ?

— Eu ? Mai nimic nu fac. Sunt foarte singur. Și dacă n-aș fi discipolul tău și un becher încarnat — de, cine știe, aș mai face vreo prostie.

— Doar n-ai de gînd !

— Exclus. Glasul era foarte ferm și bărbătos.

Tăcură iară o bucată de vreme. Apoi Röhn exprimă gîndurile ce-i frămîntau pe amîndoi : — Crede-mă, Erwin, nu vorbesc din vînt cînd sfătuiesc pe orice bărbat să se ferească de căsnicie.

— Știu. Instinctul de vînător. Calul tău de bătaie, fanaticule, rîse Oven.

— Da, bărbatul vrea să cucerească și iar să cucerească, sau, mai bine zis natura impune. Bătrîna înțeleaptă, în dorul ei nepotolit de perpetuare a vieții îl mînă din femeie-n femeie. Căsătoria vrea însă să-i răpească bărbatului acest caracter esențialmente masculin constrîngîndu-l la monogamie. Chiar și numai această singură călcare a legilor naturii condamnă căsnicia la dispariție.

— Ei, prea generalizezi și tu ! S-or mai găsi bărbați fideli.

— Eu afirm că nu !

— Exagerezi.

— Îți declar : nu există pe fața pămîntului un singur bărbat care să nu-și fi înșelat nevasta măcar cu gîndul.

— Asta se poate.

— Nu e deajuns atîta ca, în înțeles ideal, căsnicia să fie condamnată ? Dar n-avem nevoie să rămînem în domeniul abstract. În fapt : peste 90% dintre bărbați își calcă căsnicia.

— Tu trebuie să știi asta mai bine. Dar se poate ca acest procent așa de mare să fie valabil numai pentru un oraș mare ca Berlinul, își dete Oven cu părerea.

— Dragă băiete, cred că n-ai să te apuci să mă convingi că moralitatea e mai mare în provincie ! Nu, dragul meu, oriunde, la Berlin ca și la Klein-Popelsdorf, bărbatul e vînător de femei, fie că e sau nu căsătorit. Și ce e mai interesant e că soțiile inteligente știu acest lucru. Și caută să-i dea concursul ca să-și manifeste pornirile firești. „Trebuie să vîneze ? Bun, să mă vîneze pe mine !“ Se gătesc, se fac pentru el „noui“ și își dau un aer exotic. Se mai refuză, fac să fie mereu recucerite. De mii de ori însă am auzit femei dezamăgite plîngîndu-se că acest mic tertip nu folosește la nimic. Căci ce e mai nostim e că propria lui căsnicie nu e niciodată cîmp de vînătoare ispititor pentru ...soțul legitim... Pentru alții, firește. Față de propria sa soție nimănui nu i se trezesc instinctele de braconier. Vînătoarea cu bilete de voie distruge plăcerea.

Oven rîse înveselit.

Deaceea cînd femeia proprie face oarecari greutăți cochete se supără vînătorul și se mînie. În căsnicie, teribilii braconieri vor să aibă liniște și confort. Dar rezultatul —

Automobilul opri înaintea vilei Gusserow, în Wannsee.

Era o poveste întreagă cu vila și cu proprietăreasa ei Elisa de Gusserow. Ca să spunem adevărat, acum zece ani, Elisa fusese cameristă în această vilă din Wannsee. Azi nu mai pomenea nimeni despre asta. Se așternuse uitarea peste cele întîmplate.

Ea făcuse vînt stăpînei acestei vile. Frumusețea ei sveltă, blondă, diafană, răpise mințile bătrînului proprietar. Mînioasă, fosta lui soție îl părăsise după douăzecișișase de ani de căsnicie. A fost unul dintre primele procese de divorț pe care le pledase Dr. Röhn, o afacere senzațională care îi creiase de la început un nume.

Drăguța, mititica, delicata cameristă, care părea atîta de slabă că orice bărbat se simțea numai decît obligat să o protejeze — foarte pe nedrept altminteri, căci ea se putea apăra minunat singură și știa prea bine ce vrea, — această cameristă mititică și sensibilă ca o mimoză ajunse stăpîna vilei de lîngă lac. Cînd, după trei ani, bătrînul proprietar muri, fără să fi regretat vreodată ceea ce făcuse, îi lăsă celei de-a doua soții vila și o avere pe care furniturile de război o sporiseră considerabil. Căci avea un ochi foarte dibaci nu numai pentru frumusețea femeiască, dar și pentru afacerile rentabile.

Elisa era generoasă. Ea se gîndi la proprietara dinainte care fusese desmoștenită. Făcu să-i parvină o bună parte din moștenire. Aceea o primi, cam cu desgust, dar o primi.

Tînăra și delicata văduvă, ajunse una din cele mai bune partide din Berlin. Generozitatea față de rivala ei, făcu să se uite trecutul și origina ei. Fu preferat un fabricant foarte bogat, care îi plasă averea în mașinile și instalațiile fabricelor sale și i-o salvă astfel de devalorizare în timpul inflației.

Cînd Elisa, mai tîrziu, își dărui inima ei pătimașe prea drăguțului ofițer de aviație de Gusserow, și despărțirea de fabricant deveni o necesitate, avocatul ei, Dr. Röhn, izbuti să salveze tinerei perechi o sumă destul de importantă.

Aceasta a treia și deocamdată ultima căsătorie a frumoasei Elisa, trecea în societatea berlineză drept nemaipomenit de fericită. Afară de cei doi parteneri, o singură persoană în tot Berlinul ar fi putut da lămuriri autentice în această chestiune. Dr. Röhn însă era mut în tot ce privea secretul profesional.

Garden-party-ul atinsese aproape punctul cuminte, cînd cei doi prieteni sosiră.

Servitorul din hall luă celor doi oaspeți întîrziați pardesiurile și pălăriile și îi conduse în grădină. Trecură prin casă. Era pustie. Numai în sala de joc mai stăruiau cîteva cucoane bătrîne la *römi*, cîțiva domni făceau banca.

Cînd Röhn și cu Oven ieșiră în parcul din dosul vilei, rămaseră uimiți.

Era o noapte lină de Iunie, grea de miresme. Cerul înstelat se arcuia peste lac, și peste terasele de flori și boschete. Lampioane japoneze de diferite culori erau presărate dealungul drumurilor ce duceau spre malul apei și învăluiau grădina într-o lumină vagă și fantastică.

Röhn și Oven stătură muți și respirară farmecul nopții călduțe și al grădinei magic iluminată. Apa era neagră, nemișcată încît de-abia îți dădeai seama ce e. Numai umbrele bărcilor cu pînze se clătinau molatic. Dincolo de apă se vedeau luminile pavilionului suedez și ale clubului. Departe, la dreapta se bănuia abia Kladovul. Turnul Schwanenwerder se întrevedea fantomatec.

Din cînd în cînd alunecau fără zgomot și tainic pe ape luminile cîte unui vapor. Cei doi domni nu putură distinge vreun om. Numai pașii furiși, șoaptele, crîmpeiele de conversații, luciul unui plastron, sau foșnetul unei rochii trădau că prin întuneric mișună viață. După mișcarea reflexelor albe, putură să-și dea seama că mulțimea oaspeților se revărsa spre malul apei.

— Acolo jos trebuie că se petrece ceva, spuse Oven.

Röhn confirmă din cap și porni pe drumul în serpentine brodat de flori ce duceau la vale. După cîteva cotituri ajunseră la o răscruce în care se întîlneau mai multe poteci șerpuite. Dintr-o potecă mărginașă venea un domn cu o doamnă. Cînd trecură unii pe lîngă alții, pe Röhn îl izbi parfumul exotic pe care-l mai respirase azi în cabinetul lui de consultațiuni.

Se întoarse brusc. Atunci se auzi glasul cu accent slav :

— Bună seara, Dr. Röhn. Și dv. aci !

— Da, doamnă. precum vedeți.

Maria Fiodorowna îi întinsese mîna. El se aplecă adînc și i-o sărută. Aci Rusoaica era pentru el o doamnă oarecare și nimic altceva. Ceea ce afla în cabinetul lui rămînea închis între cei patru pereți.

Se găseau sub un lampion roșu, care-și revărsa lumina sa lină asupra acestui grup. Lumina discretă accentua și mai tare frumusețea misterioasă a Mariei Fiodorowna. Röhn o vedea

acum fără pălărie. Îl impresionă. Părul negru-albăstriu încadra cu un strălucitu mătăsos fața pală și vie și lăsa liberă fruntea, de o izbitoare inteligență. Părea mai înaltă și mai zveltă în rochia ei colantă de Crêpe Georgette.

— O femeie fraпantă, își spuse el, o frumusețe fascinantă și o statură pentru care ar putea-o invidia orice dansatoare. Și iar văzu Röhn focul din ochii ei, care mocneau ca un vulcan, tainic, primejdios, seducător.

Însoțitorul doamnei își mormăi încurcat numele. Părea indispus de faptul că i se tulburase tête-à-tête-ul. Röhn și Oven se prezentară și ei tot cam mormăit. Rusoaica îl privi cu coada ochiului, scrutătoare, pe tînărul Oven, blond, voinic, înalt și drăguț.

— Eu n-am sperat să întîlnesc la dv. aci, spuse ea lui Röhn.

— Și pentru mine e o surpriză, îi răspunse Röhn.

Ea înțelese pe dată gîndul lui tainic. Nu se aștepta să găsească aci pe o femeie care-i mărturisise fără jenă că a fost întreținută de o puzderie de bărbați. De aceea îi răspunse trufașe :

— D-na von Gusserow și cu mine — vechi prietene. Noi amîndouă —

Se auzi venind de sus val-vîrtej o ceată zgomotoasă de domni și de doamne rîzînd. Înaintea tuturora zburda o blondină mică și delicată cu un cap băiețesc. Nimic din figura ei suavă nu trăda pe femeia de douăzeci și nouă de ani. Era Elisa von Gusserow.

— Ah, domnul Dr. Röhn ! exclamă ea cu o voce care avea suavitatea violetelor timpurii, iată-te în sfîrșit. De cîteva ore te caut peste tot. Cunoașteți pe doamna Jsaieff ! Eri la modistă, ne-am smuls una alteia cele mai frumoase pălării. Nostim mod de a face cunoștință, nu ? Dar hai, hai cu noi. Colo jos te așteaptă o surpriză.

Zicînd acestea îl apucă de braț și-l trase în fugă la vale.

El o urmă supus. Cu un gest ușor de scuză pentru însoțitorul ei, Maria Fiodorowna porni și ea după ei. Nu se sinchisea că fusese prinsă asupra unei mici minciuni crase și convenționale. În afară de Röhn, de altminteri, nimeni nu observase. Ea apucă mîna lui Oven și o tuli la fugă după el.

Domnul părăsit mormăi mînios ceva între dinți și se consolă cu o apostrofă la adresa femeilor în genere.

Parcul se termina cu o terasă largă de piatră, semicirculară deasupra lacului. Nenumărate lămpi albe revărsau aci lumină orbitoare. Oaspeții se înghesuiau nerăbdători pe bănci și pe scaune. Lacul era negru și nemișcat, numai lîngă mal se răsfrîngeau în el luminile de pe terasă. Cu atît mai mare părea bezna mai încolo.

Doamna Elisa îl trase pe Röhn spre o băncuță de răchită. Abia se așezară, că se și stinseră luminile. Se auziră strigăte de surpriză, apoi rîsete. După aceea, țîșni ca o rachetă un strigăt de uimire și admirație. Căci șase reflectoare puternice își aruncaseră lumina peste lac. Ca prin farmec răsări din beznă o plută încununată cu trandafiri la vreo cincizeci de metri de mal. În partea dinapoi și pe amîndouă laturile era mărginită de pereți înalți și negri înaintea cărora fete tinere stăteau în văluri ușoare purtînd în mîini ghirlande de flori. Trupurile albe, aproape goale se conturau într-un contrast viu pe fondul întunecos. Păreau niște statui vii.

— Frumos ?! șopti Elisa plecîndu-se spre urechea lui Röhn.

— Foarte, răspunse el încet. E o adevărată galeră de frumuseți.

— Ne-am dat destulă osteneală să le alegem, spuse Elisa. Ai văzut vreodată picioare mai frumoase ?

Rar recunoscu avocatul.

Acum se auzi venind dinspre apă o melodie dulce și misterioasă. Cînta o orchestră nevăzută, ascunsă în dosul peretelui din fund. Atunci reflectoarele schimbară lumina, într-un violet diafan. Și deodată răsunară aplauze unanime. Căci din dosul unei cortine răsărise o femeie de o grație încîntătoare, dansînd în vîrful degetelor. Multă vreme mai răsunară aplauze entuziaste.

— Un eveniment ! îi șopti Röhn vecinei sale, Pavlova a primit să danseze aci ?!

Elisa zîmbi triumfătoare. Nu fusese ușor s-o convingă pe această mare dansatoare rusă, în turneu prin Berlin ca să-i dea concursul la această serbare. Pînă la urmă totuși izbutise s-o seducă cu romantismul scenei pe care avea să danseze „Moartea Lebedei".

Toată lumea tăcea impresionată. Niciodată nu dansase Pavlova într-un cadru așa de nimerit ca acest lac întunecat ale

cărui ape negre fremătau înfiorate. Pentru prima oară lebăda murea în sînul elementului ei natural.

Cînd dansatoarea căzu jos, furnicată de fiorii morții, trecură cîteva secunde pînă cînd se porniră ropote de aplauze, vijelios, extatic.

Urmară apoi celelalte nume mari ale dansului internațional : Mary Wigmann cu mișcările ei de o clasică frumusețe, Niddy Impekoven cu dansurile ei grotești și tragi-comice, spaniola Juanita Casanova cu verva pătimașă a fandango-urilor însoțite de castagnete, englezoaica miss Sayton ; toate desfătări unice, biciuitoare pentru bărbați. Dar și femeile își primiră partea lor. Spaniolul Olindo Lovel le tăia respirația cu eleganța și finețea lui ; iar americanul King Clisold le răpi orice stăpînire de sine prin frumusețea sa eroică.

Și colo, dincolo de lac clipeau luminile din pavilionul suedez, iar un vapor întîrziat trecea fantomatic.

Atunci Röhn simți trupul vecinei sale lipindu-se discret de el. Crezu că-i o mișcare întîmplătoare. Dar Elisa deveni mai insistentă. El sta nemișcat.

Nu era ceva nou ca să se îndrăgostească o clientă de el. Avea însă un principiu nestrămutat : să nu amestece niciodată profesiunea cu dragostea. Cînd era mai tînăr i se întîmplase uneori să renunțe la o clientă și să o recomande unui coleg, atunci cînd se simțea sedus de farmecul ei. Odată cu maturizarea și cu întărirea caracterului, acest compromis între dorință și datorie ajunsese din ce în ce mai rar. Acum evita de mult orice intimitate cu femeile al căror avocat era.

Elisa luă tăcerea lui drept aprobare. Îl iubea de ani de zile. În atmosfera rece pe care el o menținea în cabinetul său, cu toată gentileța cu care înconjura pe orice clientă, nu îndrăznise niciodată să-și trădeze patima care o mistuia. Dar aci în întuneric unde el nu era avocatul ci numai bărbatul seducător, masca nu mai avea rost. Ea îi căută mîna și o cuprinse cu degete fremătătoare de emoție. El o lăsă. Îi venea greu să jignească o femeie care-l iubea. Orice slăbiciune femeiască nu mai era pentru el de multă vreme decît o chestiune profesională și obiectul privit de sus în jos, al reflecțiunii ironice. Trecuse pentru el vremea amorurilor naive.

Elisa își apropie bustul de el, îl atinse cu umerii goi și șopti :

— Nu e totul frumos ca în vis ?

El răspunse tot așa de încet : — Păcat numai că visurile se topesc cînd te deștepți.

Elisa era o femeie foarte inteligentă și experimentată în ale dragostei. Își dete seama că aceste cuvinte înseamnă un refuz. El simți cum ea se depărtează jignită în mîndria ei de femeie. Între ei răsări brusc un zid rece de piatră. Îndată după aceea se stinseră reflectoarele. Sub ropotele de aplauze sincere se aprinseră iarăși luminile de pe terasă. Röhn avu doar atîta timp să șoptească Elisei : „Vino Vineri la birou la mine'. Apoi valurile de oaspeți năvăliră spre stăpîna casei ca să-i mulțumească și s-o felicite.

Domnul von Guserow se strecură prin mulțime spre ea. Nu-și mai vorbeau decît față de lumea străină.

Elisa primea distrată felicitările furtunoase. Röhn voia să-i vorbească. Oare nu înțelesese cum trebuie răspunsul de adineauri ? Ce avea să-i spuie ? Elisa zîmbea vag și absentă la entuazismul din jurul ei.

Röhn aplicase încă o dată cu succes, adeseori încercata sa tactică constînd în a da speranță. După cum alina disperarea de la început a unei cliente făcînd-o să nădăjduiască într-o împăcare mai tîrzie cu soțul ei, tot așa și acum anesteziase durerea și mînia Elisei prin niște cuvinte care nu spuneau nimic, dar care lăsau deschisă o portiță pentru speranțele ei.

Vineri, cînd Elisa se va găsi în cabinetul lui Sever, o va face să înțeleagă cu argumente blajine dar nestrămutate, că un avocat trebuie să țină seamă de o serie întreagă de lucruri, că trebuie să-și constrîngă firea, că pentru el nu există fericirea simplă a celorlalți muritori, că ea trebuie să renunțe, într-un cuvînt tot ceea ce mai spusese și altor cliente îndrăgostite de el. Totdeauna izbutise să opereze măgulitoarea transfigurare a femeii amorezate — în eroica martiră renunțătoare.

6

În vreme ce Elisa era împresurată de vîrtejul oaspeților, Röhn se depărtă repede. Voia să-l caute pe Oven și să plece cu el. Își ținuse cuvîntul și se achitase de obligația de a lua parte la serbare.

Pe cînd se strecura prin mulțimea de pe terasa luminată ca ziua, era recunoscut și salutat din toate părțile. Multe priviri se întorceau melancolice după el. Cunoștea cea mai mare parte din aceste femei elegante și foarte decoltate. Le cunoștea destinul, secretele de buduoar, durerile, amorurile mari și

mici, senzualitatea sau frigiditatea, slăbiciunile lor eroice, ciudățeniile, știa ce se ascunde sub zîmbetele convenționale și sub aparenta mîndrie. Le cunoștea mai pe toate și privirile lui răzbăteau dincolo de masca ce o purtau printre oameni.

Un domn care aducea a diplomat englez îl bătu pe umăr jovial.

— Bună seara, doctore.

Röhn se întoarse și salută pe patronul unuia dintre cele mai mari magazine universale din Berlin. Își aduse îndată aminte de biata clientă palidă de azi după masă. Sistemul lui era să nu lase mai niciodată nefolosită o șansă ce i se oferea.

Îl luă deci de braț și-l trase mai la oparte.

— Iubite d-le consilier comercial, îl rugă Röhn ca și cum ar fi fost vorba de o bagatelă, te rog să-mi faci o mică plăcere.

— Iar vreo nenorocită pe care o protejezi, rîse negustorul.

Röhn dete din cap.

— Nu mai întreba. Ai încredere în mine. Garantez eu pentru ea. Fă o încercare. Pînă acum a fost casieriță într-un magazin de detail. Vei face iarăși o faptă dintre cele mai bune.

— Cine poate să reziste impulsiunilor inimii d-tale? glumi comerciantul.

— Cui să o trimit mîine cu o carte de vizită?

— Trimiteți protejata direct la mine. E cel mai sigur.

— Îți mulțumesc, dragă d-le consilier comercial. O cheamă Genulat. Îi dau eu o carte de vizită.

— S-a făcut!

Cei doi domni se despărțiră cordial.

Röhn iscodi zadarnic terasa. Oven intrase ca în pămînt. — S-o fi strecurat în grădină pe cînd stam de vorbă cu negustorul, își spuse Röhn și o luă la deal pe o potecă întunecată.

Se înșelase însă. Oven se depărtase încă de mult, din timpul reprezentației, cu Maria Fiodorowna. Cu instinctul ei vecinic treaz de pasăre de pradă, rusoaica adulmecase în tînărul vesel și naiv o excelentă pradă pentru ea.

— Hai, mergem, șopti ea deodată, dans asta văzut de o mie de ori. Tare plicticos. Mai bine vorbim la noi.

Spunînd acestea, se furișă ca o pișică, cu pași ușori, de pe terasă. Cum lumea era fascinată de spectacol, nimeni nu-l observă pe Oven, cînd se luă după ea, măgulit că această femeie superbă și misterioasă preferă compania lui celebrităților care dansau. O luară la deal în vîrful picioarelor și găsiră un adăpost într-unul din multele boschete spre care duceau potecile laterale.

Stătură acolo lipiți unul de altul în întunericul protector. Fu o jucărie pentru aventuriera atîta de dibace să-l înnebunească pe tinerelul, care trăia într-un îndepărtat sat industrial. Parfumul ei exotic, graiul ei cochet slav, inteligența și șarmul ei modern îl vrăjiră și îi luară mințile. Vasăzică ea nu mai avea nevoie să plece după doctorul Röhn la München !

Cînd se auziră dinspre mal aplauzele care arătau că reprezentația s-a terminat și cînd, puțin după aceea, parcul se umplu de perechi, ea îi puse mîna pe gură și-i făcu semn să tacă. Mereu însă-i deranja altcineva. Și alte perechi căutau un locșor ascuns și singuratic.

Röhn mergea pe alee căutîndu-l. Din boschetele tainice se auzeau șoapte, foșnete, chicotiri. Era însă prea discret ca să intre prin boschete și nici nu-i trecea prin minte să-l caute pe sobrul Oven în aceste ascunzători amoroase.

Un zîmbet domol și sarcastic îi răsări în colțurile gurii. Se prepară aici iar material de dosare pentru arhiva lui Nielebock, își spuse el cu o părintească îngăduință.

Poteca trecea tocmai pe lîngă unul din acele grațioase chioșcuri de bambus. Se auzi piruitul unui glăscior : — Doctore dragă, stau aci ca un brigand și-mi pîndesc prada.

El rămase locului înveselit și se prinse în joc. — Ce vrei să-mi răpești frumoasă brigandă ?

— Inima, răspunse ea prompt.

El încercă să vază prin întuneric dar nu putu deslușî decît contururile unui trup femeiesc. — Dar eu n-am avut niciodată inimă, glumi el.

— Atunci lasă-mă să-ți răpesc liniștea, îi propuse glasul prietenos.

— Pe aceea nimic nu mi-o poate răpi, răspunse el.

— Nimic ?

— Nimic.

— Atunci lasă-mă să-ți răpesc sărutările.

— Ei, asta mai merge, rîse el binevoitor, intră în chioșc, se așeză lîngă parfumata brigandă și se lăsă prădat.

Apoi o întrebă :

— De unde mă cunoști ?

— Asta e secretul meu cel mai dulce, ciripi o voce de soprană lejeră.

— Dar nu-ți cunosc vocea.

— Nici nu ne-am vorbit vreodată. Te-am văzut adesea în societate.

— Atunci vreau și eu să te văd spuse el și dete să aprindă bricheta.

Ea însă îi apucă repede mîna și-l reținu.

— Nu face asta, doctore dragă. Nu cunoști încîntătoarea nuvelă a lui Maupassant ?

— Care ?

— Aceea în care nu om intră seara în chioșcul unui hotel dintr-un oraș străin, găsește acolo în întunericul nopții o femeie, o iubește — apoi femeia dispare. Nu o vede deloc la lumină. A doua zi dimineață trebuie să plece mai departe. Nu o mai revede niciodată pe necunoscută. Și după aceea, de cîte ori întîlnește o femeie frumoasă, își poate spune în gînd : ea e — ea m-a iubit.

— Foarte frumos ! spuse el. Și tu vrei să-mi dărui această credință fericită ?

— Exact !

— Dar poate că credința asta ar putea deveni adevăr, spuse el cavalerește.

— Mai bine să nu riscăm proba, îl preveni ea rîzînd. Și acum mai sărută-mă o dată și du-te.

El îi împlini docil dorința. Apoi păși mai departe prin parcul întunecat, stăpînit de gînduri melancolice. Păcat că toate aceste prinosuri drăgăstoase ale femeilor nu mai erau pentru el decît un joc, cărora le ceda uneori, fără să le rîvnească. Păcat !

Cînd ajunse în vilă oarecum mirat că nu l-a întîlnit pe Oven, îi trecu prin minte că poate Oven îl așteaptă în mașină. Ieși repede din casă și se duse spre mașini. Șoferul veni spre el.

— L-ai văzut pe dl. Oven ? întrebă el.

— Nu, domnule doctor.

— Röhn rămase locului nehotărît. Îl cuprinse brusc o dorință de liniște și singurătate. Nu-i mai venea să se întoarcă în parc, în societate.

— Așteaptă-l aci pe dl. Oven, porunci el șoferului. Spune-i că m-am simțit cam obosit și m-am dus acasă. Am să iau o mașină în stație.

— Prea bine, d-le doctor.

Röhn îl salută cu-n deget și o porni pe Friedrich-Karl-Strasse. Lîngă gară găsi o mașină.

Pe drum însă mașinii i se defectă un cauciuc. Röhn coborî și plăti. N-avea de fel poftă să aștepte pînă s-o schimba cau-

ciucul. Va merge pe jos bucata de drum ce-i mai rămînea.

Păşea încet pe străzi. Era ora unu de noapte, puţine ferestre erau luminate.

Pe cînd Röhn privea faţadele înalte ale caselor, avu impresia că sub privirea lui zidurile dispar, pereţii se deschid şi că vede tainele, intrigile, neînţelegerile, chinurilor, amărăciunea şi înşelăciunea, jalea şi mizeria luxoaselor apartamente conjugale.

Îşi întoarse privirile în altă parte şi-l cuprinse iarăşi oroarea de meseria sa.

● 7 ●

A doua zi dimineaţa la şapte fix — se scula de vreme mai mult din antrenament decît prin dispoziţie firească — doctorul Röhn dicta d-şoarei Bergwald în biroul de acasă. Odaia sobră şi foarte mare era împodobită cu tablouri impresionante şi moderniste : Courbet, Cézanne, Liebermann, Daumier...

Dicta clar, precis aproape fără sforţare de gîndire şi cu o viteză aşa de mare, încît d-şoara Bergwald, cu tot exerciţiul şi îndemînarea ei, de abia îl putea urmări. În aceste ore proaspete de dimineaţă se plăsmuiau acolo acele texte care se bucurau de un oarecare renume în cercurile juridice. Erau adeseori umoristice, totdeauna picante, muşcătoare şi satirice, găseau întotdeauna punctele slabe din poziţia părţii adverse, se prindeau de ele şi doborau adversarul. Cucereau prin tonul lor literar, departe de orice atmosferă birocratică, făceau apel la sentimentele cititorului, îl convingeau prin logica lor strînsă şi-l surprindea prin aceea, că punea dintr-o dată într-o lumină cu totul nouă şi firească favorabilă intereselor sale, faptul fundamental care apăruse pînă atunci complet defavorabil. Colegii numeau cam pe nedrept acest fel de a pleda „jonglerie nedemnă". Nu e mai puţin adevărat că de cele mai multe ori reuşea.

La nouă fără un sfert, Röhn încheie. D-şoara Bergwald, o fată brună foarte drăguţă, suspină uşurată.

— Nu zău ! rîse Röhn, oftezi ca şi cum ai fi scăpat de tortură. Aşa de repede am dictat ?

— Oarecum.

— De ce nu-mi atragi atenţia ?

— Pentru că tot n-ar folosi la nimic. După o secundă dictați iar în galop.

— Temperament tineresc, glumi el ; îi făcu un semn de salut cu capul și ieși repede. La nouă avea patru termene înaintea secției a III-a a Tribunalului de divorț.

Pe cînd își punea pardesiul în hall, Oven coborî scara în pijama.

— M'neața, somnorosule, îi spuse, Röhn, iartă-mă că am dispărut aseară. Eram obosit. Ei, cum ai petrecut ?

— Superb !

Tonul era așa de entuziasmat, încît Röhn îl privi uimit.

— Vasăzică o femeie, constată el laconic.

Oven aprobă zgomotos.

— Cumva tot într-un chioșc ?

— De unde știi ? întrebă Oven perplex.

— Am zis numai așa. Dar acum trebuie să plec. Am termene. E tîrziu. Vino la prînz la Hiller. Mîncăm împreună. Ai să-mi povestești totul și vom mai discuta odată amănunțit chestia cu fuziunea ta.

Oven șovăi o clipă. Apoi spuse încet și încurcat :

— Nu pot la prînz. Am invitat-o la masă la Dressel.

— Așa, așa ! zîmbi Röhn. Te-ai făcut un stricat și jumătate aci în Berlin ! N-ai nevoie să te scuzi, băiete dragă. Te înțeleg prea bine, după pustietatea din satul tău. Da — dar atunci nu ne mai vedem. Diseară plec la München — îndată după consultații.

— Las' că mai vin eu, il consolă repede Oven.

— Și fuziunea ?

— O refuz. Argumentele tale m-au convins îndeajuns.

— Cum vrei. Atunci — adio. Pînă deseară poți dispune cum vrei de casă.

Își strînseră mîinile. De la ușă, Röhn îi mai strigă o dată.

— Și nu face prostii, băiete. Mi se pare că te-ai cam încurcat. Adu-ți aminte de cuvintele înțeleptului tău mentor.

Dacă ar mai fi așteptat răspunsul, ar fi auzit cu oarecare îngrijorare cît de puțin convins era tonul lui Oven cînd a rostit „nici vorbă". Zburase însă afară, sărise în mașină și o luase la goană spre tribunal.

La zece fix o găsi pe d-șoara Genulat în sala de așteptare a judecătoriei din Moabit.

Fata se ghemuise într-un colț, palidă și tremurînd de frică, sub privirile otrăvite și sigure de succes ale fostei ei patroane.

— Curaj, îi strigă Röhn, las că se aranjează toate ! Ți-am găsit și un post. Am să-ți dau pe urmă cartea mea de vizită. Te duci cu ea drept la Galeriile — le spuse pe nume — și te anunți personal la patron.

Cîțiva avocați trecură pe dinaintea lor și rămaseră locului uimiți cînd îl văzură pe vestitul avocat la judecătorie.

Se strigă procesul.

Lucrurile decurseră întocmai cum prezisese Röhn. Fata avea noroc. Un judecător mai bătrîn, binevoitor și omenos, conducea dezbaterile. Încă de la ascultarea martorilor Röhn îi jucă un renghiu răutăcioasei doamne Nölke. Cu multă dibăcie transformă depozițiile ei împotriva funcționarei, pînă atunci ireproșabilă, devotată și zeloasă totdeauna peste hotarele datoriei, într-un act de grosolană nerecunoștință din partea patroanei. În pledoaria sa scoase în relief prin cuvinte elocvente și mișcătoare aspectul tragic al faptului. Zugrăvi înaintea judecății cum viața monotonă și istovitoare a acuzatei amenința să treacă fără o rază de dragoste. „Atunci găsi în sfîrșit pe unul care s-o aștepte și pe ea. Pentru el, care reprezenta singura șansă de puțin soare în existența ei mohorîtă, vru să se facă frumoasă. Vroia să-l cucerească — să dea o mînă de ajutor naturii,cum fac toate femeile elegante și bogate pe care ea le servea în magazin în fiecare zi. Omenesc — prea omenesc lucru ! Este oare locul să judecăm cu asprime și să înfierăm aceasta ? Dar el nu veni ! Ce brutală ironie a vieții ! Oare cele trei ore de așteptare, după toate luptele pe care acuzata a trebuit să le ducă cu ispita, după toată teama și mustrarea de conștiință prin care trecuse pînă s-a văzut la locul întîlnirii, nu sunt toate acestea o pedeapsă suficientă pentru o clipă de slăbiciune femeiască ? Domnilor judecători, acest caz se cere înțeles, și prin aceasta, chiar — iertat. Nu precupețiți compătimirea d-voastră față de această femeie demnă de plîns. Nu osîndiți la temniță un om, pentru că a voit să fie și el odată tînăr frumos și demn de iubit !“

Röhn varie această temă cu îndemînarea lui de maestru, cu oratoria lui cuceritoare, și cu omenia lui sinceră.

„Un biet om, care a greșit, e drept, dar ce mișcătoare este naiva sa slăbiciune. Nu cer achitarea ; cer însă grație pentru cel mai femeiesc gest, pe care-l poate face o femeie !“

D-șoara Genulat primi drept pedeapsă o mică amendă cu termen de grație.

Sta încremenită pe sală, fără să audă ocările buimăcitei doamne Nölke împotriva ei, a avocatului și a „nemaipomenitei

achitări". Nu-i venea să creadă că e liberă și că nu se vedea condusă la închisoare. Röhn se hotărî brusc, o luă de braț, o conduse pînă la automobilul lui și plecă cu ea spre magazinul de pe Leipzigerstrasse. Acolo scrijeli cîteva cuvinte pe cartea sa de vizită, i-o îndesă în mînă și-i porunci să-și ia inima în dinți și să se ducă drept la patron. Apoi dete o viteză nereglementară mașinii — spre secția I din Grunerstrasse.

8

Consultațiile se terminară destul de la timp, ca Röhn să poată ajunge la gară cu două minute înainte de plecarea trenului de München.

Acum sta alene pe pat, și, la lumina plăcută a lămpii, frunzărea catalogul expoziției de pictură și gusta liberarea de Berlin după munca încordată. Era pentru el o reculegere și o descordare a nervilor, să pornească din cînd în cînd în vreun colț al țării pentru a pune mîna pe o operă de artă ce-i lipsea din colecție. Răsfoia pofticios catalogul lui Rudolf Helbing din München. Se găsea acolo o acuarelă de Daumier.

În după masa aceea, dr. Hellebrandt, asociatul lui Röhn, primise vizita colonelului von Lobach. Bătrînul ofițer cu sprîncenele stufoase și cu mustața zburlită pe buze, fu îndreptat de servitorul Krause în sala de așteptare pentru domni. Colonelul fusese unul dintre cei mai capabili ofițeri ai armatei imperiale. Un adevărat viteaz — își salvase numai prin cutezanța sa regimentul la Marna. Dar din pricina firii sale prea independente, nu prea era simpatizat în cercurile înalte, care nu apreciau critica sa necruțătoare. Subalternii săi însă îl idolatrizau, de la maior și pînă la ultimul soldat, cu toate că era cît se poate de sever. Dreptatea sa proverbială, grija sa părintească, felul său spartan de viață, obiceiul de a împărți totul cu trupa, cucerise inimile întregului regiment.

Prăbușirea imperiului îl făcuse să cadă din nori. Nu izbutea să se adapteze noii stări de lucruri.

Căpitanul de rezervă Hellebrandt primi cu mare bucurie și respect pe bătrînul și iubitul său comandant de regiment.

După ce-și aprinse țigara, colonelul începu vorba :

— Iubitul meu doctor Hellebrandt, viu la d-ta cu o rugăminte. Nu prea mi-e la îndemînă.

— Dar stimate d-le Colonel, doar n-o să vă jenați de mine ! îl încurajă Hellebrandt privindu-l devotat prin ochelarii lui cu sticla groasă.

— Ei, da, n-am încotro. Te rog să mă crezi dragă Hellebrandt că am încercat tot ce se putea. Am fost agent de asigurare, voiajor al unei case de șampanie, reprezentant de automobile. Știi d-ta. Mi-ai dat doar o mînă de ajutor și mi-ai cumpărat două lăzi de șampanie. Și asociatul d-tale și-a cumpărat mașina prin mine. Am făcut ce am putut, dar n-a mers. Dracul știe de ce. Toți foștii mei camarazi o duc prost. Ei, ce să mă plîng ? Asta e. Sunt și prea bătrîn. Nu știu cum se fac afacerile.

Dr. Hellebrandt mormăi cîteva cuvinte de consolare. Colonelul scutură scrumul țigării, o puse în gură și trase repede cîteva fumuri.

— Și acum să vin la ceea ce vreau să te rog. Dacă nu se poate, spune-mi simplu : nu. Am să te înțeleg. Se cheamă că nu vrea nici Dumnezeu și am să văd ce am de făcut. Vasăzică scurt și cuprinzător : am o fată, singurul meu copil. Douăzeci și doi de ani. Nici prin vis nu-mi trecea că va trebui să meargă vreodată la birou. Teribil !

Mușcă violent din țigară.

— Dacă vă înțeleg eu bine, d-le colonel, încearcă Hellebrandt să-l ajute, căutați pentru d-șoara fiica d-voastră...

— Dar ce pot să fac ? izbucni colonelul ca și cum bietul avocat i-ar fi reproșat ceva : Eu — sunt la capătul puterilor. Cine dracu mai are nevoie de un moș ca mine ! Am luptat din răsputeri. Nu poți să-ți dai seama, camarade, ce înseamnă pentru mine s-o dau la birou, s-o alung în stradă.

Atunci, Hellebrandt îl întrerupse :

— Dar iubite d-le colonel, nu trebuie să luați așa lucrurile. Astăzi mai toate fetele lucrează.

— Tocmai asta e ce nu pot eu să sufăr acuma după război. Această promiscuitate. Aruncă mînios țigara în scrumieră de săriră scîntei.

— Mai poftiți o țigară ? îi oferi Hellebrandt.

— Nu, mersi, dragă Hellebrandt Strici orzul pe gîște. Sunt așa de mînios că le sfărîm cu dinții.

— Nu-i nimica, zîmbi avocatul. E un foarte bun paratrăsnet.

Colonelul luă o țigară. Aprinzînd-o spuse mai domol.

— D-ta nu poți să mă-nțelegi, dragă Hellebrandt. Ești din altă sferă. Pentru mine, după căderea imperiului, cel mai trist lucru e să-mi dau fata...

Aruncă necăjit chibritul. — Ei, sentimentele mele nu contează acum.

— Dragă domnule colonel, azi s-au schimbat lucrurile. Eu, dacă aș avea o fată, nici vorbă că aș lăsa-o să lucreze — să studieze...

— Să studieze ? Vezi d-ta, camarade, aici e buba ! Fetele care mai sunt azi copii sînt pregătite pentru o profesie. Dar fata mea — cine ar fi crezut vreodată că va fi silită să lucreze ? Ce-a învățat ea ? Nimic. Să cînte puțin la pian. „Ruga unei fecioare“ și de-al de astea. Cu așa ceva nu prinzi azi nici o muncă. Acum, în fuga mare, mașina de scris și stenografia. Ce poate găsi altceva decît un post subaltern într-un birou, în dosul tejghelii ? !

— Pricep — da — dar...

— Nu pricepi nimic ! Tună bătrînul amărît — nimic. Nu cunoști fata. E — așa de — nevastă-mea mai era așa. Era contesă de Engelberg. Femeile de viță württenberghează au ceva — cum să spun ? — au pielea prea subțire. Nu că sînt străine de lume, sau timide — nu — dar la dracu, nu se potrivesc în brutalitatea vieții de azi. Și copilul ăsta să-l...

Se întrerupse. — Iartă-mă, camarade, trăncănesc ca o moară stricată și-ți răpesc timpul prețios !

— Dar, dragă domnule colonel !

Lobach se reculese.

— Am venit la d-ta, dragul meu Hellebrandt, pentru că mi-am zis că d-ta, ca avocat, vii în contact cu multă lume, poate că auzi...

Colonelul se întrerupse brusc și-l fixă încremenit pe avocat. Uimirea sa nu era cu totul nejustificată, căci Hellebrandt sărise în sus ca ars și scoase un strigăt de Indian sălbatec. Se sculase în picioare și ridicase mîna spre tavan, ca într-un salut fascist.

— S-a făcut ! mugi el.

— Ce s-a făcut ? întrebă colonelul.

— S-a găsit !

— Ce s-a găsit ? !

— Vreau să zic — ochii lui Hellebrandt scînteiau de fericire — am un post pentru domnișoara fiica dv.

— Omule al lui Dumnezeu ! strigă colonelul.

— Aici, la noi chiar. Tocmai căutam o dactilografă.

— Aici la dv. în birou ? !

— La noi. Dacă vă vine la socoteală, domnule colonel.

— La socoteală ? Hellebrandt, sub ochii d-tale ! La voi aici ! Camarade, nici nu știi ce povară grozavă îmi iei de pe inimă. Acum pot să-mi descarc sufletul. Eu am crescut-o, de mică. Soția mea a murit foarte tînără. Îți dai seama cît țin la copilul ăsta ! Nici nu mai știu ce spun de bucurie. M-a albit de tot gîndul că va trebui s-o trimit într-un magazin oarecare, și s-o expun galanteriilor vreunui patron cinic. Se știe doar ce-și permit domnii aceștia cu funcționarele lor.

Hellebrandt mormăi ceva, care putea însemna tot așa de bine o aprobare sau o dezaprobare a acestei învinuiri aduse în general tuturor patronilor.

Bătrînul vorbea înainte, fericit.

— Fata — pot s-o spun, fără să fiu bănuit că mă orbește dragostea părintească — e foarte frumoasă. Femeile din familia Engelberg sînt vestite de secole prin frumusețea lor. Toți marii pictori le-au pictat. Sub Frederich cel Mare, Pesne — tabloul se găsește în castelul din Postdam — în Anglia Gainsborough — era o ducesă de Middleton — iar cele două surori ale soției mele...

— Nu mă îndoiesc — nu mă îndoiesc, îl asigură Hellebrandt, care nu prea știa ce să răspunză.

Colonelul își dete seama că s-a lăsat antrenat de fericire.

— Iar am deraiat. Bătrînețele, dragă Hellebrandt. Te țin și afară așteaptă clienții.

— Nu-i nimic, iubite domnule colonel.

— Vasăzică, dacă vrei să angajezi pe fie-mea.

— Cu dragă inimă.

— Datoria și-o va face-o. De asta garantez eu. Și-ți mulțumesc din inimă, camarade. Tare mare bine mi-ai făcut. La d-ta știu că va fi la adăpost de neplăceri.

Se ridică.

— Cînd să se prezinte ?

— Cel mai bine chiar mîine.

— Înțeles ! Spuse asta pe un ton milităresc.

— În ce privește leafa — noi plătim bine, dar sîntem și foarte pretențioși. Din nefericire, la noi nu există ziua de opt ore. Nu-i chip s-o respectăm !

— Cu-atît mai bine ! Încă o drăcie modernă. Dar, pardon, d-ta ești un republican entuziast. Să-mi țiu gura ! Poți să te bizui pe fiica mea. Foarte devotată la datorie. Picul de gospodărie de-acasă, l-oi birui eu singur.

Discutară amănuntele. La uşe, colonelul îi strînse odată mîna cu putere.

— Vezi d-ta, spuse el vesel, deşi cîteodată nu-ţi vine să mai crezi, tot mai trăieşte în cer un Dumnezeu.

9

A doua zi dimineaţa, fix la opt, cam în vremea cînd Röhn cobora din tren la München, Hilde von Lobach se prezentă la birou. Dr. Hellebrandt apăruse în persoană ca să salute pe fiica bătrînului său comandant de regiment.

Krause o anunţă.

— Să intre, zise avocatul. E noua noastră funcţionară. Ce stai, Krause ? Repede ! Trebuie să plec la tribunal.

Krause ieşi clătinînd capul neîncrezător. Aici e ceva la mijloc. Nu e asta dactilografă, doamne fereşte !

Hilde intră în cabinetul d-rului Hellebrandt. Nici timidă, nici confuză, numai impresionantă şi frumoasă.

Avocatul rămase cu gura căscată. Asta era soarta Hildei Lobach, oriunde intra, rămînea lumea cu gura căscată. Hellebrandt simţi parcă : primăvară — cer albastru, senin, cald şi blînd.

— Sînteţi d-ra von Lobach ? întrebă el.

— Da, domnule doctor, ea zîmbi uşor de tot. Acest mic zîmbet îi apăru lui ca o graţie cu care îl dăruia.

Îi arată un scaun. Ea se aşează. El căuta cuvinte de bunăvenire, nu le găsea, se ridică brusc şi bîlbîi :

— De, atunci să vă prezint şefului de birou.

Ea se ridică şi-l urmă în camera lui Nielebock.

— Domnişoara von Lobach, noua noastră — voise să spună funcţionară. Dar, ca şi Krause, servitorul, simţi că această strălucitoare bijuterie omenească nu poate fi o funcţionară. Şi de aceea spuse după o mică pauză : Noua noastră — domnişoară.

Şi domnul Nielebock privi şi el uimit.

— Hm, mormăi el. Apoi se plecă, ceeace nu făcuse în viaţa lui faţă de o subalternă şi mormăi iar : Nielebock.

Hilde îi răspunse la salut.

— De rest vei îngriji d-ta, spuse Hellebrandt repede. Nu ştia de ce era jenat şi de sine şi de Nielebock. Ca şi cum ar fi fost o necuviinţă din partea lui să pună la muncă aspră minunea asta gingaşe şi blondă. Îi întinse Hildei mîna şi o luă repede spre uşe. Abia acolo îşi veni atîta în fire ca să-i spună : „Sper că vă veţi simţi bine aici la noi“.

Ea n-apucă să-i mulțumească, că el și dispăru.

In camera sa, rămase locului lîngă ușe. Acum își da seama de ce ezitase și de ce se temea atîta colonelul. Jeri îi păruse cam guraliv, bătrînul. Acum îl înțelegea.

„Mai există așa ceva ! șopti el emoționat. Mai există ceva așa de fin și eteric în viața reală“ !

Deodată îl năpădi o suferință pe care nu o cunoscuse niciodată. Inima îl durea fizicește, că nu i-a fost și lui sortită o ființă atîta de însorită. De mulți ani nu se mai gîndise la lucruri poetice. Acum îl copleșeau imaginile. Adineaori „Primăvară“ — acum „Însorită“. Deodată își aduse aminte de nevastă. „Măgarule“ se ocărî el cu glas tare și merse să-și ia servieta cu acte de pe birou.

Intre timp, Nielebock redevenise conștient de importanța rolului său. Trecu datele personale ale Hildei în registru, îi ceru grav certificatele, chitanța de impozit; află încruntînd sprîncenele, că nu mai fusese nicăieri în serviciu. Hm, să vedem ce-o să iasă. În definitiv biroul lui nu era o sală de experiențe.

După ce mai mormăi ceva și mai dete de cîteva ori din cap, o strigă pe d-ra Bergwald, cea mai veche în birou, și-i porunci să dea explicațiile necesare d-rei von Lobach și să-i arate ce are de făcut.

Și d-ra Bergwald rămase perplexă cînd o văzu. Apoi o salută rezervată și o conduse în sala cea mare a dactilografelor. Abia se închise ușa în dosul lor, că Hillebrandt și năvăli în camera lui Nielebock. Îi veni o ideie.

— Nielebock, începu el încurcat, domnișoara este fiica comandantului meu de regiment din război, colonelul de Lobach. Fii drăguț cu ea.

Nielebock dete feței lui de uliu o expresie cît putu mai uricioasă.

— Domnule avocat, mormăi el, nu pot să vă promit că o voi proteja. Eu sînt social-democrat — dintotdeauna. Înaintea mea, toți oamenii sînt egali, fie că ar fi fiica unui colonel aristocrat, ori a unui coșar, fără să vreau prin această comparație să vă fac să presupuneți că eu prețuiesc mai puțin un coșar decît un colonel.

— Bun, bun, spuse Hellebrandt, firește. Am zis numai așa. Vezi, doară, de fii drăguț cu ea.

Zicînd acestea, fugi la tribunal.

Stenotipistele din biroul de scris al avocatului, proveneau din mediile din care se recrutează în genere funcționarii birou-

rilor din Berlin. D-ra Bergwald și o altă fată bătrînă cu totul ștearsă, erau fete de negustori. Tații altor trei fete erau lucrători în fabricile din cartierele nordice. Mama Elsei Schatter era văduvă de război a unui funcționar de la tribunal, iar tatăl Gretei Lemke era amploiat la poștă.

Cînd Lotte Bergwald intră cu protejata ei în încăperea mare și luminoasă, mașinile de scris se opriră. Ochii celor șase fete fixau uimiți pe noua colegă. Lotte Bergwald făcu prezentările. Hilde își înclină capul senin. Fetele de la mașinile de scris îi răspunseră scurt și aproape dușmănos. Apoi își înfipseră iar degetele în clape și tic-tacul general se porni vehement.

În vreme ce Lotte Bergwald îi arătă Hildei ce are de făcut, privirile celorlalte se furișau mereu spre noua venită. Apoi începură să-și șoptească una alteia la ureche. Numai fata cea bătrînă și urîtă tăcea, își îndrepta nervoasă ochelarii și lucra posomorîtă.

Else Schatter se aplecă spre Grete Lemke. După d-ra Bergwald, ea era cea mai vrednică și mai de încredere din birou. Un diavol foarte drăguț, brună și plină de viață. Se aplecă spre prietena ei cea mai intimă și-i șopti : — Ia te uită, Grete, asta mai poartă coc.

Grete aruncă o privire piezișă spre Hilde și răspunse tot șoptit : — Așa, zău !

Nu observase din capul locului, pentru că frizura Hildei era în perfectă armonie cu toată persoana ei cam anahronică. Purta părul ei bogat, mătăsos și auriu, prins într-un nod gros pe ceafă. Pe frunte se formau de la sine bucle aurii.

— Și rochia ! șopti Else Schatter. Grete dete din cap.

Pentru aceste două fete hypermoderne, rochia Hildei era, cum spunea Grete : de pe vremea lui tata Noe.

Da, Hilde nu era îmbrăcată după ultima modă. Rochia ei părea ridiculă. Nu pentru ea, că nu punea preț pe îmbrăcăminte, dar pentru că nu se pricepea. Dar tatăl ei nu putea suferi rochiile scurte și frizura ei modernă, care i se păreau semne de decădere. Și Hilde se supunea, — și din dragoste fiiească, dar și pentru că aceste toalete se potriveau mai bine cu firea ei.

Ceea ce i se dete să facă la început, era destul de simplu pentru inteligența și îndemînarea ei. Trebuia să copieze acțiuni și sentințe pentru clienți. Se așeză la mașina de rezervă și începu să lucreze fără sfială.

Scria sigur și repede. Cu toată înfățișarea ei diafană și parcă de pe altă lume, poseda totuși o voință tare și o energie care știa ce vrea. Cînd împrejurările o constrînseră să caute a-și cîștiga pîinea, se puse cu hotărîre să învețe steno-dactylografia. Acum stă fină și grațioasă la mașină iar degetele ei delicate alergau îndeminatece pe clape. I se părea ciudat și neobișnuit faptul că stă în acest birou. Dar se supunea bucuroasă și era recunoscătoare soartei că i-a făcut parte așa de repede de un post bine plătit.

Ochii celorlalte fete lunecau mereu spre ea. La început se simțeau ispitite să-și bată joc de ea, în urmă însă se trezi în ele un simțămînt înăbușit de invidie și chiar gelozie. Chicotitul în orice caz dispăru. Căci observară curînd că mașina nu avea secrete pentru ea. Celor mai multe dintre ele poate părea însă „comic“ că sta și lucra la mașină. Cînd te uitai la ea, îți venea în minte una din acele doamne din epoca rococoului, sau femeile eterice, grațioase și picante din portretele lui Watteau, Lancret, Boucher sau Fragonard. În biroul acesta de lucru modern, părea un non-sens dureros. Secolul al optsprezecelea stînd într-o cameră berlineză la mașina de scris !

Totuși, peste puțină vreme, ceea ce păruse ciudat și surprinzător își pierdu farmecul. Într-un birou activ, în ritmul monoton al muncii de fiecare zi, bizarul, neobișnuitul deyin foarte curînd cenușii și plate. Interesul se stinge, banalitatea zilnică biruie.

Else Schatter, o farfără, trăncănea mereu. Poseda un procedeu tehnic demn de a fi patentat, care îi permitea ca, fără să se întrerupă de la lucru, în mijlocul celei mai febrile activități, să țină la curent pe vecina și prietena ei Grete Lemke, de toate lucrurile interesante ce i se întîmplaseră afară din birou. Ca să poată domina țăcănitul celor opt mașini de scris, trebuia să ducă această conversație cu o voce de stentor.

Aseară fusese cu prietenul ei Rudolf la premiera unei reviste și acum, fără nici o falsă pudoare, își expunea impresiile.

— Să vezi ce mutre au artistele alea ! Și ce picioare ! Rudolf mi-a spus că dacă astea joacă aproape goale, eu sunt o proastă că stau colea și-mi scot ochii scriind. Eu am un corp mult mai bine, îmi spunea. Ei, rîse ea măgulită, cine să știe mai bine ca el ?

D-șoara Bergwald aruncă o privire îngrijată spre Hilde. Aceste confidențe foarte puțin discrete, cu care se obișnuise de mult, dar împotriva cărora luptase la început fără absolut nici un succes, i se păreau că cobora demnitatea biroului în ochii

nouei venite. Se simțea obligată față de dr. Röhn, căruia îi purta o dragoste tainică și fără nici o nădejde, să-i apere biroul și să-i mențină nivelul.

— D-șoară Schatter, strigă ea enervată, de ce te simți obligată să ne pui numai decît la curent cu intimitățile vieții d-tale particulare ?

Fără să se întrerupă de la lucru — asta era vanitatea ei : să fie totdeauna cea mai harnică, — Else se întoarse spre Lotte Bergwald, rivala ei tainică cea cea mai grozavă. O invidia din toată inima pentru că era secretara lui Röhn căreia el îi dicta la birou și acasă. Avea dreptate cînd se socotea mai plină de temperament decît colega ei, dar nu cînd se credea mai puțin cochetă și mai puțin pisicoasă.

De aceea răspunse înțepată :

— Dacă nu-ți convin intimitățile mele n-ai decît să n-asculți. Și nici nu vorbesc cu d-ta, ci cu Grete. Sau poate trebuie să mă retrag în cabinetul scumpului d-tale, dr. Röhn, cînd vreau să vorbesc o vorbă ?

Cîteva fete chicotiră. Toate erau geloase pe nevinovata lor colegă. Căci toate-l iubeau în taină pe patron.

Lotte Bergwald roși de ciudă și de rușine. Dar tăcu. Nu voia să dea nouei venite spectacolul urît al unei certe.

Hilde lucra fără să ridice ochii.

Puțin după aceea, Grete Lemke începu să povestească, la rîndul ei, Elsei Shatter aventurile ei de aseară. Fusese la Café am Zoo și acolo făcuse cunoștința unui tînăr drăguț. Dar cînd veni chelnerul la plată tînărul începu să dea din colț în colț și-i mărturisi că și-a uitat portofelul acasă.

— Aha — un chiulangiu ! strigă Else Shatter, care era foarte experimentată. Sper că n-ai căzut în capcană !

— Eu să cad în capcană ? spuse Grete. N-am dat deloc în capcană. Dar m-am făcut că-l cred și am plătit eu. Mi s-a făcut milă de el, săracul.

— Ce mai prostie ! își dădu cu părerea Else Schatter.

Conversația continua fără ca nimeni să se întrerupă din lucru.

— Cum poți să te încurci cu asemenea coate-goale ? ! O ținu de rău Else.

— Ce vorbă e aia să mă-ncurc ? Mă întîlnesc cu el, atîta tot.

— Și iar ai să plătești pentru el și pînă la urmă ai s-ajungi să-l întreții. Am mai văzut noi d-al-d-astea. Ce nevoie ai. Să ții un bărbat cu banii tăi cîștigați din greu ? ! Ce, ești filantropă ? !

— Cum așa filantropă ?...

Grete își apără cu energie punctul ei de vedere împotriva punctului de vedere egoist al Elsei Schatter. Se mai ciorovăiră multă vreme. Cîteva fete interveniră pro și contra.

Hilde sta mută și lucra. Dar auzea totul. Și înaintea ochilor ei uimiți se deschidea o lume necunoscută, lumea de bucurii și de griji a fetelor. În același timp, naivitatea ei castă era zguduită și de conținutul real și brutal al sentințelor și actelor juridice pe care le copia. Scria lucruri care o făceau să roșească de rușine : vicii, trădare, monstruozități ale vieței casnice, ale eroticei care făceau să-i cadă legătura de pe ochi. Se deschideau violent înaintea ei porțile spre o altă lume, care îi rămăsese pînă atunci ascunsă, în căsuța părintească unde trăise retrasă, fără prietene, fără nici o legătură cu milioanele de oameni care se frămîntau pe străzile marei capitale. Singurul ei contact cu viața era tatăl ei și cărțile la care ținea el. Firește că nu erau cele mai noui producțiuni literare. Această existență izolată, străină de lume, era și singura explicație că această fată, pe care nici un bărbat nu o putea întîlni fără să se simtă mai bun și mai pur, nu cunoștea încă dragostea.

Sta liniștită și scria cu degete cutremurate lucruri care o înfiorau, și asculta pălăvrăgeala fără rușine a fetelor. Și în amurgul care se cobora în biroul cel mare, simți că o cuprinde un sentiment de teamă.

Röhn izbutise să cumpere Daumier-ul lui mult rîvnit. Avusese noroc. Cei mai primejdioși concurenți internaționali lipsiseră. Fuseseră atrași de marea licitație a vestitei colecții Kontalov din Paris. Röhn calculase bine. Pe un preț mare, dar suportabil totuși și rațional, izbutise să capete tabloul „Avocatul pledînd".

A doua zi dimineața, se întoarse la Berlin, ducînd tabloul cu el. Cu multă gravitate se puse să-i caute un loc demn în perete. Schimbă alte tablouri din loc, îl atîrna, se depărta nițel, se uita dacă e bine pus, iar îi mai schimba locul, pasionat și bucuros ca un copil.

Deodată sări în sus speriat. Se uită la ceas. Era nouă fără cinci. La nouă avea termen la secția I-a și promisese colegului său, avocatul Löwe că va veni foarte exact.

Chemă servitorul, îi porunci să cheme la telefon biroul și să anunțe că el nu mai are timp să treacă pe acolo, așa încît să i se trimeată dosarul procesului și o luă la goană pe Heerstrasse, către tribunal. Domnul Nielebock luă în primire mesagiul servitorului. Comisioanele le făcea dimineața servitorul Krause, de oarece la aceste ore nu era ocupat să introducă clienții. Krause însă era plecat la o judecătorie depărtată, cu niște acte pe care le ceruse de grabă dr. Hellenbrandt. Era obiceiul în birou ca, atunci cînd Krause nu era acolo, cea mai nouă dintre funcționare să facă comisioanele. Lui Nielebock i s-ar fi părut o ilegalitate să calce acest obicei consacrat.

O chemă deci pe Hilde îi dădu mapa cu dosare a d-rului Röhn și îi spuse :

— Du, te rog, aceste acte d-lui dr. Röhn la secția I.

Hilde îl privi fără să priceapă ce vrea.

— Dar eu nu-l cunosc pe d. dr. Röhn replică ea cu modestie.

Nielebock rămase perplex. Să fie refuz de serviciu ? Se credea prea nobilă ca să ducă niște acte ? ! Mai avusese el de lucru cu asemenea revolte a demnității noilor venite, dar întotdeauna le înfrînsese fără cruțare.

— Atunci fă bine și întreabă de el ! Doar știi să vorbești ! o repezi el.

Hilde tresări. Aceste cuvinte grosolane o izbiseră ca niște palme. Niciodată un om nu-i vorbise astfel. Luă mapa tăcînd și șovăi.

— Ce mai stai ! Cară-te mai repede ! E zor ! tună Nielebock brutal.

Atunci ochii Hildei se umplură de lacrimi. Buzele-i tremurau.

— Dar nu știu unde e secția I, mărturisi ea.

Acuma, chiar îl apucară năbădăile pe șeful biroului. Disperat ridică brațele slabe la cer, manșetele de cauciuc îi alunecară afară din mîneci. Cum poate cineva să nu știe unde e secția ? ! Începu să zbiere :

— Și asemenea ființe picate din lună se angajează într-un birou de avo...

În clipa aceea văzu lacrimile Hildei. Și imediat se înduioșă. Nu putea suporta să vadă o femeie plîngînd. Picătura milostivă se strecură și-și făcu apariția licăritoare în vîrful nasului ascuțit de uliu.

— Ei — lasă — lasă — fetițo, spuse el îmblînzit, nu e nimica. Mai scapă omul cîte o vorbă ! Ce, pentru atîta lucru trebuie să plîngi ? Mă rog, știi, unde e Alexanderplatz ?

Hilde dete din cap, cu lacrimile încă în ochi.

— Iei autobuzul 2 și te dai jos în Königstrasse colț cu Neue Friedrichstrasse. Acolo ai să dai de Tribunal — imediat la dreapta — o clădire cu niște turnuri înalte.

— Pot să întreb de altfel.

— Desigur. Las că te descurci d-ta. Întreabă. Și camera avocaților este la etajul I. Întreabă numai pe aprod de dr. Röhn. Așa — uite bani de drum, patruzeci pfeningi dus și întors. Ei, ți-a trecut necazul, da ?

— Nici n-am fost supărată, domnule... domnule...

— Nielebock, șef de birou, o ajută el îndatoritor.

— Domnule Nielebock șef de birou, își complectă ea, înveselită, propoziținea și plecă repede.

Domnul Nielebock însă își înălță plin de demnitate capul lui ca o lămîie storcoșită. I se părea că prin aceste cuvinte a fost atinsă autoritatea sa ! Oare această persoană voia să-l ironizeze ? ! Își mușcă supărat buzele subțiri și-și șterse brusc cu dosul palmei lacrima de înduioșare din vîrful nasului.

Avocatul Löwe se învîrtea ca un leu în cușcă prin camera avocaților și răcnea : Ha, Röhn ! — Röhn ! ! — avocatul Röhn ! ! !“

Cum însă încă vreo douăzeci de avocați își căutau în același timp, nu mai puțin calmi, adversarii, camera avocaților părea un tunel de metropolitan prin care vîjîiau în sens opus două trenuri subterane. Dar avocații de la mese erau obișnuiți cu aceste urlete ale colegilor lor. În mijlocul acestui zgomot infernal, își povesteau spiritele cele mai noi, tratau afacerile ce le aveau, își studiau dosarele sau citeau jurnalul.

La ora nouă și douăsprezece minute, Röhn dădu buzna în camera avocaților. Între timp, Löwe devenise o fiară turbată. Îl găsi îndată, deși se găsea la celălalt capăt al încăperii. Cu coama măciucă se repezi la el.

— Röhn, unde mi-ai fost ? La 10 fără un sfert trebuie să fiu la Schöneberg, altminteri mă rade ? Sufla ca o fiară.

Röhn își scoase tacticos roba din dulap.

— Iartă-mă, dragă Löwe. M-au reținut doi colegi din Paris.

Löwe trase cu urechea. Colegi din Paris ! Ce reputație avea Röhn ăsta ! Clientelă internațională. Dar fierbea de furie :

— Ce-mi pasă mie de colegii d-tale din Paris ! Dinspre partea mea pot să se spînzure !

— Așa au să și facă, colegule, tocmai cum spui.

Și fără să se preocupe de furia ce se zugrăvi pe figura lui Löwe, dete fuga să ceară dosarul. Löwe îl urma cu pulpanele robei fluturînd în vînt.

Aprodul însă ridică din umeri :

— N-a sosit încă nici un dosar pentru dv., domnule avocat.

Löwe sta ca pe ace. — Trebuie să plec ! tună el.

— Pledez fără acte, se hotărî Röhn. Cunosc procesul pe dinafară.

Ieșiră fuga din sală.

Înaintea ușei, pe coridor, le ieși înainte o domnișoară.

Röhn rămase încremenit locului. O putere neștiută îl țintuia de pămînt. Niciodată nu văzuse o ființă atîta de frumoasă, de fină și de expresivă. Poate că era mîna soartei care se lăsase asupra capului lui.

Löwe o luase cu cîțiva pași mai înainte. Se întoarse furios :

— Ei, nu vii ?

În clipa aceea întîlni privirea uimită a lui Röhn și se uită și el în direcția ceea.

Nu numai cîntecul de harfă al lui Orfeu, din legendă, izbutise să îmblînzească furia clocotitoare a bestiilor. Și frumusețea adevărată are darul de a îmblînzi. Furia lui Löwe se evaporă. Zîmbi senin, brusc transformat.

— Măi, ce bombonică, șopti el clipind din ochi spre Röhn.

Domnișoara trecu pe dinaintea lor.

Röhn căută să-și ascundă emoția.

— Nu prea gust comparația d-tale culinară, colegule, rîse el silit. Pare mai curînd un portret de Gainsborough, sau Romney.

— Un fel de Lady Hamilton ca bacantă ? ! întrebă Löwe vesel. Ei, d-ta ești colecționar de tablouri. Îți vin mai la îndemînă comparațile astea. Mie, îmi sînt mai familiare cele culinare. Nu zău, s-o mănînci nu alta.

Rîse așa de tare de spiritul lui banal, că răsună hallul. Rîdea însă singur. Observă jignit că Röhn e foarte serios. Acum cotiră după colț. Priviră amîndoi înapoi. Domnișoara tocmai intra în camera avocaților.

In Röhn tresări o nostalgie nelămurită de fericire, o melancolie ca pe vremea cînd era tînăr și vedea o femeie frumoasă inaccesibilă atunci pentru el. De mulți ani nu mai simțise această resemnare plină de tristețe.

Intrară în sala de ședințe. Le veni rîndul numai decît și procesul se termină în două minute.

Löwe o luă la goană. Vedea înaintea ochilor fantoma pierderei procesului din cauză de neprezentare, mînia clientului, plîngerea la barou și alte grozăvii.

Röhn uitase de întîlnirea luminoasă. Și totuși nesocotitul dor de fericire stăruia încă în inconștientul lui.

Îi fuse însă sortit să-l simtă tresărind din nou cu vioiciune într-însul.

Căci, întorcîndu-se din camera avocaților, întîlni iarăși în acest tribunal sumbru, minunea.

Fata care i se păruse un portret de Gainsborough sau Romney, sta în fața ușii camerii avocaților. Cînd îl zări veni fuga spre el.

Hilde întrebase pe aprod de patronul ei.

— D-rul Röhn ? A trecut chiar acum pe lîngă d-voastră. Cel mai înalt dintre cei doi domni.

Hilde se uită încurcată după ei, dar idee n-avea ce-i cerea situația să facă. Să alerge după el ?

— Stați și așteptați liniștită la ușe, dudue, se-ntoarce îndată.

Ea îi mulțumi aprodului și așteptă.

Profeția omului de serviciu se împlini curînd. Dr. Röhn se întoarse. Hilde recunoscu pe domnul care o privise așa de admirativ. Era însă obișnuită să trezească senzație. Izbutise de mult să birue sentimentul penibil de a fi ținta tuturor privirilor.

Bucuroasă de a-i putea preda actele, se repezi spre el. Așa se făcu că Röhn văzu venind spre el zîmbind vesel portretul de Gainsborough.

„Omul care nu se mira de nimic“ rămase uimit.

— D-l dr. Röhn ? întrebă ea prudent. Lui i se opri respirația. Vocea era ca și fața : luminoasă și pură și plină de farmec. De o mie de ori îl acostaseră doamne pe sala tribunalului, unele chiar răpitor de frumoase. Le trimitea Nielebock după el cînd vedea că n-au răbdare să aștepte orele de consultație. Niciodată însă, inima călită a lui Röhn nu se înduioșase prea tare. În definitiv, pentru fiecare om nu există probabil decît tot o singură femeie — „ea“, care izbutește să-i zguduie viața din temelii. Și poate că între bărbat și femeie tot există mai multe taine decît bănuiește filozofia noastră înfumurată și scepticismul nostru disprețuitor. Röhn rămase locului. Simți că pălește, îl mînie faptul că nu se poate stăpîni și se sili să fie iară omul de lume din totdeauna.

— Da, domnișoară, cu ce vă pot servi ? Vocea lui îi păru străină.

— Poftiți actele, spuse Hilde și-i întinse mapa.

Röhn se uită la mapă, se uită la Hilde, iar se uită la mapă, căci se părea cunoscută și apoi îngînă zăpăcit :

— Dar cine sînteți dv. ?

— Hilde von Lobach, răspunse ea senină:

În prima ei zi de birou aflase o sumă de lucruri despre avocat din conversațiile fără perdea ale colegelor. Mai ales ale Elsei Schatter și Gretei Lemke. Pentru funcționarele lui Röhn era o zeitate tronînd de departe. La drept vorbind, îi fusese cam teamă de prima întîlnire cu acest erou al femeilor. Spre mirarea ei însă nu se simțea de fel intimidată de el. Era doar un bărbat așa de drăguț, de prietenos, nițel cam confuz !

— Dar bine, d-ră, răspunse el șovăelnic, cum — cum veniți dv. la actele mele ?

— Sînt angajată în biroul dv., d-le dr.

Röhn redevenise stăpîn pe el. Cu toate că era uimit, întrebă foarte calm :

— Angajată la mine ? de cînd ?

— De ieri.

Rönh își aminti ca prin vis că Hellebrandt îi spusese ceva despre o nouă dactilografă. E drept.

Doarece își trata funcționarii cu aceiași gentilețe ca pe oricine, nu schimbă tonul.

— Așa ? zîmbi el, atunci îmi pare foarte bine de cunoștință, dragă d-ră von Lobach. Foarte mulțumesc. La revedere la birou !

Luă mapa, îi dete mîna strîngîndu-i-o camaradereşte, se înclină și apoi porni spre camera avocaților. În uşe, se întoarse și privi după ea.

„Ce mers are !“ își spuse el, „la fel cu chipul și vorba. Ce ființă superbă și armonioasă !“ Și deodată își dete seama cu cine semănă. Cu miss Farren ! Ce Gainsborough, ce Lady Hamilton ! Cu miss Farren de Thomas Lawrence, cel mai frumos portret de femeie, care i-a reușit vreodată unui pictor. O copie genială de mîna unui elev al acestui maestru favorit al înaltei aristocrații engleze se găsea în sala de muzică din vila lui. O plătise o avere la Cristie în Londra.

„Miss Farren“, șopti Röhn absent, își trecu gînditor mîna pe frunte și intră în camera avocaților să-și caute adversarul din procesul următor.

După ce luă cunoștință de termenele celor patru procese de la secția I — în trei din ele se dete o luptă crîncenă între avocați, — Röhn o luă la goană cu mașina pe Teleger Weg spre secția III-a.

Aici îl așteptau nerăbdătoare și nervoase trei ciliente pe care le chemase să vină și ele la judecată pentru sprijinirea pledoariei lui. Era foarte prudent cu chemarea clientelor la tribunal Era o parte din tactica lui de luptă. Majoritatea femeilor mai mult stricau decît dregeau. Se văicăreau, vorbeau prea mult, in focul procesului se trădau și iritau tribunalul cu accesele lor de isterie.

Cele trei doamne de astăzi erau însă adevărate piese strategice. Una era așa de frumoasă, încît judecătorii, care, în definitiv, erau tot bărbați, nu puteau să rămînă neimpresionați de grația ei. A doua era mișcătoare prin marea și sincera ei durere. Iar a treia era o comediană rafinată pe care și Röhn o crezuse la început sincer îndurerată. Planul de bătae reuși. Pledoariile lui, cînd ironice și cînd patetice, susținute de prezența lor, izbutiră să obțină divorțul în cele mai bune condiții.

Se debarasă gentil de mulțumirile celei dintîi, de lacrimile celei de a doua, de zîmbetele făgăduitoare ale celei de a treia care acum își scoase masca, și o luă la goană spre secția II-a unde-l așteptau alte două procese de divorț.

La două și jumătate mîncă în grabă la Bristol ; la trei fu la birou.

— Sala de așteptare geme de lume, d-le dr., îl vesti Krause, servitorul.

Röhn dete din cap, se duse în cabinetul lui, se spălă pe mîini și-l sună pe Nielebock. Îi spuse repede rezultatele înfățișărilor și ce trebuie să comunice clienților respectivi.

După ce plecă Nielebock, se duse spre ușa sălii de așteptare. Acolo însă ezită. Împotriva obiceiului, dete fuga în cabinetul lui Hellebrandt. Avu însă o dezamăgire. Cînd trecu prin camera dactilografelor nu o găsi pe Hilde. Era la masă. Dactilografele făceau rotație. Hildei, care era cea mai nouă, îi venise rîndul să plece cea din urmă la masă. Stăpînindu-și nemulțumirea, intră la Hellebrandt.

— Bună ziua, colege, îl interpelă el cu o veselie silită, vreau să te anunț că m-am înapoiat de la München.

Hellebrandt sări în sus. — Ei, ai fost norocos cu Daumier-ul ? întrebă el plin de interes.

Röhn confirmă din cap. — Altminteri ce mai e nou ?

Avusese intenția să întrebe pe Hellebrandt de Hilde. Unde a găsit-o, cine e, de ce e nevoită să lucreze. Îl opri însă o sfială nelămurită, aproape o teamă să nu-și trădeze preocuparea tainică.

Hellebrandt însă porni el vorba.

— Ai văzut pe noua noastră dactilografă ? întrebă el cu ochii strălucitori de mîndrie.

Röhn răspunse indiferent : — Da, mi-a adus azi dimineață dosarele la tribunal.

— Tocmai pe ea o trimite Nielebock ! zise Hellebrandt cu ciudă. Ei, ce spui de frumusețea asta ? O poezie, nu ?!

— Nu prea citesc poezii, glumi Röhn. S-a luat ieri interogatoriul acuzatului în procesul Bertulin ?

Jignit în entuziasmul său, Hellebrandt îi dete explicațiunile cerute. În sine însă își spunea : „ Gustul ăstuia s-a pervertit de tot cu clientele lui mondene și demi. Pentru ceva într-adevăr prețios, fin, nobil și cast nu mai are sensibilitate. Îl plîng săracu !

Apoi Röhn fu prins în vîrtejul consultațiilor, cu atît mai vîrtos cu cît lipsise o zi. Trebui să-și concentreze toată energia. Totuși după ce plecă ultima clientă. Röhn se simți iarăși neliniștit. Umbla încoa și încolo prin odae, și-și frămînta capul cu o problemă care nu mai departe decît ieri i s-ar fi părut un caraghioslîc imposibil. Această grea problemă se putea concentra în următoarele cuvinte : cum așa putea-o chema pe funcționara mea Hilde von Lobach în biroul meu ?

Căci voia s-o vadă, voia să-i vorbească, simțea nevoia de a fi în preajma ei. El, pentru care femeile de multă vreme nu mai contau decît ca obiecte juridice, lipsite de orice alt farmec, se simțea atras în mod dureros și irezistibil de noua lui funcționară, după cum în primii ani de studenție se simțise atras de drăguță soră de caritate care fusese prima lui dragoste. Acum douăzeci de ani. Da, exact acum douăzeci de ani !

Trebuia s-o cheme pe Hilde ca să-i dicteze. Asta era limpede. Dar cum să aducă la îndeplinire acest act de curaj, cum să-l motiveze ca să nu trezească bănuieli și să nu se trădeze față de tot biroul ?!

De un an de zile, d-şoara Bergwald era secretara lui favorită. Ar fi avut aerul unei mărturisiri bătătoare la ochi dacă acum ar chema-o deodată pe noua funcționară ca să-i dicteze. Imposibil. Ridicol. Ar expune-o tuturor bîrfelilor. Nu, așa nu

mergea. Se plimba enervat încoa și încolo. Ei drace, trebuie doar să se găsească o modalitate pentru un șef ca să-și cheme în birou o funcționară ! Dar biroul lui era așa de strict organizat încît orice măsură neobișnuită trebuia să trezească bănuieli. Dacă ar — nu, nu merge ! Sau dacă s-ar —

Atunci d-șoara Bergwald bătu și intră.

— Astă seară dictați, d-le doctor ? întrebă ea și deschise mări ochii ei frumoși, negri și cuminți, plini de un umil devotament.

El o privi distrat, apoi spuse deodată :

— Dar de ce ești așa de palidă, d-ră Bergwald ? Nu te simți bine ?

Fata nu era deloc mai palidă ca altă dată. Era foarte anemică, e adevărat. Acum se roși ca focul, de bucurie că idolul ei îi dase pentru prima oară un semn de atenție personală. În sfîrșit se uita și el odată la ea !

— N-am nimic, d-le doctor, bîlbîi ea zăpăcită de fericire. Mă simt foarte bine. Zicînd acestea se așeză la birou.

— Nu dictez astăzi, spuse el contrariat că nu i-a reușit manevra.

D-șoara Bergwald se ridică și-și strînse caietul de stenograme.

— Atunci mîine dimineață la șapte, spuse ea. În ochii ei lucea încă surprinderea plină de speranțe.

El se apropie tare de ea. Inima ei se opri. Acum era într-adevăr albă ca varul. El îi puse mîna pe umeri. Dacă n-ar fi fost prea preocupat de viclenia ce o punea la cale, ar fi simțit cum fata tremura sub mîna lui.

— Fetițo, spuse el exagerat de binevoitor, nu mai merge așa ! Nu pot să-mi încarc răspunderea. Trebuie să te mai odihnești nițel. Ai lucrat prea mult. În fiecare zi te-ai sculat de la șase — zîmbi clătinînd din cap.

— Dar, d-le doctor, spuse ea încremenită de fericire, lucrul îmi face cea mai mare plăcere. Mă simt admirabil. Luna viitoare intrăm în vacanță și am să am destulă vreme să mă odihnesc și să mă refac.

— Nu, draga mea, nu mai pot tolera asta. Ai să cazi de oboseală. Și atunci ?

— Dar și dv. vă treziți tot așa devreme !...

Pentru prima oară își permitea să fie așa de intimă și să zîmbească timid.

— Eu ? ! El își retrase mîna după umerii ei. Asta e cu totul altceva ; în definitiv — eu lucrez pentru mine.

— Firește, d-le doctor. Dar noi vă sîntem așa de devotate de parcă am lucra pentru noi, îi răspunse ea fericită.

Atunci Röhn deveni energic.

— Nu, exclamă el hotărît, nu pot tolera ca cei mai buni colaboratori ai mei să se istovească. Acum să mai intre și alta în jug. Avem doar un element nou, d-șoara aceea care mi-a adus actele la tribunal. Dînsa aduce puteri proaspete.

— D-le — doctor — ! D-șoara Bergwald simți un nod în gît.

Röhn făcu un gest scurt și definitiv.

— Nu-ți prăpădi tinerețea și sănătatea, d-șoară Bergwald, o sfătui el părintește. Asta se răzbună cumplit mai tîrziu. După vacanță vei fi mai odihnită și vom vedea. Și acum, trimite pe d-șoara — cum îi zice ?

— Lobach, răspunde ea pierdută.

Lotte Bergwald ieși. Acum într-adevăr părea că avea nevoie să se refacă. Era o berlineză deșteaptă. Decum o văzuse pe Hilde simțise o teamă plină de presentimente. De aceea prima atenție și grijă omenească a avocatului pentru sănătatea ei o fericise îndoit și o liniștise. Acum nu se simțea atinsă în vanitatea ei. Știa ea cît prețuește. Ci sentimentul ei de adoratoare tainică și tristă sîngera.

Ajunse trudnic în biroul dactilografelor. Fetele o simțiră îndată. Nu era bună actriță. Cînd șopti cu o voce înăbușită și slabă :

— D-ră von Lobach, du-te la dr. Röhn, se și trădase deplin.

Fetele celelalte se uitară una la alta și se făcură că nu observă nimic. Totuși, cînd Hilde — singura care nu bănuia nimic — ieși din odaie, iar Lotte Bergwald — nemaiputînd să-și stăpînească lacrimile ce o podideau — fugi afară, toate se adunară stol.

Cele mai multe îi doriseră Lottei această cădere. Ea își dăduse întotdeauna un oarecare aer de superioritate, ca favorită a șefului. Grete Lemke exprimase odată chiar bănuiala că Röhn are ceva cu ea. Celelalte însă rîseseră de ea. Röhn, care putea avea orice femeie din Berlin, nu mai găsea cu cine să se încurce decît cu Lotte Bergwald ! Fleacuri !

Și totuși toate erau de acord cu revolta ei împotriva Hildei Lobach. Căci fiecare se simțea furată, fiind mai îndreptățită decît această colegă nouă, pripășită abea de două zile în birou. Nici una nu era supărată pe patronul-idol. Tot focul se vărsa numai pe capul blond al nouei venite. Cine știe cum s-o fi vîrît în suflet azi dimineață la tribunal.

— Ce mironosiță ! exclamă Grete Lemke, care altminteri era foarte indulgentă. Aici se face că nu știe să numere nici pînă la două, iar la tribunal !...

— Din capul locului nu m-am încrezut în ea, o întrerupse drăcoasa de Else Schatter. Am supraveghiat-o și am observat cum roșea cînd copia porcăriile alea de prin acte. Atunci, ca s-o încerc i-am vîrît printre hîrtii actele divorțului Ludwig, știți, cu perversitățile alea oribile. Se roșise parcă avea scarlatină și eu gîscă ce sunt, mai credeam că roșește de jenă și pudoare ! Ce ipocrită !

Dezamăgirea fu generală și foarte accentuată.

13

Hilde Lobach intră în cabinet cu naturaletea firei sale deschise. Röhn tocmai telefona. Un coleg voia să-l convingă să nu se prezinte a doua zi într-un proces de divorț, de oarece era sigur că părțile se vor împăca.

Röhn o salută pe Hilde zîmbind și-i făcu semn să șadă. Ea se așeză și privi prin odaia pe care o vedea pentru prima oară. Privirile îi rămaseră ațintite la un gobelin maro din perete.

„Nu, colegule ! striga Röhn în receptor“, pledez mîine, orice s-ar întîmpla. Aceste încercări de împăcare n-au niciun rost, prelungim numai chinul clienților noștri. Căsătoria asta e complet zdruncinată. Clientul d-tale s-a purtat așa de urît cu soția sa, încît nici nu poate fi vorba de vreo împăcare și de o întoarcere la cămin a clientei mele“.

Adversarul încearcă noi argumentări. Röhn aruncă o privire disperată spre Hilde. Ea însă nu-l privea, ci studia cu mult interes gobelinul din perete.

„Bineînțeles că sunt întotdeauna pentru divorț“, răspunse Röhn la un reproș al adversarului, „neapărat, cînd împăcarea nu este decît un plastru pentru mascarea rănii, care mai curînd sau mai tîrziu va cangrena. Sunt mai bine pentru o operație grabnică și curajoasă. Așadar — mîine ne judecăm. Bună seara, d-le coleg“.

Cu acestea, tăie convorbirea.

Hilde nu observase că convorbirea telefonică, se isprăvise. Era fascinată de un tablou din perete.

Înfățișa două trunchiuri înalte și noduroase răsărite din aceeași rădăcină. Fiecare dintre cele două trunchiuri avea în vîrf o cruce, de care erau țintuiți, în dreapta o femeie goală, în stînga un bărbat gol, ambii cu ochii legați. Trupurile erau chinuite, gura convulsionată de ură și durére. Din punct de vedere artistic o capod'operă. Ca subiect ceva îngrozitor.

Röhn se apropie de ea.

— O sculptură în lemn din secolul al XVI-lea, o lămuri el. O piesă foarte rară pe care am descoperit-o la Gand. Știi ce reprezintă ?

Dela primele lui cuvinte Hildei îi pierise orice sfială.

— Nu, spuse ea, și privi iar spre cei doi crucificați.

— „Căsătoria, așa a numit-o autorul ei. Inscripția e acoperită de ramă.

— Căsătoria ? ! repetă Hilde înfiorîndu-se, oare căsătoria e într-adevăr ceva așa de groaznic ? !

Crescuse cu credința că ori ce fată trebuie să se mărite. Acesta fusese țelul educației părintești. În cărțile pe care le citea ea și tatăl ei, întotdeauna fetele, la sfîrșit, se măritau. Și după aceea erau cît se poate de fericite.

În aceste două zile de lucru în birou această credință a copilăriei căpătase o cruntă lovitură. Citise și copiase lucruri care făcuseră să-i înghețe sîngele în vine. În acele acte, căsnicia nu era altceva decît grosolănie, înșelătorie, perfidie. Bărbat și femeie își stăteau față-n față ca niște dușmani de moarte care se pîndeau unul pe celălalt cu ochi ucigași, își căutau punctele vulnerabile în care să împlînte pumnalul otrăvit ce-l țineau încleștat în mîini.

Și totuși educația pe care o primise și firea ei pur feminină, o împiedicau să accepte grozăviile pe care cele două zile de lucru în birou le desfășuraseră înaintea ochilor ei. Și nu putea crede nici în crucificarea fioroasă de pe acest minunat și vechi tablou. Și de aceea, jignită în credința ei despre fondul bun al oamenilor, îngăimă :

— Oare căsătoria e într-adevăr ceva așa de groaznic ?

El zîmbi : — Nu-ți vine să crezi ?

Zîmbetul lui, renăscu în ea voioșia ei firească.

— N-am experiență practică în această materie, răspunse ea.

— Eu, bine-nțeles am mai multă.

— Sunteți căsătorit ? întrebă ea.

— Eu ? ! El ridică amîndouă brațele la cer cu o spaimă comică. Eu căsătorit ! Rîse din toată inima arătîndu-și dinții

albi și puternici. Nu, duduie von Lobach, cine a auzit cîte am auzit eu în cei zece ani de practică pe care-i am, e imunizat pe toți vecii.

Ea îl privi cu ochii ei mari și primăvăratici.

— Vasăzică e absolut detestabilă ?! spuse ea încet.

— Vreme de șase ore, în fiecare zi, continuă el, aflu ce este căsnicia. Durere, disperare, desamăgire, revoltă, smucire neputincioasă de lanțurile zîngănitoare. D-ră, căsătoria este cea mai îngrozitoare tortură pe care a putut-o născoci bestia cu nume de om, cu toate că a imaginat închiziția și auto-dafeurile și trasul pe roată.

Cu toate că vorbea foarte serios, nu-și schimbase tonul său ușor și glumeț.

Ea îl privea gînditoare.

— Nu trebuie însă să uitați un lucru, spuse ea, că d-voastră cunoașteți tocmai numai cazurile excepționale, anormale. E firesc să nu vie la dv. decît cei cu căsniciile rele.

— Foarte just, o aprobă el, și foarte inteligent. Concluzia însă e falsă. Lucrarea asta — arată spre sculptura în lemn — e una dintr-o mie. Operele artistice, însă, care se ridică împotriva căsătoriei și o zugrăvesc — de secole — ca un iad pe pămînt — sunt legiune. Schopenhauer, Nietzsche, Strindberg — și Goethe ! Pe Voltaire l-ai citit ?

Ea stătu perplexă.

— Ei, Voltaire nu era avocat de divorțuri. La el nu veneau numai cazurile rele, cum prea bine observași adineauri. Și el spunea despre căsătorie : „Mă tem că ea e mai curînd unul din cele șapte păcate capitale, decît unul din cele șapte mistere".

— Voltaire a fost întotdeauna un ironist, îl contrazise ea.

— Dar era și un foarte înțelept și profund gînditor și observator. Și în al său *Dicționnaire philosophique* scrie la cuvîntul *divorce* : „divorțul este probabil tot așa de vechi ca și căsătoria. Cred totuși că căsătoria e cu cîteva săptămîni mai veche.

— Ei, vedeți doar că e numai un *bon mot,* exclamă ea rîzînd.

— Dar e delicios, mai ales acest, „cred totuși".

— Dar se găsesc și căsătorii fericite, spuse ea disperată.

Atunci el se mai îmbună.

— Tot ceeace spun eu, d-ră von Lobach, este firește numai o convingere pur personală. Mie, mi se pare căsnicia tot ce poate fi mai fosil, mai nepotrivit cu viața modernă. Credința mea își trage izvorul din meseria mea. Această convingere însă nu e valabilă decît pentru mine. Eu nu sînt un filosof, un

apostol, ci un simplu practician realist. Părerile mele nu sînt universal valabile. Am vorbit așa cum cred eu. Așa că nu trebuie să te uiți așa de speriată.

— Nu sînt speriată, spuse ea încet, însă — toate acestea sînt așa de noi pentru mine. Părinții mei au dus o căsnicie cum nu se poate mai fericită — e drept că mama mea a murit foarte tînără — așa că e firesc să mă impresioneze felul în care un om așa de luminat ca d-ta judecă cea mai fundamentală instituție a vieții.

— Poate că nu sînt chiar așa de luminat, răspunse el pe jumătate serios, ci doar un învețerat și unilateral fanatic al divorțului. Și acum, să mai lăsăm la o parte acest joc într-adevăr crud cu iluziile d-tale tinerești și să mai lucrăm nițel. Din păcate am să-ți dictez tocmai unele lucruri care confirmă în mod cît se poate de tragic scepticismul meu în chestie de căsnicie.

Îi dicta cu o fluiditate repede, neîntreruptă, scînteietoare, concluziile lui scrise, acele mici capodopere de spirit, satiră, logică de fier, analiză sufletească, ce te înlăntuia. Arareori arunca o privire în acte. Avea în cap imaginea clară a fiecăruia din sutele de procese ce le ducea.

Pentru prima oară lucrul îi era o plăcere. În decursul anilor dictase multor secretare, blonde și brune, urîte și drăguțe, proaste și deștepte. Nici odată nu se uitase la ele în timpul lucrului. Era pentru el numai un instrument indiferent ca și caietul de stenograme.

Prezența Hildei însă o simțea cu multă tărie. Îl dispunea și-l stimula. I se părea că-i înaripează gîndurile. Umbla încoa și încolo prin odaie concentrîndu-și toate puterile minții asupra celor ce avea de dictat, privind-o însă tot timpul atent și admirativ.

Îi vedea capul plecat, profilul luminat tare de lampa de pe masă, cîrlionții blonzi care-i aureolau fruntea — nasul drept și delicat cu nările fremătătoare, gura mică și expresivă, ochii scînteietori, cu arcul întunecat și fin al sprîncenelor și cu genele lungi și negre, vedea ovalul gingaș al obrajilor, ceafa încovoiată cu cocul greu și mătăsos. Privea mîna mică și subțire, cu unghii trandafirii în care se reflecta lumina — o ființă

vie, de sine, mînuța asta. În vreme ce el se gîndea, cumpănea și dicta, sorbea prin toți porii sufletului lumina acestei făpturi delicate și nobile, simțea căldura ei, se îmbăta de trăsăturile ei sensitive la fiecare nuanță de cuvînt, auzea cu simțuri supraascuțite pulsînd prin ea sîngele și seva tinereții ei. Și simțea o mulțumire neștiută, fericitoare, care emana din prezența ei, ca un dor alinător în freamîtul zilelor.

Hilde se gîndea numai la ceeace lucra, și se simțea cu totul absorbită. Nu-i era ușor ca să-l urmărească, deoarece nu avea prea mult exercițiu. Avea însă o mare voință de a-l satisface și inima îi bătea de atîta zel. O ajuta și inteligența ei. Urmărea și totuși abia mai putea răsufla. Însă cu toată graba și încordarea creierului și a mîinii simțea și acum ca și azi dimineață la tribunal, cînd îl întîlnise pentru prima oară, o minunată pace sufletească, o bucurie ciudată, un sentiment de siguranță în preajma acestui bărbat.

Însfîrșit o întrerupse.

— M-ai urmărit minunat, d-ră von Lobach. A fost greu ? Eu nu prea îmi dau seama cînd lucrez.

Ea zîmbi sinceră.

— De urmărit v-am urmărit eu. Sper că am să pot să și copiez ce am scris.

— Ei, unde n-o să poți, o mai retușezi d-ta. Numai întreles să aibă. Nu pun așa mare preț pe fiecare din cuvintele mele. El stătu puțin pe gînduri. Da, d-ră von Lobach, aș vrea însă să-ți dictez mai departe mîine dimineață acasă la mine. D-ra Bergwald e foarte surmenată. Este oare cu putință ca mîine la șapte să vii la mine ?

— Dar desigur, d-le doctor !

— Bine. Atunci te aștept.

O salută. Ea îi întinse naivă mîna. El i-o strînse cu căldură — apoi ea plecă.

Röhn rămase multă vreme cu ochii țintă la ușa prin care ieșise ea. Odaia în care lucra de atîția ani i se păru străină și rece.

Mergînd cu tramvaiul spre depărtatul cartier Hansa — în care locuia cu tatăl ei într-un mic apartament — Hilde avu răgaz destul să se gîndească la rechizitoriul lui Röhn împotriva căsătoriei. Ținea minte fiecare cuvînt pe care-l rostise el. Iar tabloul îngrozitor al căsniciei crucificate stăruia ca o fantomă înaintea ochilor ei.

Dar ea își dădea seama că el n-avea dreptate cînd judeca așa de aspru căsnicia. Nici vorbă. Era acrit și unilateral —

nici nu putea fi altfel. Cunoștea din actele pe care le copiase, cu ce excrescențe oribile ale căsniciei avea el zilnic a face. Zi și noapte nu se ocupa cu altceva decît cu latura urîtă a căsniciei. Nu era nici o minune că el privea ca o regulă generală ceea ce nu era decît o excepție bolnavă !

Ah, de ar avea ea atîta elocvență și atîta putere de argumentare cît avea el, ca să-i poată dovedi că această orbire nu era demnă de el și ca să-l convertească !. Da, trebuia să-l convertească ! Felul lui fals, unilateral de a privi lucrurile întunecа puțin imaginea pe care și-o făcea despre el. Ea voia să-l vadă mare, și cu idei largi — departe de orice părere strîmtă— un reprezentant blînd și drept al umanității, care înțelege și iartă toate.

I se părea foarte firesc că dorește să-l vadă așa. Căci ea nu-și dădea seama că această dorință arzătoare era prima mijire a dragostei.

A doua zi dimineața, la 7 fix, Hilde sta înaintea lui Röhn în biroul din vila lui.

— Greu să sări așa devreme din așternut, nu ?

Ea rîse.

— O nu. Noi ne sculăm de dimineață. Încă de pe vremea cînd tata era militar.

— A, tatăl d-tale a fost ofițer ?

— Da, colonel.

El dete din cap pricepînd acum totul. Apoi spuse vesel : — Haidem în sala de muzică. Am și acolo un tablou care o să te intereseze. Nu e așa de trist ca cel din birou. El o luă înainte spre sala de muzică ovală, tapetată cu verde. — Așa, spuse el. Acum fă bine și-l caută.

Hilde se uită pe toți pereții.

Aci, în această încăpere luminoasă, se răsfățau pictorii senini, grațioși, ai secolului al XVIII-lea, francezi și englezi.

Hilde privi pe rînd tablourile. Înaintea copiei lui „Miss Farren“ de Lawrence se opri șovăelnic.

El zîmbi. — Ia privește mai bine !

Hilde privi îndelung uimitoarea copie.

— Vreți să spuneți că aduc puțin cu portretul acesta ? întrebă ea și se întoarse spre el.

El se apropie de ea și compară trăsătură cu trăsătură.

— Nu puțin ! Parc-ar fi portretul d-tale. Ea scutură capul protestînd. — Există o oarecare asemănare, dar eu nu sunt nici pe departe așa frumoasă.

— Ba da, spuse el ferm.

Atunci ea începu să rîdă cu rîsul ei cristalin și tineresc care-ți mergea drept la inimă. — Nu eu o să caut să vă conving de contrariu.

— Nici n-ai putea, răspunse el vesel. Mă pricep la tablouri.

— Și la femei ? ! întrebă ea peste umăr șireată, însă fără să facă impresia că ar cocheta.

— Numai proștii cred că pricep femeile, zîmbi el și o privi în ochii albaștri ; și n-aș vrea să mă iei drept un prost.

— Nici n-aș izbuti, spuse ea serioasă și dulce ca un copil, încît lui îi veni să o cuprindă în brațe. În loc de asta spuse cu un aer de amenințare :

— Dar de lucrat nu lucrăm ?

Ea dete fuga în birou.

Ce va fi avînd el ? Oare l-am mîniat ? Cu ce ? Fiindcă nu s-a pus îndată pe scris ? ! Dar el i-a atras doar singur atenția, asupra tabloului !

I se păru că e tot așa de greu să cunoști și bărbații.

El începu iarăși să dicteze val-vârtej, fără întrerupere. Și totuși nu era într-una la chestie. Gîndurile lui mai băteau și alte cărări. Ce avea fata asta, de se simțea așa de bine în preajma ei, cum nu se mai simțise de ani de zile ? Frumusețea ei ? Desigur că și asta. Dar văzuse foarte multe femei frumoase fără să fie deloc impresionat.

„Este acel lucru fără nume, imponderabil, incomensurabil care, după Goethe, sălășluește în orice capodoperă", se gîndea el. „Și ea, nu este tot o capodoperă a naturii ? !" Un lucru era sigur : nici odată o femeie nu-l atrăsese și nu-l impresionase ca această făptură inteligentă, cinstită, adeseori delicios de ironică. Nu era drept vorbind, cum i se păruse la început cînd o văzuse, tocmai așa de străină de viață. Nu, în ochi îi sclipea bucuria de viață. E drept că ceeace te izbea mai întîi era candoarea feciorelnică a frumuseții ei. Lui Röhn i se păru că pe lîngă grația ei spiritualizată, celelalte femei erau ca de plumb. Rîsul ei întețea, privirea ei îți undea în sînge.

Röhn tăcu, cufundat în contemplarea ei. Ea simți privirea lui și nu ridică ochii. El observă însfîrșit că degetele ei stau locului. Își trecu mîna pe frunte.

— Am pierdut șirul, spuse el scuzîndu-se. Unde am rămas ?
Ea citi ultimele cuvinte.
— Atunci intră d-șoara Marga Theiss în viața acuzatului.
— Așa e !
El începu iar să dicteze :
„La început deveni secretara lui. Curînd însă mai mult — mult mai mult“
Vreme de o clipă ochii lor se cufundară unii într-alții. Apoi Hilde continuă să scrie repede. Plecă adînc capul pe caet.

Nu-i mai dicta decît ei.
Sala dactilografelor fierbea. D-l Nielebock dădea îngrijorat din cap. Oricît îl iubea și-l stima pe șeful său, purtarea lui o găsea îndoelnică. Nu spunea nimic — asta ar fi lipsit ! Dar ce-i drept e drept : chestia asta cu d-ra von Lobach bătea la ochi. Era un favoritism care izbea în față toate principiile democratice. Ce, fiindcă era aristocrată și fata unui colonel ? !...
El se pierdu cu firea pînă într-atît încît uitîndu-și de demnitate se lăsă antrenat într-o dispută cu Lotte Bergwald asupra cazului.
— O iubește, se jelui Lotte cu ochii 'n lacrămi.
— Se contestă, strigă omulețul, căruia stilul juridic îi devenise o a doua natură. Dr. Röhn și dragoste ! Eroare grosieră de fapt !
Lotte dete din cap îndărătnică. — Ba da, dar e și foarte frumoasă, spuse ea sinceră.
— Cum frumoasă, ce frumoasă ! Și d-ta ești frumoasă, se repezi Nielebock.
— Nu atît de frumoasă.
— Eu îți spun una, și trebuie să mă crezi fiindcă sînt șeful d-tale : toate astea nu sînt decît efectul acelui „von“ și „colonel“. Nu mi-a cerut dr. Hellebrandt de cum a venit, să umblu cu ea cu mănuși ? ! Pe cuvîntul meu. Ei, dar eu sînt social-democrat. Am respins cu toată energia această prejudecată de clasă. Ei, dar d-rul Röhn n-a putut rezista. Ești convinsă acum ?
Lotte dete iar din cap. — O iubește, spuse ea îndărătnică.
Atunci d-lui Nielebock îi sări mustarul. — Ia nu mai vorbi prostii ! Tot dragoste și d'ald'astea vă umblă prin cap, cu gărgăunii ăștia ai voștri o să-l faceți ridicol pe dr. Röhn !

Lacrima înduioșării plescăi deodată pe tăblia mesii. Nu putea omul vedea o femeie plîngînd, și pace. Repede, speriat, însă totuși prea tîrziu, își șterse nasul. Lotte Bergwald nu observase însă nimic. Era prea necăjită.

Dr. Hellebrandt n-avea habar de nimic. Secretara sa era Else Schatter. Ea își făcea datoria. Mai mult nu-l interesa. Biroul dactilografelor sta sub comanda lui Nielebock.

Toată lumea din birou era rece și rezervată față de Hilde. Ea însă nu simțea nimic. Trăia în beția primei iubiri.

Vijelioasa izbîndă a lui Röhn asupra sufletului ei era un fapt mai puțin extraordinar, decît acela că și el, omul atîta de încercat, se aprinsese. Röhn avea toate darurile care pot cuceri o femeie : inteligență, eleganță, un exterior fascinant, o situație înaltă și o reputație de favorit al femeilor. Ea nu cunoscuse mai deloc viața, trăind între pereții înguști ai micii ei locuințe. Acum cunoștea pentru întîia oară și din capul locului dăduse peste un om ca Röhn. Era pentru ea primul bărbat pe care-l întîlnea. I se păru, nu fără motiv de altfel, cel mai bun.

Ea învăță, datorită lui, că poate iubi. Asta nu era un lucru extraordinar. El însă află datorită ei, că mai poate încă iubi. O mare descoperire pentru el, care credea că a depășit de mult vîrsta cînd te mai pot emoționa micile și dulcile nerozii ale dragostei, și că a ajuns să aibă față de orice femeie doar o gentileță pur obiectivă.

Acum, ca toți cei cuprinși de-o pasiune tîrzie, era convins că nu simțise niciodată o adevărată înclinare pentru cineva. Tot ce fusese pînă acum erau numai manevre preliminare, așteptarea înfiorată de presimțirea celei care va veni.

Orele în care dicta erau singurele cu miez din întreaga zi. Ei nu rostiseră încă în cuvinte sentimentele ce le umpleau ființa toată. Și totuși se simțea în aer, fiecare privire și fiecare strîngere de mînă la despărțire trăda ceeace buzele lor se sfiau să rostească.

Acum, în timp ce dicta, făcea pauze mari. Niciodată nu pierduse vremea să discute chestiuni particulare cu d-ra Bergwald sau cu vreuna din numeroasele ei predecesoare. Faptul că le dicta era o cinste, însă și o povară.

Acum făcea mereu paranteze, vorbea despre sine, el care întotdeauna trecuse sub tăcere gîndurile și întîmplările sale. Și o încuraja prin întrebări să povestească despre ea și despre viața ei. Află numai că avea puține legături și că-și iubea foarte mult pe tatăl său. El, care rareori își desvăluise cuiva inima, făcu din ea o mică confidentă a grijilor și supărărilor sale.

Într-o seară, cînd veni la dictare îl văzu palid și zdrobit. Cu toate că era atîta de călit în ce privește suferința omenească, tot se mai găseau cazuri care-l răscoleau și-l încovoiau. Ea îl cunoscu îndată că e zguduit, nu cuteză însă să-i forțeze confidențele. El înceroă să dicteze. Deodată însă izbucni :

— Doamna Marholz și-a tăiat beregata azi după masă.

Ea tresări. Vestea tragică o impresionă tot așa de tare ca și sunetul bizar al glasului lui.

Îl fixă cu privirea : — Moartă ?

El dete din cap.

Hilde cunoștea din dictat și din acte cazurile cele mai importante. Ajunsese să priceapă toate aceste lucruri omenești.

Știa cît de neobosit se luptase Röhn pentru această clientă. D-na Marholz era o doamnă mai în vîrstă, foarte bogată, care se măritase de curînd cu un ofițer în retragere. Sfatul prudent a lui Röhn să ceară separație de patrimoniu nu găsise la ea ascultare ; îl respinsese ca o dovadă jignitoare de neîncredere față de viitorul ei soț. După căsătorie, bănuiala lui Röhn, pe care îi fusese milă să i-o împărtășească, și anume că militarul o voise numai pentru banii ei, se dovedi întemeiată. Maiorul o copleși cu atîtea meschinării ordinare, cu atîtea șicane calculate, cu asemenea umilințe și injurii, încît biata femeie trebui să fugă înspăimîntată din propria ei casă.

Röhn porni acțiunea împotriva lui. Mai întîi încercă să obțină de la Marholz o pensie alimentară din propria ei avere. Soțul și judecata respinseră cererea. Maltratările, umilințele, meschinăriile și înjuriile, hotărî tribunalul, nu sînt uu lucru așa de grozav ca să îndreptățească pe d-na Marholz să socotească convietuirea imposibilă. E datoare să se întoarcă la soțul ei. După o asemenea hotărîre soarta unei cereri de divorț era pecetluită.

Așa încît Röhn se găsea înaintea unei situațiuni disperate : divorțul exclus. Atîta vreme însă cît ființă căsătoria, d-na Marholz n-avea dreptul să ceară un ban din averea ei. Avea de ales : ori să se întoarcă la bărbatul său care, după procesul de de pensie ar fi tratat-o și mai brutal — ori să moară de foame. Căci dacă nu stătea cu el, bărbatul său — care de altminteri nu lucra nimic și trăia din banii ei — nu era obligat să-i dea nici o întreținere.

Röhn îi desvăluise ieri bietei femei, această alternativă. Astăzi, în mica ei cameră cu chirie, alesese o a treia cale, cea extremă și fatală.

— Ei, poftim unde duce căsătoria pe care o prețuiești d-ta atîta ! Exclamă el zdrobit cum nu-l mai văzuse niciodată,

poftim legile scelerate ale căsniciei ! N-am dreptate cînd spun că torturile din evul mediu sînt un fleac pe lîngă ceeace numim căsătorie ? ! Stau, iată, cu mîinile legate, neputincios, nu pot da o mînă de ajutor clientelor și trebuie să le las să se sinucidă !

— Bine, dar acesta este un caz excepțional de nenorocit ! încearcă ea să-l consoleze.

— De fel ! strigă el. Cazuri ca astea se întîlnesc de cîteva ori pe lună. Și toată lupta e zadarnică. Lupt cu vorba și cu condeiul să se modifice dispozițiile legale privitoare la divorț. Am intervenit pe lîngă parlamentarii mai influienți — am fost numit în comitetul pentru modificarea legilor divorțului,— însfîrșit am ajuns cel puțin să pun chestiunea la ordinea zilei. Dar ia seama ! Lucrurile tot așa rămîn, în parlament, majoritatea e împotriva modificării și victimele omenești cad mereu.

Ea tăcu întristată.

După o mică pauză, Röhn continuă cu un ton mai potolit :

— Cîtă vreme căsnicia nu se va putea desface la cererea numai a unuia dintre soți, care demonstrează că nu mai poate trăi cu celălalt, cîtă vreme nu se va putea divorța fără stabilirea unei culpe a celuilalt soț — ce rost are stabilirea unei culpe ? ! și ce e o culpă ? ! se întrerupse el. Ce, e nevoie parcă să existe întotdeauna o intenție și o vină ? Nu se poate ca, tocmai pentru un om mai fin, căsnicia să fie un martiraj, chiar dacă „vina“ celuilalt nu e numaidecît atît de grosolan de concretă, întrucît să se încadreze în cazurile prevăzute de lege ? ! Ca și cum o căsătorie nu s-ar uza, chiar prin aceea că te simți înlănțuit, prin frecăturile de fiecare zi, prin caracterul însuși de instituție a căsătoriei !

— D-le doctor, spuse ea gînditoare, d-ta susții cu tărie imposibilitatea căsătaoriei. Îmi dai voie să te întreb ceva ?

— Mă rog !

— Ce ai mai bun — de pus în locul căsătoriei ?

O privi ; ea simția că el privea adînc prin ea și dincolo, în depărtare.

— Da, dragă d-ră von Lobach, firește că mi-am bătut mult capul cu această chestiune. Există doar numai două posibilități : căsătoria sau — te rog să nu te sperii dacă voi rosti vechiul și uzatul cuvînt : „dragoste liberă !“

— Nu mă speriu zîmbi ea privindu-l cu ochi serioși.

El continuă : — Idealul ar fi firește o convietuire liberă și responsabilă a sexelor, cîtă vreme durează dragostea lor. Dar nu chiar aci stă problema. Problema începe abia cînd apar

copiii. Dar toate astea sunt utopii, d-ră von Lobach. Căsătoria există și se încăpățînează de veacuri și va mai rezista poate secole. Nu noi o s-o putem distruge. Eu nu sînt un teoretician Eu nu pot gîndi și acționa decît practicește. Și de aceea, pentru mine nu există decît o soluție : cît mai multe înlesniri pentru divorț, ca o supapă de siguranță pentru marea dezamăgire care-l pîndește pe acela care cutează să se căsătorească. Este o urgentă cerință morală și umană. În afară de asta — sfătuiesc pe oricine are urechi de auzit să evite căsătoria.

— Vă mulțumesc pentru răspunsul amănunțit la întrebarea mea, spuse ea simplu.

— Cam prea amănunțit, nu ? zîmbi el. Nu știu cum se face, dar ochii d-tale inteligenți mă stimulează. El rămase locului, ridică gînditor capul. — Dar cum am ajuns ia discuția asta ?

Ea voi să răspundă, dar el își aduse aminte : — A, da, de la moartea acelei biete femei. De la această jertfă tragică a căsătoriei.

El se aruncă în fotoliu, își încleștă mîinile și rămase cu privirea pierdută.

Atunci ea-l îmbărbătă cu multă drăgălășie : — D-le dr., nu trebuie să te lași așa de tare impresionat de un caz nenorocit din practica d-tale profesională.

El ridică fruntea și o privi : — Știu, sînt sentimental, spuse ei amar.

— Nu, nu ! protestă ea înspăimîntată.

El sări în sus și se apropie de ea. — D-ră von Lobach nu poți să-ți dai seama cum îmi urăsc cîteodată profesiunea, spuse el cu dinții strînși.

— D-le doctor !

— O urăsc. Nu slujesc cu adevărat decît frivolitatea și usurința. Înaintea unei adevărate dureri însă, trebuie să stau cu mîinile încrucișate și să privesc cum în fiecare zi cad victime ; asta mi-e profesiunea ! Îți dai d-ta seama ce înseamnă pentru un bărbat să nu poată fi de nici un folos ? !

— Da, de astăzi îmi dau seama, spuse ea simplu, din inimă.

— Atunci vei înțelege cît sînt de măcinat, de obosit, de a lupta mereu cu morile de vînt cu problema insolubilă de a armoniza această instituție anahronică, barbară, cu sentimentele, cu nădejdile, cu dorințele oamenilor culturii noastre de azi.

Ea plecă ochii în fața acestei nestăvilite izbucniri, rușinată de parcă ar fi văzut pe un om gol. Pînă acum îl crezuse un

triumfător, un fericit. Acum i se luà ca o ceață de pe ochi. Era zguduită. Văzîndu-l slab, îl iubi și mai tare decît înainte, cu un sentiment de protecțiune. Îi venea să se repeadă spre el, să-l cuprindă în brațe, să-l consoleze ca pe un copil și să-l îmbărbăteze. În loc de asta spuse însă cu amărăciune :

— Renunță atunci la specialitatea proceselor de divorț.

El scutură capul. — Acum nu se mai poate. Azi sînt „celebrul avocat de divorțuri", de la care toată lumea așteaptă minuni. Rîse tăios. — Este imposibil să-ți schimbi specialitatea. Cînd ai luat-o odată pe o pantă... îți dai seama. Niciodată un actor comic celebru, oricît de mare artist ar fi el, n-ar putea să s-apuce să joace un rol tragic. Publicul nu-l crede, pur și simplu. Închipuește-ți-l pe Pallenberg jucînd pe Othello !

— Se poate să aveți dreptate, spuse ea. În ce mă privește, eu una nu mi l-aș putea închipui pe Pallenberg ca Othello, fiindcă nu l-am văzut niciodată.

El se porni prin odaie încoa și încolo. Deodată, se întoarse, și, complet stăpîn pe sine, exclamă cu vocea sa obișnuită, calmă dar compătimitoare : — Nu, zău ?

— Da, de doi ani de zile n-am fost la teatru, spuse ea.

— Atunci mergem mîine seară împreună, spuse el hotărît, Îi era penibil că se arătase adineauri slab și voia să șteargă această impresie printr-un gest energic.

Ea ridică privirea spre el și-i spuse fără timiditate : — Aș fi foarte bucuroasă să merg cu d-ta dar nu știu dacă-mi va da voie tata.

El tresări. — De ce să nu-ți dea voie ?

Ea zîmbi cu o ușoară ironie. El, de, e cam de modă veche— dealtminteri și eu, după cum se vede din rochiile și frizura mea de pe timpul bunicii.

— Pentru că știi că-ți stă foarte bine, miss Farren, zîmbi el exagerat de vesel ca să arate că pe el nu-l prostește cineva cu una cu două.

— D-voastră abia vă datorez că am ajuns conștientă de aceasta, spuse ea, mai înainte o simțeam numai inconștient.

— Ei, vasăzică cum rămîne cu teatrul, o întrerupse el.

— Am să-ntreb pe tata.

— Bine.

— Dar tot nu se poate, spuse ea întristată. N-am nici o rochie de seară.

— Dacă n-aș ști că ai o fire atît de dreaptă, aș crede că aștepți complimente, o necăji el. Fii liniștită. În oricare din rochiile d-tale drăguțe arăți ca o prințesă.

Ea rîse. — Dacă n-aș ști că sînteți un avocat mare, care nu spuneți niciodată inexactități, v-aș ține drept cel mai mare fabricant de complimente.

— Ei, zîmbi el, acum că ne-am spus atîtea adevăruri în față, să ne mai apucăm **niței de lucru.** Luați creionul. Alteță !

17

Cînd se întoarse seara acasă, Hilde găsi masa pregătită cu grijă și mare dragoste. Tatăl său, cum o văzu, alergă spre ușa bucătăriei.

— Ți-aduc îndată ceaiul, strigă el plin de zel, apa fierbe.

— Tată ! protestă ea, și se repezi după el.

Stăteau amîndoi lîngă soba de gaz și așteptau să dea apa în clocot.

Hilde se simțea rușinată să-l vadă pe acest om bătrîn și cît un munte, fost pe vremuri șef de trupă, făcînd pe servitoarea. La început, cu toate că trebuia să plece la șase și jumătate dimineața, se apuca să mai rînduiască prin casă înainte de plecare. Pe urmă însă, el nu-i mai permise.

— Ce dracu, tot oi mai fi și eu bun la ceva, spuse el sbîrlindu-și mustața groasă și căruntă.

— Asta nu-i treabă pentru un bărbat, replică Hilde îndurerată.

— Ei, mormăii el, un soldat bătrîn trebuie să se priceapă la de toate.

Ea se supuse la urmă autorității sale părintești. Dealtminteri, tinerețea ei își cerea drepturile la odihnă. Mai înainte de unsprezece nu ajungea să se culce. Înainte de șase trebuia să se dea jos din pat. Căuta să doarmă cît mai mult, căci de cînd iubea voia să fie frumoasă pentru „el". Și totuși suferea în fiecare zi cînd îl vedea pe mîndrul ei părinte coborîndu-se la treburi umile de femeie.

După ce termina de rînduit casa, bătrînul începea să alerge prin birouri și prăvălii, se ducea în toate locurile anunțate la gazete, căutîndu-și ceva de lucru.

Cînd tatăl și fiica se așezară la masă și Hilde începu să mănînce înfometată — la prînz mînca o masă săracă într-un mic restaurant de pe Tauentzienstrasse, — spuse : — Tată, doctorul Röhn m-a invitat să merg mîine seară cu el la teatru.

Colonelul se plecă încet peste masă.

— Dr. Röhn ?!

Ea dete din cap, mîncînd mai departe. Și totuși îi sta un nod în gît. Își da seama că este pentru prima oară cînd se ascunde de tatăl ei, singurul prieten pe care-l avusese de cînd era copilă. Simțul ei de adevăr îi impunea să-i mărturisească deschis că iubește, și să nu dea lucrului aerul că nu are nici o importanță.

— Dr. Röhn ?! repetă colonelul uimit. Ea dete iar din cap cu un aer de nevinovăție.

— Dar ce, merge și cu... eh... cu celelalte dactilografe la teatru ?!

— Nu cred, spuse Hilde. Dar tu știi, tată că el se poartă cu totul altfel cu mine. M-a ales îndată ca secretară și mă tratează absolut ca pe o persoană de aceeași condiție socială.

Cu toate sforțările ce le făcea, glasul ei suna forțat și nefiresc.

Colonelul însă nu era un observator subtil.

Răspunse liniștit : — Așa ? probabil că o face din gentilețe pentru d-rul Hellebrandt.

— Probabil, răspunse ea cu o voce așa de șovăelnică, încît tatăl tresări.

— Sau nu ?! spuse el plecîndu-se cu violență spre ea.

— Ce vrei să spui cu asta ? întrebă ea cu aerul cel mai nevinovat.

— Oare — nu cumva — de, ești fată frumoasă — nu cumva e cam insistent față de tine, spuse colonelul cu un ton în care uruia subteran o amenințare.

— Dar tată ! exclamă ea, apărîndu-l cu sinceritate. Dr. Röhn insistent ! Ce-ți dă prin gînd ! E gentilețea și politețea personificată. E tot ce poate fi mai — gentleman — iartă-mi acest cuvînt care nu-ți place, dar n-am altul.

— Pe vremea mea aveam un cuvînt foarte bun : cavaler. Dar azi de, poate că s-a cam învechit cuvîntul, răspunse el cu amărăciune. Făcu o pauză și-și netezi mustața. Bine, atunci nu știu de ce nu te-ai duce cu el la teatru. Poate că vrea să te răsplătească pentru că lucrezi așa mult.

— Probabil.

— Atunci nu face fasoane, fetițo, și du-te ! Ai destul de rar ocazia să ieși.

— Dacă crezi tu, spuse ea, și se minună ce turnură curioasă a luat conversația. Acum tatăl mai căuta s-o și convingă. Îi era rușine de ea singură. Copleșită de simțămîntul că l-a mințit, ea sări și-i sărută mîna osoasă. Era ca o rugă mută de iertare.

Bătrînul își trase mîna uluit, o mîngîie pe cap și murmură :

— Na, na, na, ce fetiță impulsivă mai am și eu! Ce ai?

Ea ridică din umeri. I se umeziră ochii. Forța simțirilor noi și tainice îi răpise ei — ca și iubitului — liniștea și siguranța obișnuită, o făcuse suprasensibilă.

— Puneți rochia nouă bleu, Hildekin, aia pe care ți-a făcut-o madam Berger, o învăță el ca o mamă. De la o vreme nu mai știa ce e cu ea. Poate că era surmenată de lucru, sau poate că așa sunt femeile cînd trec de douăzeci de ani. Greu al dracului să știi ce vor. Și Beate, soția lui, avea momente de expansiune și de romantism, de rămînea omul cu gura căscată.

După ce spuse bunăseara și se duse în camera ei, Hilde în loc să se culce, începu să-și transforme cu mult gust rochia albastră. O avea de acum un an. La familia Lobach o rochie de acum un an era tot „nouă". Rochia nu fusese însă făcută după moda de acum un an, ci era o rochie styl, în afară de timp, culoare bleu-gris. Așa încît ea nu era nevoită să șteargă urmele vreunei mode de ieri, ci o făcu numai mai cu șic și mai vaporoasă. Nu era expresia vreunei mode anume, dar lui n-avea să-i fie rușine cu ea în toaleta asta. Oricum, nu voia să pară antedeluviană pe lîngă acest bărbat de lume, îmbrăcat după ultimul jurnal din Londra. Se trezise brusc în ea simțul eleganței și al cochetăriei.

A doua zi dimineața cînd o văzu în rochia ei nouă, colonelul își înfipse monoclul în ochi și încreți pleoapele. Vedea că e ceva schimbat, dar nu știa ce anume. Știa numai că era foarte frumoasă.

— Ei, distrează-te bine, spuse el și o mîngîie pe obrazul fraged. Și dacă după aceea te va invita să supezi nu te da înapoi, una fără alta nu merge în lumea bună.

Ea fugi repede. Colonelul se uită după ea și se scărpină după ureche.

— Poate că totuși nu e numai o gentilețe față de Hellebrandt, își spuse el oftînd adînc. Ar fi bine pentru ea! Cine știe... cine știe...

Se ridică și începu să strîngă masa.

18

În birou, fu o zi de întrigărie nemaipomenită.

Decum sosise la birou, Röhn chemă pe d-ra von Lobach. Cînd păși înăuntru, în rochia ei „nouă", el exclamă încîntat.

— A, a ! — știi că e frumoasă ! Ea roși, ochii i se aprinseră de bucurie. Albastrul-sur al mătăsii adîncea și mai mult albastrul strălucitor al ochilor ei.

— Oare pot să deduc din toaleta aceasta de gală că tatăl d-tale ți-a dat voie să mergi deseară ?

Buzele roșii și subțiri rîseră afirmativ, buclele aurii se scuturară voioase.

— Admirabil ! se bucură el ca un copil, sorbind-o cu ochii fericiți, admirabil, jubila el : Un anachronism paradoxal. O *grande dame* din secolul al XVIII apărînd pe Kurfürstendamm ! Știi ce ești d-ta ? strigă el, pradă unei brusce inspirații : femeia de ieri — și cea de mîine.

— Ce sînt ? întrebă ea rîzînd.

— Femeia de astăzi, vrea să fie orice, numai femeie nu. Vrea să semene cu bărbatul la față, la frizură, la îmbrăcăminte, la sport, în profesiuni, în fine : în totul. Prin aceasta n-a făcut altceva decît s-a pierdut pe ea însăși și ne-a răpit nouă bărbaților tot ce era mai delicios în viața noastră. Va veni însă curînd o vreme în care vom porni în căutarea femeii-femeie. Atunci eu voi apare ca un nou Columb — cu d-ta de mînă. Și de aceea spun că d-ta ești femeia de ieri și cea de mîine.

— Vasăzică, vorbind fără înfloriturі, o vechitură demodată, glumi ea și-l privi cu atîta drăgălășie și încredere încît pe el îl duru inima de fericire.

— Demodată ?! el scutură capul. Nu, Hilde Lobach. În afară de timp — eternă — expresia vie a feminității.

— Femeia cea mai femeie, rîse ea fericită de gîndul că va fi toată seara cu el.

El rîse din toată inima. Apoi îi dezvălui planul de luptă.

— Astă seară termin mai devreme. La șapte dau afară toate clientele. Apoi vin sus și spun că d-ta poți să pleci acasă deoarece sînt invitat undeva. D-ta te duci la „Comedia“ și mă aștepți la casă.

Ea dădu din cap, învoită.

— Oare e așa de rău că trebuie să facem totul în secret ? întrebă el cam temător.

— Nu ! protestă ea. Așa și trebuie. Celor din birou li s-ar părea foarte — ciudat — și ar interpreta greșit dacă ne-ar vedea ieșind împreună. Îți mulțumesc că ai grijă de reputația mea. Și în definitiv întrucît ne ating aceste chestiuni exterioare ?

— Fetițo, strigă el furat de entuziasm, fără să se poată stăpîni.

Ea păli. Inima i se strînse de bucurie. Era primul cuvînt de desmierdare pe care i-l spunea el.

— Vasăzică, s-a înțeles ?

Ea dete din cap.

— Am impresia că joc într-o piesă cu o intrigă rafinată, exclamă ea veselă.

— Așa și e. Piesa are un nume vechi și foarte nimerit.

— Care nume ?!

— Intrigă și — amor.

Ea îl privi împietrită de această directă declarație de dragoste. Apoi răspunse cu căldură și fără reținere :

— Să-i spunem așa. Am ținut întotdeauna foarte mult la Schiller. Mi-a fost totdeauna de bun augur.

19

Cîteva minute înainte de opt, Röhn întîlni pe partenera sa în vestibulul teatrului. Cînd își deteră hainele la garderobă, ea observă cu uimire că el purta acum smoking. El văzu mirarea ei.

— Transformare magică în actul întîi, rîse el. Întodeauna am la birou un costum de seară. Gata oricînd : ăsta e secretul !

Se urcară spre loja de rangul întîi. Lui Röhn nu-i scăpară nici privirile uimite ale doamnelor, nici zîmbetul lor ironic la adresa frizurei și rochiei ne la modă. Luă micile strîmbături ale năsucurilor frumoase drept o critică strălucită. Văzu gurile căscate ale bărbaților, văzu fețele lor banale de oameni de afaceri îmblînzindu-se și umanizîndu-se la vederea ei, văzu entuziasmul aprins și extazul din ochii studenților. Și se simți mîndru, ca și orice alt bărbat în locul lui.

În lojă, ea făcu senzație. Toate binoclurile se îndreptară spre ea. În multe locuri, buze geloase de femei șopteau : „Ia te uită colo, cu cine stă dr. Röhn !“ „Unde ?“ „Colo în loja a patra de la scenă“. După aceea, dacă cuvintele acestea se adresau unei femei, urma o tăcere cu înțeles. Dacă însă, aceste cuvinte se adresau unui bărbat, odată se auzea o exclamație imprudentă de încîntare, după care doamna respectivă se așeza înciudată la loc.

Se juca o comedie. Hilde rîdea ca un copil voios. El îi auzea rîsul în întuneric. Își uită de tot de scenă. Și se gîndea mereu la același lucru : „are un rîs, ca de ghiocie — ca de ghiocei cînd

se împrimăvărează". Ce anume voia să spună ilustrul jurist, devenit poetic, era cam confuz. Vina o purtau ochii albaștri și rochia bleu-gris. Precum și clocotul primăvăratec din inima lui.

După ce plecase de la teatru, Röhn întrebă :

— Îți place să dansezi ?

Ea răspunse, veselă : — N-aș putea spune. N-am mai dansat de ani de zile, de pe cînd luam lecții de dans.

— Atunci este neapărat necesar să ne convingem, spuse el în glumă și o urcă în mașina lui sport, care aștepta în fața teatrului.

Șoferul duse mîna la șapcă: Recunoscu pe „dactilografă" deoarece îi deschisese adesea ușa vilei.

Hilde se urcă nițel încurcată. Röhn porunci să-i ducă la un restaurant elegant.

În vreme ce mașina săgeta prin Kurfürstendamm la vale, fata tăcea, cu inima strînsă. El pricepu.

— Kleinmüller — spuse el arătînd spre șofer — mi-e foarte credincios. Și în afară de asta, ce să faci, asta-i soarta tuturor intrigilor : au un călcîi al lui Achile, un punct vulnerabil.

Ea zîmbi și-și recîștigă buna dispoziție.

Era primul ei supeu mare. Dîndu-și importanță, alese, sub conducerea competentă a lui Röhn, bucate din care nu mai gustase niciodată. Învăță să desfacă stridii și le găsi, — „sincer vorbind" oribile. În schimb îi plăcură foarte mult homarii. În ce privește vinurile, își descoperi brusc aptitudini remarcabile de cunoscătoare.

Pălăvrăgeau amîndoi pe un ton de tachinărie, tonul obișnuit al conversațiilor lor. El era un tovarăș foarte vesel și animat. Obrajii ei se roșiseră ca focul, replicile îi erau din ce în ce mai puțin prompte. Lui i se păru și mai frumoasă astfel.

Apoi se duseră și dansară El dansa așa cum făcea toate, calm, monden, rafinat, elegant. La început, ea fu ceva cam nesigură. Dar el o conducea așa de îndemînatic, încît ea își recîștigă curînd încrederea în sine. Grația ei naturală, îi înnobila toate mișcările.

— Ei, întrebă el după al treilea dans, acum te-ai lămurit dacă îți place sau nu să dansezi ?

— Da, spuse ea. Ritmul mă farmecă. Cred însă că trebuie să fiu cam ridiculă, eu, „anahronism paradoxal" dansînd dansuri moderne. Nici nu-mi șade. Aș dori să dansez un vals lin de tot sau o gavottă sau un menuett.

El zîmbi misterios. Scrijeli repede cîteva cuvinte pe lista de bucate și, într-un moment cînd ea nu-l observă, i-o dete chelnerului împreună cu o bancnotă.

Îndată după aceea, orchestra începu să cînte un vals de Strauss.

Ea ascultă surprinsă.

— Dunărea albastră ! exclamă ea veselă.

— O seară în bleu, răspunse el, o doamnă în bleu, ochi bleu, violete bleu, și Dunărea albastră. El sări în sus și se înclină înaintea ei invitînd-o la dans. Și de data aceasta ea simți, și mai tare ca adineaori, bătăile inimii partenerului ei, apăsarea trădătoare a mîinilor, fericirea de a pluti împreună cu el, în ritmul melodiei, departe de lume.

Cînd porni spre casă, vibra de dans și de șampanie, ardea de beția unei noi fericiri. În limuzină, el îi luă mîna. Ea i-o lăsă. Atunci el căută buzele. Ea i le dete. Se sărutară cu patimă. Ea săruta pentru întîia oară din iubire.

Automobilul opri înaintea casei ei. Li se părea că sînt numai cîteva secunde de cînd se urcaseră în mașină — dar secunde pline de viață.

Săriră-n sus speriați. El îi mîngîie mîna în tăcere. Ea îi netezi părul.

— Mîine dimineață, spuse el.

— Da. Ea îi mai luă odată mîna și și-o apăsă pe inimă.

— Iei cafeaua dimineața la mine.

— Bucuroasă.

O conduse pînă la poartă, deschizîndu-i-o.

— Noapte bună, femeia mea de ieri și de mîine și de azi, spuse el cu un zîmbet grav și recunoscător.

— Noapte bună — te iubesc, spuse ea și-i desmierdă brațul cu o mișcare timidă.

Röhn așteptă pînă ce o văzu dispărînd după o cotitură a scării. Se duse apoi încet și gînditor spre mașină.

Cînd Hilde intră în odaie, tatăl ei strigă din camera alăturată, unde așteptase în pat întoarcerea fetei :

— A fost frumos, Hildekin ?

Ea răsări în prag.

— Admirabil, tată !

Apoi închise ușa.

Bătrînul zîmbi mulțumit în perne și se întoarse spre perete. Acum putea dormi liniștit.

Curînd începură să pătrundă prin ușa închisă, sforăiturile înăbușite ale bătrînului colonel. Hilde însă nu-și găsea somnul. Era beată de fericire. Umbla încet prin odaie încoa și-ncolo. Obraji-i ardeau, buzele-i ardeau, ochii-i ardeau. Inima-i bătea așa de tare, încît la un moment dat se temu că ar putea-o auzi tatăl său din cmera cealaltă. Atîta de tare-i bătea sîngele-n vine, cîntîndu-i în urechi cîntecul dragostei ei.

Se apropie de oglinda mare de modă veche și se observă cu obiectivitate, ca și cum ar fi fost vorba de a treia persoană. Așa dar asta era femeia pe care celebrul avocat dr. Röhn o iubea și o sărutase! Asta din oglindă. Își păru sieși străină, schimbată. Nu-și putea da seama în ce anume. Fiindcă nu vedea că e mai matură, că ochii i-au devenit mai calzi, mai pătimași sub sărutările lui, că fata nevinovată pășise pe calea destinului ei de femeie.

Privi rochia bleu-gris. Și deodată, involuntar, desmierdă mătasea lucioasă. I se părea că rochia e, o ființă vie și sfințită prin aceea că el o atinsese, și că-i plăcuse lui și prin aceea că Hilde trăise, îmbrăcată în ea, cel mai înălțător moment al vieței ei.

Își scoase rochia. Cînd după aceea își desfăcu părul, întîlni deodată in oglindă niște ochi triști și gravi chinuiți de întrebarea : Și-acum ! Ce va fi ? Cu o mișcare energică și contrariată, își aruncă părul spre spate.

La ce întrebarea asta ! Oare dragostea lui nu era o fericire destul de mare, copleșitor de mare ? Cu înverșunare începu să se pieptene, supărată.

Dar cu înverșunare și nervi nu poți birui prejudecăți înrădăcinate. Din moși strămoși, în familia ei, un sărut însemna un legămînt. Fetele din casa von Lobach sau din familia contilor Engelbert nu se lăsau sărutate decît de acela care era menit să le fie soț.

Firește, vremile se schimbaseră și, odată cu ele, împrejurările. Din actele pe care le copia, Hilde aflase lucruri erotice pe lîngă care un sărut era o jucărie. Știa prea bine toate astea. Și sîngele ei o simțea. Și totuși fantomele strămoșilor și educația pe care o primise se răsculau în ea. Iar tot ce era bun și nobil în ea se-ntreba : Și-acum ? Și acum, ce ? !

Își repeta mereu : Te iubește, și asta e de ajuns. Tot restul nu-i decît dulcegărie morală și calcul meschin ! Și totuși sute

de femei, bunice și străbunice, se întrebau în ea : Și-acum ? Și-acum, ce ? !

Își da seama, el nu o va lua de nevastă. Nu putea s-o ia de nevastă. Ar fi o trădare a celor mai sfinte credințe ale lui privitoare la căsnicie. Și-ar trăda cele mai profunde convingeri. Și totuși, cum sta așa și-și pieptăna părul lung și bogat, o vagă, blîndă și dulce speranță înflorea în inima ei.

Ar fi voit să rămînă toată viața lîngă el, să-i fie totul, femeie, tovarășe, prieten. Să nu plece niciodată de la el. Să-i fie tot ce o femeie poate fi unui bărbat. Să nu fie numai un episod în viața lui. Voia să-l țină strîns și să fie fericită cu el. Căci nu era altceva decît femeie, cu toate eroismele și slăbiciunile și darurile și dorurile și pasiunile unei femei. Și deaceea, cu toate „sfintele lui credințe“ și „convingeri nestrămutate“ ea nădăjduia.

Tinerețea și optimismul biruiră. Începu brusc să creadă în minunile dragostei. Dacă el o iubește — și că o iubește, simțea cu fiece fibră, — nu se poate ca el să nu-și dea seama că e orbit de-o concepție greșită. Cu siguranță — cu siguranță. Dragostea nu totdeauna orbește numai, ci, uneori, dimpotrivă îți deschide ochii. Cîte lucruri noi nu-i apăreau ei astă seară limpezi ! Cu siguranță că și el...

Se întinse în așternutul neted, care îi răcorea plăcut trupul, iar fericirea dragostei ei tinere și eterna consolare — nădejdea — îi domoliră îndoielile și o adormiră ca pe un copil.

Nici Röhn nu putu adormi multă vreme. El nu mai avea douăzeci și doi de ani, ca Hilde. Pe el nici o speranță nu-l consola. Umbla în pijama prin odaie, în lung și-n lat, și măcina în dinți o țigare după alta. Și pe el îl chinuia viitorul. Și el se gîndea la căsnicie. Dar nu ca la o posibilitate. Pentru prima oară i se întîmplă să aibă un sentiment destul de puternic care să-i impună măcar gîndul căsătoriei. Dar îl respinse cu violență. Nici o slăbiciune neroadă ! Nici un sentimentalism ! Nu va ajunge a face prostia și inconștiența pe care o săvîrșesc toți bărbații orbiți de o mare iubire ! Nu va cădea în cursa ce-l momește. Nu-și va sfărîma lui și ei toate aripile și avînturile !

Aruncă o țigară în scrumiera de argint — și-și aprinse alta.

Dar atunci ? Nu mai era atît de tînăr încît să se arunce nebunește cu capul în jos într-o aventură. Ținea și prea mult la Hilde pentru aceasta. Atunci ? Să fugă ? Să cedeze ? Să renunțe ? Să se retragă în pripă cît mai era — poate — posibil ? !

Umbla încoa și încolo prin odaie cu fruntea încrețită. Îl înfuriase deodată gîndul că a îmbătrînit. Dacă s-a putut măcar gîndi să fugă din calea minunei neprețuite pe care viața i-o dăruia, însfîrșit, acum la aproape patruzeci de ani, atunci era bătrîn. Atunci nu mai era bărbat, ci o sperietoare de păsări neînsuflețită în straie bărbătești ! Ar fi ca atunci cînd cineva, de frică de moarte — s-ar sinucide ! — Nu, nu, nu ! ! Va reține fericirea arătîndu-se demn de ea. Va reține fericirea cu o mie de brațe dornice ! Fie ce o fi.

Se aruncă pe pat.

Va reține-o cu o mie de brațe egoiste.

Mai pe urmă, însă, dragostea lui cinstită și altruistă îi șopti la ureche : las-o liberă — e mai bine pentru ea !

Strînse dinții și pumnii. Nu, nu, nu ! ! Ce rost ar mai avea viața dacă i-ar stinge soarele cel mai luminos ! Din lașitate ! O viață de sobol în beznă ? ! El ? ! Nu !

Pînă dimineața se luptă cu egoismul său și cu marea sa iubire tîrzie.

A doua zi, puțin după șase jumătate Hilde sună la poarta vilei din Heerstrasse. Röhn se și așezase la lucru. La cinci se dete jos din pat, pentru că tot nu putea dormi. Îi ieși repede înainte.

Amîndoi erau palizi, măcinați de luptele interioare, îndoieli, speranțe și desnădejdi. Totuși, cum se văzură, uitară orice oboseală și orice îngrijorare. Ea căzu la pieptul lui, și rămase pitită acolo, cu atîta naturaleță de parcă ei doi s-ar fi iubit dintotdeauna, din zorii vremilor și nu s-ar fi găsit abia ieri seara pentru întîia oară.

După prima explozie de bucurie, el spuse vesel :

— Dar ai venit cu o jumătate de ceas mai devreme. Nici tu n-ai mai putut aștepta ca să ne vedem ? Eu ardeam ca în friguri de nerăbdare.

Ea mărturisi însă cu sinceritate : — Nu, Wolfgang, n-aș fi îndrăznit să te turbur mai de vreme ! M-am gîndit numai că deoarece m-ai invitat să iau cafeaua cu tine, — să nu pierdem din vremea de lucru !

Atunci el o îmbrățișă iară, rîzînd, cum săruți un copil care a spus ceva nostim.

— Ce ai ? întrebă ea nesigură.

— O, zeiță a conștiinciozității, exclamă el, întrupare a simțului de datorie ! Cît te iubesc și pentru asta, pentru că ești așa de vrednică.

Da, și zelul ei la lucru i-o făcea dragă, căci el însuși era un om foarte muncitor și de o conștiinciozitate fără seamăn.

Se așezară apoi pe terasa dinspre grădină și luară cafeaua. Kleinmüller, servitorul-șofer, se retrăsese plin de tact. Hilde făcu pe stăpîna casei, fără să-și dea seama, zeloasă și plină de grație.

Și tocmai cînd își încununa prima masă intimă cu o îmbrățișare, ușa sufrageriei se deschise și în pragul ei apăru — Erwin Oven.

Venise de la gară direct la prietenul său. Găsise ușa casei deschisă, bucătăreasa tocmai măturа holul.

— D. doctor s-a sculat ?

Bucătăreasa dete din cap, voi să mai adauge ceva, însă Oven apucase să deschidă ușa sufrageriei ce da în terasă.

Cam zăpăcit privi scena de dragoste de pe terasă. Oven deschise ușa cu zgomot. Dar cei doi îndrăgostiți ce se sărutau erau pe altă lume. Ei nu aveau urechi decît pentru vuetul sîngelui lor. Oven voi să se retragă intimidat. Se temu însă să nu atragă atenția bucătăresei din hall. Așa încît intră încet și închise cu grijă ușa după el. Și așteptă. Trebui să aștepte vreme multă încît avu destul timp să se minuneze. De ani de zile nu mai întîlnise în casa asta nici o femeie, — afară de bucătăreasă și de servitoare.

Oven zîmbi. Intrase cu o față pală și îngrijorată, acum însă se mai reculese.

Cînd Hilde și Röhn coborîră iar pe pămînt, Oven se apropie.

— Bună dimineața ! strigă el vesel.

Cei doi tresăriră speriați.

— Erwin ! Röhn sări în sus. De cînd plecase la München nu mai auzise nimic de el. Nu-și scriau mai niciodată. Cînd venea, era bun venit. Cei doi prieteni se bucurară foarte tare.

Hilde roși. Cei doi bărbați își strînseră mîinile voinicește. Apoi, Röhn cuprinse umerii lui Oven cu-n gest frumos și drăgăstos și-l conduse spre Hilde.

— Iată singurul meu prieten iubit, Erwin Oven — și Hilde von Lobach.

Oven îi întinse mîna și murmură că-i încîntat. Hilde plecă ochii.

Röhn văzu că ea se rușinează și întoarse vorba.

— Hai, așează-te și ia cafeaua cu noi. Ce mai e nou ? Iar vreo fuziune ?

De data asta, Oven se arătă la rîndul lui jenat, mult mai jenat decît fusese adineaori Hilde.

— Trebuie să stau de vorbă cu tine, îngăimă el. Acum îndată.

Röhn îl privi scrutător. Nici odată nu-l văzuse așa de agitat pe acest june, altminteri foarte potolit.

— Ceva rău ? ! întrebă el îngrijat.

— Nu.

— Ei, dă-i drumul ! Röhn îi făcu semn să șadă. Hilde dete fuga în sufragerie să aducă ceașcă, farfurii, tacîm.

— Trebuie să vorbesc cu tine singur, îi șopti Oven profitînd repede de lipsa ei.

— E așa de grabnic ?

Oven afirmă din cap.

Hilde se întoarse. După ce puse tacîmul lui Oven, Röhn se apropie de ea, îi luă mîna delicat și-i spuse :

— Noi ne ducem o clipă în birou. Erwin trebuie să-mi comunice ceva foarte grabnic în chestiuni de afaceri.

Ea dete din cap. Oven o salută. Cei doi domni plecară.

Oven șopti entuziasmat lui Röhn : — Încîntătoare ființă ! Röhn mormăi.

— Îmi pare bine că-ți place.

— Ești amorezat rău ?

— Foarte.

— Felicitările mele.

— Dar — măi băiete — spuse Röhn închizînd ușa biroului. N-aș vrea să te înșeli nicio clipă asupra Hildei. O iubesc — dar — iartă această expresie — trivială — pur platonic.

Oven rămase cu gura căscată.

— Căsătorie ? ! strigă el încîntat.

— Ești nebun ? ! răspunse Röhn. Cum să-ți dea prin cap ideia asta absurdă. Eu și însurat !

Atunci Oven își luă inima în dinți și grăi :

— Pentru că eu am de gînd să mă-nsor.

Trecu vreme pînă ce Röhn putu rosti un cuvînt.

— Tu ? !

— Eu.

— Ai înebunit ? !

Atunci Oven se apropie de Röhn. Acum, că spusese ce-l apăsa, se simțea parcă ușurat de o povară grozavă. Îi veniră iar culorile în obraz.

— Știam eu c-ai să te superi, spuse el naiv. Mi-a fost grozav de frică de tine. Pe cuvînt. Dar — Wolfgang — tot ce mi-ai spus și mi-ai însuflat tu, nu e decît pură teorie. Cînd iubești serios, îți dai seama că toate teoriile se risipesc ca fumul la vînt. Dacă o iubești cu adevărat pe fata de dincolo, ai să vezi și tu curînd că am dreptate.

Röhn făcu un gest de respingere netă și hotărîtă.

— Nu m-aș fi așteptat niciodată ca *tu* să comiți nerozia asta.

— M-am luptat cît am putut, mărturisi Oven, m-am gîndit mereu la tine și la — învățăturile tale. Dar am căzut biruit. Ridică resemnat brațele la cer. — Dealtminteri o cunoști.

— Eu ? !

— Chiar tu mi-ai prezentat-o.

— Eu ? !

— La serbarea cîmpenească din Wannsee.

Röhn ridică fruntea gînditor. — Habar n-am.

— Femeia aceea superbă — Maria Fiodorowna Isaieff !

Cînd auzi acest nume Röhn sări un pas înapoi. Dacă n-ar fi fost deprins de profesiunea lui să se stăpînească, s-ar fi trădat. Păli din pricina sforțării ce o făcea să-și păstreze calmul. De abia acum își dete seama, că de cînd cu serbarea din Wannsee nu se mai gîndise la rusoaică. Întrebă resemnat :

— Crezi în prietenia mea ? !

— Vai de mine, Wolfgang !

— Atunci nu te însura !

Oven zîmbi trist. — Știam că tu ai să fii contra. Și Maria știa.

— Așa — și ea știa ?

— Știe că ești un vrăjmaș al căsniciei.

Atunci Röhn apucă mîna prietenului său, și-i spuse cu o voce foarte gravă, aproape pătimașe :

— Te implor, nu te însura.

Oven își retrase domol mîna.

— Măi omule, e o monstruozitate ce-mi ceri. Așa spune și Maria. Pentru că tu, ca avocat de divorțuri, ai făcut experiențe proaste, să renunțăm noi la fericirea noastră ? Se poate să ceri așa ceva ? Asta ar fi — nu găsesc alt cuvînt decît — fanatism.

Nu l-am găsit eu. Dar aci are dreptate Maria. Ai să te lași convins, Wolfgang. Caută mai întîi s-o cunoști bine. E tot ce poate fi mai — nobil, mai blînd, mai bun, mai pur —

Röhn scăpă o exclamație înăbușită.

— Cum ? întrebă Oven.

Röhn tăcu însă mohorît.

— Soarta a tot prigonit-o — a fugit din Rusia trecînd prin primejdii groaznice — a suferit aci mizerie cumplită — am să-ți povestec eu altă dată toate pe larg. Și tu care ești așa de bun și de milos, n-ai să te încăpățînezi să-i produci o nouă suferință fără nici un rost.

— Hm ! făcu Röhn.

Oven îl privi tăios. — Ești foarte ciudat. Ai ceva personal împotriva Mariei.

— Nu, spuse Röhn ferm.

Trebuia să mintă. Secretul profesional sta ca un zid între el și prietenul lui.

Röhn își frămînta zadarnic mintea. Întrebă cu-n aer nevinovat : — Atunci la Wannsee ai făcut cunoștință cu ea ?

Oven respiră ușurat. Bine că Röhn începe să discute cu el chestiunea. Ghiața se spărsese. Răspunse vesel :

— Da. Și chiar din prima seară ne-am simțit bine împreună. Îți mai aduci aminte că a doua zi n-am mai putut lua masa cu tine ? Îmi dădusem întîlnire cu ea și am petrecut toată după amiaza la ea acasă. Din nefericire, seara a trebuit să plec. Peste două zile însă ea sosi la Köln. Mă tot țineam să-ți scriu. Dar — cum ți-am spus, îmi era o frică copilărească de tine. Zîmbi ca un băiețaș.

Röhn tăcea mereu. Atunci Oven spuse :

— Acum trebuie să plec — m-așteaptă afară în mașină.

Röhn îl privi fix.

— Da, n-a voit să vină cu mine. Zicea că e mai bine să-ți aduc eu vestea, cu menajamente. Am sosit azi dimineață amîndoi. Aveam de gînd s-o conduc acasă la ea și pe urmă să vin să stau la tine. Dar văd că și tu plutești în fericire — spuse el privind în direcția verandei. Mai bine mă duc la hotel.

Röhn nu răspunse nimic.

— Și eu care mă gîndeam să mîncăm toți trei împreună la Dressel. La ce oră îți convine ?

Röhn se gîndi o clipă. — La două și jumătate, spuse el.

Oven îi apucă mîna și i-o scutură cu căldură. Acum partida era cîștigată. Odată ce Röhn primise să ia masa cu ei !

— Îți mulțumesc, Wolfgang. La două jumătate ? Hm ! La două am o întîlnire de afaceri. Dar nu-i nimica, puteți începe masa și fără mine. Acum însă trebuie să fug la ea. Salută din partea mea pe frumusețea de dincolo. Omule, ia-o de nevastă dacă o iubești ! Există și căsătorii fericite, încearcă numai. Vasăzică la Dressel. Și ai să vezi : cu *așa* femeie nu poate fi cineva nefericit — în ciuda tuturor experiențelor tale triste.

23

În hall se despărțiră. Röhn rămase multă vreme locului, copleșit de gînduri sumbre. Pricepuse care sînt planurile acelei femei diabolice. Era limpede ca ziua. De cum îl văzuse la serbarea aceea cîmpenească, își dase seama, cu instinctul ei rafinat, că acest tînăr provincial, bogat și neexperimentat, este o pradă admirabilă pentru ea. Își pusese în minte să-l prindă în mrejele căsniciei. Ce să facă ? Să-l lase să-și piardă capul ? ! Femeia asta are să-l prăpădească, fără discuție. Vroia să se mărite cu el numai din calcul. Atît. Femeia asta care de ani de zile nu era altceva decît o întreținută ! Care nu cunoștea nici un scrupul, și nici o cuviință !

Și el să lase pe cel mai bun prieten al lui să ia o asemenea femeie ? !

Își frămînta mereu mintea. Nu, nu-i putea spune lui Oven nici un cuvînt din ceea ce îi încredințase ea cu ocazia acelei consultații. Era absolut imposibil, din pricina datoriei ce-i incumba ca avocat. Să trădeze încrederea clientelor sale ? Nu— nu ! — Să lase atunci pe tînărul pe care-l iubea aproape ca un părinte, să-și strice viața, iar el să stea cu brațele încrucișate ?

În cele din urmă se întoarse pe terasă. Hilde îl întîmpină cu un zîmbet, pe care nu-l avusese mai înainte, un zîmbet voios care exprima iubirea și devotamentul ei. Acest zîmbet îi făcea ochii și mai întunecați și mai adînci.

— Iartă-mă spuse el și se așează. Cu toate că se străduia să-și ascundă durerea sub masca unei veselii silite, ea simți îndată chinul lui. Puse mîna cu dragoste pe umărul lui și-l întrebă :

— Dragul meu, ești necăjit ?

El o privi mut. Ea văzu o tristețe adîncă în ochii lui. Îi cuprinse îngrijorată mîna :

— Dragul meu, pot împărți cu tine mîhnirea ta ?

El clătină capul.

— N-am voie să vorbesc. Secret profesional.

— Dar — eu sunt funcționara ta și știu că nu trebuie să spun nimănui nimic asupra proceselor tale, zise ea mirată.

— N-am voie. Ceea ce stă scris în acte, nici nu poate fi ținut secret. În orice caz sunt lucruri care se dezbat public înaintea judecății. Însă asupra celor ce mi se încredințează la consultații, n-am voie să suflu un cuvînt ! El zîmbi ca să distragă atenția ei de la gravitatea situației.

— Ce dureros lucru, spuse ea tristă, că-n felul acesta rămîn atîtea lucruri pe care nu le vom putea purta împreună.

— Le birui eu singur, spuse el. Regret numai că am fost deranjați.

— Era doar singurul tău prieten, îi aminti ea.

— Singurul meu prieten ? Ți l-am prezentat eu așa ? A fost o îndoită greșeală. Mai întîi pentru că m-a dezamăgit amar și al doilea pentru că simt din ce în ce mai multă tărie că — singurul meu prieten ești tu !

Atunci ea sări în sus. Îl îmbrățișă și-i acoperi fața cu sărutări furtunoase.

— Îți mulțumesc — îți mulțumesc. A fost cel mai mare și mai minunat dar, ce mi-l puteai face.

Mai tîrziu, el dictă calm și vioi ca întotdeauna. În drumul spre tribunal el opri mașina în preajma biroului și ea coborî. Însă în pauzele dintre procese îl apucă iar grija de prietenul său.

Ce fel de căsătorie, ce dezamăgiri nimicitoare, ce nerușinate încornorări, ce degradări și dezastre îl așteptau cu femeia asta !

El își frămînta mereu mintea. La un moment dat îi veni în gînd să scrie decanului o scrisoare, să-i expună cazul fără a da nume și să-i ceară aprobarea de a spune adevărul lui Oven. Renunță însă la acest plan. Nici măcar cea mai înaltă instanță de onoare a baroului nu-l putea dezlega de obligația tăcerii.

În procesul care urmă, Röhn avu de adversar pe unul din cei mai bine văzuți avocați din Berlin, care făcea parte ca și el, din consiliul de disciplină al baroului. După ce ieșiră din sala de ședință, Röhn îi povesti pe scurt cazul și-l întrebă ce părere are. Bătrînul și înțeleptul consilier juridic, rămase pe gînduri.

— Grea afacere, dragă colege. Dar d-ta știi doar prea bine că ăsta e un conflict în care ne găsim de cele mai multe

ori. Prea multe nu-ți rămîn de făcut. Doar atîta : să dai prietenului să înțeleagă că trebuie să se ferească.

— Crezi d-ta că un nerod amorezat pleacă urechea la asemenea generalități ?

Bătrînul ridică din umeri. Röhn continuă supărat. — Dacă nu-i expun fapte concrete, care nu pot fi negate, n-ajung la nici un rezultat cu el. Am să-mi pierd numai prietenul tocmai acum, cînd are mai mare nevoie de mine.

— Posibil, foarte posibil, mormăi consilierul. Nu, rămîne altceva de făcut decît să lași destinul să-și urmeze cursul. De cîte ori nu trebuie să ne resemnăm cu durere față de forța împrejurărilor !

Röhn voi să-i răspundă, dar tocmai atunci veni în fugă noul său adversar și-l trase în sala de ședință. Avu numai timpul să-i întindă mîna consilierului, cu un ironic zîmbet de mulțumire.

Cu toate că bogata sa experiență în materie de femei îl făcuse foarte sceptic, își puse însă toate nădejdiile — în disperare de cauză — în întrevederea lui cu Maria Fiodorowna.

La două jumătate fix, stopă înaintea restaurantului Dressel din Mauerstrasse. Ea îl aștepta. Cînd se apropie de masa ei ea-i întinse gentilă mîna cu un surîs cinic.

— Bună ziua, d-le avocat, mare bucurie la mine că vă văd iar.

El abia îi atinse degetele și se așeză. Se aplecă tare spre ea și-i spuse încet și aspru : — Scutește-mă de amabilitățile convenționale. Erwin are să vină îndată. N-avem vreme de pierdut. Te rog să-l lași în pace !

Ea ridică sprîncenele rase și înguste cu o uimire admirabil mimată ?

— Cum spus ? ! Să-l las ? Eu ? Pentru ce ?

— Pentru că d-ta nu ești o soție pentru Erwin. Să dăm cărțile pe față ! Am să-i spun tot.

Ea scoase foarte calmă din geantă o cutioară de aur cu fard și cu pudră și începu să-și facă buzele în oglinjoară. Făcînd acestea îi spuse în treacăt.

— D-ta vrei glumești, d-le Röhn. D-ta nu voe a vorbi — sau eu spun asta la barou.

— Aha, spune Röhn dînd din cap sarcastic. Ai idee de asta ?

— Sigur, sigur. Eu fost la avocat în Köln, mie trebuit sfat pentru avere care Erwin vrea să pună pe numele meu. Și spus acolo că am frica de d-ta. El liniștit la mine absolut, zis imposibil. Dacă spuneți ceva, pușcărie și pedeapsă la barou.

Röhn dete din cap batjocoritor :

— Să lăsăm asta, spuse el scurt. Apoi se aplecă și mai tare spre ea și o întrebă insistent : — Stabilește o sumă.

Chelnerul se apropie, Röhn îi făcu nerăbdător semn să vină mai tîrziu.

— Sumă ? pentru ce ? se prefăcu ea.

— Știi d-ta prea bine. Pentru ce sumă vrei să-l lași în pace pe Erwin ?

— Glumiți. Iubire la mine nu vinde pe bani.

— Așa, dintr-o dată ? ! se miră el cu grosolănie.

Ea îi aruncă o privire ucigașă.

— Ofensați la mine, pentru că n-aveți armă, spuse ea inteligentă.

— Îți ofer 50.000 de mărci.

Ea rîse cu hohote.

— Eu n-ai nevoe banii d-tale. Am la mine logodnic milionar.

Atunci el îi șopti amenințător la ureche :

— Bagă de seamă ! Dacă ții să-l nenorocești pe acest biet tînăr, ai să vezi că nu sunt chiar așa de dezarmat cum crezi d-ta.

— Amenințări lasă rece la mine. Eu trecut prea multe primejdii. Dar nu trebue fiți îngrijit. Eu — ah, tu ești, Erwin ! Tu crezi eu fac nefericit la tine ?

Oven îi sărută mîna cu foc, salută pe Röhn și rîse larg cu fața lui drăguță și sinceră.

— Iar cobește acest înăcrit vrăjmaș al căsniciei. El a avut a face, săracu, numai cu femei detestabile, nu cu îngeri ca tine.

În preajma ei, el nu se mai simțea față de Röhn ca un școlar înaintea profesorului și vorbea cu superioritate și cu compătimire.

Apoi sărută iar mîna Mariei, cu credința, cu pietatea cu care săruți mîna unei icoane.

24

În cursul mesei, Röhn își da din ce în ce mai tare seama că e aci de prisos, dezarmat, caraghios. Perechea îndrăgostită se giugiulea, se alinta cu tot soiul de drăgălășii copilărești, își dădeau unul altuia fel de fel de nume dulci și de diminutive, se purtau ca doi îndrăgostiți ce nu mai cunosc nici o jenă. I se părea că Oven a și început să se schimbe sub influența acestei

femei, în rău. Fusese întotdeauna un suflet copilăros, dar în sensul bun : sincer, pur, deschis la inimă, inteligent. Acum însă devenise un băieţoi prost. Dar nu-l iubea mai puţin pentru asta. Dimpotrivă, ţinea mai mult ca oricînd să-i fie de folos.

Merge spre pieire — merge spre pieire ! îşi zicea el mereu, privindu-l pe Oven, pierdut în iubirea lui, şi pe femeia care nu-şi da măcar osteneala să joace cu rafinament. Îi era groază şi scîrbă — şi-l durea inima.

Vorbi puţin. Oven, altă dată tăcut şi respectuos, se îmbăta de propriile lui cuvinte. Maria Fiodorowna îl seconda cochetă.

Atunci Röhn se ridică. Ajunsese la capătul rezistenţei nervilor. Scoase ceasul.

— Vă rog să mă scuzaţi, spuse, eu am de lucru.

Nu-l reţinu nimeni. Cei doi îndrăgostiţi nu puteau suferi apăsarea tăcerii lui.

— Ne mai vedem ? întrebă Oven.

— Sigur, răspunse Röhn.

— Prieten al tău un tovarăş amuzant, spuse Maria ironică, îndată ce Röhn se depărtă.

— Azi, e drept, a fost cam plicticos, recunoscu Oven. Nu te mîhni de asta, dragostea mea, nu e indispus pe tine, ci pe căsătorie în genere. El e un becher încarnat.

— E om rău — o, eu cunosc la bărbaţi ! Nu pot suferi la el, nu vreau să mai văd la el.

— Dar Maria, e cel mai —

— O — tu, bărbat rău, dulce şi iubit, tu nu iubeşti la mine ! Tu iubeşti mai tare prieten al tău decît mica ta Marinca, săraca.

— Dar îngeraşul meu —

El îi puse mîna pe umăr. Ea i-o dete jos. — Tu — pleci de-aci ; prieten soţie la tine — eu nu — !

— Vai de mine, iubita mea — !

— Tu promis la mine — astă seară plecăm — nu mai vedem la el — duşman — om rău — urăşte la mine. Da — da ! Eu simt — eu simt bine bărbaţi care urăsc la mine — chelner !

Sosi chelnerul.

— O foaie de hîrtie şi un plic !

— Ce vrei să faci ?

— Tu scrii îndată la el, că noi nu mai putem vedea la el, noi plecăm astăseară. Eu zis îndată la tine, nu mergem Berlin. Eu ştiu ce este bine. Tu însă spus mereu, trebue spui lui căsătorie, nu poţi surprinde la el aşa — *fait accompli* ! Acum nu,

acum plecăm și însurăm la noi singuri la Köln. Și pe urmă Marinca soția ta mica și dulcea — în sfîrșit — în sfîrșit ! !

Își lipi pe sub masă pulpa de a lui, îl privi cu ochii ei negri și pătimași, încît bietul băiat simți fierbîndu-i sîngele-n creier și amorțindu-i orice putere de împotrivire.

Scrise scrisoarea. Și curînd după aceea Oven se căsători cu Maria Fiodorowna Isaieff. Pe cel mai bun prieten al său nu-l invită la nuntă.

25

Röhn pricepu din tăcerea lui Oven tristul adevăr. Aștepta îngrijorat vești de la el. Dragostea lui pentru Oven veghea. Știa că în curînd se va întoarce la el, mai sărac cu o mie de iluzii, poate că zdrobit pentru totdeauna.

Își aștepta în tăcere vremea. Dealtminteri era stăpînit în ceasurile libere de vraja propriului său destin.

Veni o vreme bucurată — dar grea. Timpul în care dragostea lui crescu și se întări. Dar totodată, timpul în care trebuiau să-și ascundă simțirile. Niciodată pînă acum, Hilde nu avusese secrete față de tatăl său. Acum îi ascundea tocmai ceea ce îi era mai scump. Era imposibil să-i vorbească despre iubirea ei. O reținea o timiditate de neînfrînt. Sufletul ei cinstit suferea însă din pricina acestei nesinceretăți.

Și iată că veni o zi în care îl înșelă pe tatăl său.

Într-o seară, după ce se terminaseră consultațiile, Röhn fusese chemat la închisoarea preventivă Moabit. În vorbitorul cu zăbrele la ferestre păsiră trei oameni : două femei și un bărbat. O femeie cam de patruzeci de ani, dar albă ca zăpada, împietrită de durere. Fiica ei, de douăzeci și trei de ani, înaltă și sveltă, un cap de o frumusețe antică, prototipul mamei, însă tinără plină de viață, cu ochi care păreau că nu pot înțelege încă fatalitatea în care căzuseră. Bărbatul, puțin mai tînăr decît femeia, cu o față spiritualizată și nervoasă de poet. Era cunoscutul poet liric Walter Brend. Ziarele de dimineață anunțaseră cu litere de o șchioapă arestarea acestor trei oameni din cea mai bună societate berlineză. Un caz senzațional.

Röhn salută pe cei trei închiși cu un zîmbet de îmbărbătare, apoi luară loc în încăperea sumbră — tăcere. Nici unul dintre închiși nu rosti un cuvînt.

Atunci avocatul se adresă bărbatului.

— Fii te rog bun și povestește-mi totul — așa cum a fost.

După o pauză în care se luptase cu sine însuși, poetul începu a vorbi cu o voce slabă și vibrantă.

— D-le dr., e o poveste așa de fioroasă, cum numai viața poate născoci. Ceva din soarta lui Oedip.

Tăcu iar.

Fata privea țintă pe bărbatul tăcut cu ochii ei mari de culoarea opalului. Auzeai cum respiră. Mama sta încremenită, absentă. Numai mîna stîngă, pe care și-o plimba într-una, ca un automat peste genunchi, mai dovedea că trăiește.

Röhn așteptă răbdător.

Brend privea gînditor înaintea sa. Lui Röhn i se părea că vede cum în dosul frunții înalte și boltite, toate puterile minții se încordează ca să nu lase să se rupă firul subțire al povestirii. Apoi omul începu iar a vorbi, cu un glas șoptit care se auzea :

— Era ziua în care împlinisem patruzeci de ani. Eram singur, ca mai întotdeauna. Locuiam afară din oraș lîngă lacul Krampnitz. Mă plimbam cu barca pe lac lăsînd-o să lunece în voie. Sufletul îmi era plin de doruri neînțelese. Și atunci o văzui. Trecu cu barca pe lîngă mine, iar amurgul îi poleia fața. Și-n clipa aceea mi-am dat brusc seama : este *ea*.

Femeile stăteau nemișcate, albe ca niște statui. Numai mîna mamei netezea mereu genunchiul, ca un automat.

Bărbatul tăcu vreme îndelungată. Ochii lui arzători erau pironiți în tavanul cenușiu al odăi. Însfîrșit începu iar să vorbească.

— Orice bărbat, care gîndește, poartă în inima lui, sau, mai curînd, în creier imaginea unei femei pe care toată viața o caută. De cîte ori întîlnește o femeie în cale i se pare că este întruparea acelei imagini ideale. De fiecare dată, însă, își dă seama că nu ea este aceea pe care o caută. Și de aceea trec bărbații de la o femeie la alta. Și totuși, odată în viață, tot o întîlnește. Într-un loc oarecare. El stă pe platforma tramvaiului și ea în vagon. Și la prima stație ea coboară iar el nu cutează să meargă după ea. Sau trece pe lîngă el în automobil și roatele mașinii ei îl stropesc cu noroi. Femeile nu poartă în inima lor imaginea unui bărbat ideal și, de aceea, adeseori iubesc pe cel dintîi pe care-l întîlnesc ca și cum ar fi cel mai bun posibil și-i rămîn credincioase.

Tăcu iarăși. Röhn nu se mișca. Se temea să nu stingă cu totul flacăra slabă a povestirii.

După o oftare chinuită poetul continuă.

— Mi-am dat îndată seama că ea este aceea pe care o caut decînd m-am trezit la viață. Trecu pe lîngă mine în barca ei. Și n-am avut curajul s-o urmăresc. Dintr-o teamă nelămurită, din acel convenționalism care ne ține pe toți înlănțuiți. Vîslii mai departe pe lac și simții cu durere mistuitoare, că era ea. N-am mai văzut-o după aceea.

Apoi începu să vorbească repede, fără întrerupere :

— După mai mult timp mă dusei odată la Operă. Vioara întîi din orchestră o cînta o femeie. Nu mă mai gîndeam la întîlnirea aceea de pe lac. De fel. Femeia mi se păru cunoscută, parcă am fi luat odată parte amîndoi la o întîmplare fericită. În pauză mă apropiai de orchestră și atunci ochii noștri se întîlniră. Ea tresări cînd mă văzu, și apoi zîmbi. Căutai să-mi aduc aminte cine poate fi. Zadarnic. După reprezentație, însă mă dusei la ieșirea artiștilor și ea se apropie de mine. „Așa dar tot d-ta ești Walter Brend !“ exclamă ea încă din depărtare. Acum o recunoscui. Merserăm vorbind. Cunoștința noastră era foarte veche. Dintr-o localitate balneară. Aveam pe vremea aceea șaisprezece ani, iar ea optsprezece — era cea mai bună elevă a lui Joseph Joachim. O îndumnezeiam. A fost prima iubire pătimașă din viața mea. Ea da acolo un concert. Îmi dase să-i duc cutia viorii. Mă sințeam cavalerul ei. Fu o iubire potopitoare, așa cum iubesc băieții la șaisprezece ani. Apoi plecă și-mi lasă o sfîșiere în suflet. Se cicatriză însă repede — carne tînără.

Röhn sta cu ochii în jos, deosebit de impresionat. Brend vorbi mai departe :

— În noaptea aceea mîncarăm împreună și ea îmi povesti. Puțină vreme după ce plecase din localitatea aceea se măritase cu un bogătaș polonez. Avea două fete. Una era măritată la Varșovia, cealaltă era actriță la Berna. Bărbatul îi murise. În timpul războiului, pierduse toată averea. Trebuia să-și cîștige singură pîinea. Soarta o aduse la Berlin în orchestra Operei.

Brend respiră. Femeia era pierdută în durerea ei. Fata respiră tare și repede.

— Îmi făcu nespus de multă plăcere să stau de vorbă cu ea despre vremurile frumoase de altă dată. Dragostea veche reînvie. Ne văzurăm zilnic și ne căsătorirăm. Fetele nu veniră. Îmi dam seama din ce motiv. Îi era teamă de tinerețea lor. Îndepărtase din casă și pozele fetelor. Tremura pentru fericirea ei tîrzie. Eu știam asta și o iubeam și mai profund tocmai din pricina acestei temeri de tineret.

Röhn își îndreptă privirea spre femeie. Da, bărbatul ei putea spune orice despre ea. Nu mai pricepea nimic.

— Fericirea nu ținu însă multă vreme. Nu iubisem în ea decît amintirile. Trecură abia cîteva luni și simții că e bătrînă, iar în mine era o dorință biciuitoare de tinerețe. Poate tocmai pentru că mă aflam dincolo de vîrsta de patruzeci de ani și mă temeam și eu de îmbătrînire.

Tăcu iar. Atunci fata vitregă spuse cu un glas adînc și minunat de altistă : — Spune totul !

Brend se supuse.

— De vacanță, sosi fata ei din Berna. Era fată tînără pe care o întîlnisem pe lacul Krampnitz în amurg. Mi se păru că mă izbește cineva drept în inimă. Nu mai am multe de spus. Mi-am dat seama din prima clipă că sîntem creați unul pentru celălalt. Sună ca o nerozie banală, dragă d-le doctor, și totuși e o tragedie cruntă. Nu mai încăpea rezistență. Ne simțirăm atrași iremediabil unul de celălalt. Natura e îngrozitoare. Ce sîntem noi oamenii pentru ea ? Pulbere, atomi. Ne împreună cum vrea.

Fata țipă înăbușit.

Părea că poetul a ajuns la capătul povestirii.

Atunci Röhn spuse : — Și cum ați ajuns să fiți arestați ?

Privirile lui Brend rătăceau încoa și încolo pe pereți.

— Nu vezi grozăviile inevitabile ce trebuiau să cadă pe capetele noastre ? strigă el cu violență. Ne-am luptat — supraomenește — am vrut să ne împotrivim cu orice preț — uraganul care ne arunca unul spre altul era mai tare ca noi. O văzurăm suferind.

Se uită la femeia lui.

Ea văzu ce trebuie să se întîmple. Văzu lupta noastră, a celor doi oameni pe care-i iubea cel mai mult pe lume. Începu să plece brusc în călătorie, da fără nici un rost concerte în orășele mici de provincie, închidea ochii. Era o luptă gigantică de amîndouă părțile, căutam să ne zmulgem unii de alții ; soarta, fatalitatea, Dumnezeu știe ce putere neștiută ne arunca înapoi. Ne hărțuiau pe toți trei hotărîri pe care nu îndrăzneam să le luăm. Eu vroiam să divorțez și să mă căsătoresc cu fata. Un avocat îmi arătă că nu e posibil fiindcă-i eram tată vitreg. Și așa trecură săptămîni. Pînă cînd mîna destinului ne izbi. O servitoare pe care o concediaserăm, pentru că fura, denunță totul. Și ieri seara am fost arestați.

— Cunoști termenii acuzării ?

— Nu am priceput mandatul de arestare. Iată-l răspunse Brend.

Atunci fata se deșteptă.

— Noi doi, d-le avocat, vrem să suferim toate consecințele. Dar salvați pe mama ! După cîte a suferit nu trebuie să mai suporte și grozăvia asta !

Röhn o privi foarte serios pe actriță. Știa de ce erau acuzați. O aruncătură de ochi în mandatul de arestare îi dezvăluise toată înfiorătoarea tragedie. Brend și fata erau învinuiți de legături nepermise între tată și fiică vitregă. Pe ei nu-i aștepta o pedeapsă prea mare. Dar soarta femeii era zdrobitoare. Se făcuse vinovată de prostituarea propriei ei fiice. Știuse tot ce se petrece și, impunîndu-și cele mai groaznice chinuri, tolerase totul. Pe această femeie care se luptase ca o eroină cu cele mai fundamentale sentimente, sîngerîndu-și inima pentru ca să nu stea în calea tragicei fericiri a copilei și a bărbatului pe care-l iubea, pe această femeie de un eroism aproape legendar, o aștepta temnița grea.

Röhn trase într-un colț al odăii pe Brend și pe fată, deși această măsură de prevedere era inutilă, femeia găsindu-se într-o apatie ca și letargică.

Acolo le șopti : — Este foarte sigur că voi putea obține o ridicare a mandatului de arestare împotriva d-voastră, printr-o cerere de punere în libertate. Pedeapsa dv nu va fi în nici un caz prea grea. În ce privește însă pe soția d-tale, situația este foarte grea. Fără îndoială că există circumstanțe atenuante. Nu treceți însă cu vederea că este îndoielnic ca judecata să aibă înțelegere pentru această supremă, cea mai gingașe suprasensibilitate a unui suflet mare femeiesc ! Din punct de vedere exterior — cazul e cras. Mă tem că soția d-tale nu va putea fi pusă în libertate.

Două țipete îngrozite se auziră. Doi nenorociți se clătinară. Fata își pierdu cumpătul pe care și-l menținuse cu multă trudă și cuprinse mîinile lui Röhn.

— Doctore, nu ne lăsa ! ! Noi doi — el și cu mine — suntem singurii vinovați ! Noi am păcătuit — noi am înșelat-o pe această femeie — noi i-am zdrobit fericirea — fără milă — în chip infam — ne dăm seama de asta — și atunci ne-am dat seama — a fost mai tare ca noi — asta nu-i o scuză — vrem să plătim fericirea noastră cu suferință, nici o clipă n-am fost cruțați de suferință și de mustrări de cuget — dar ea nu ! Ea, să meargă la pușcărie ? ! D-le doctor, asta e o nebunie ! Asta nu poate fi ! Nu trebuie să fie ! Așa ceva — nu trebuie să se

întîmple pe pămîntul acesta ! Noi, care am păcătuit, să fim lăsați liberi, și ea care n-a făcut decît să sufere să ispășească așa de îngrozitor ! ! ! Salvați-o — jertfiți-ne pe noi salvați-o însă pe ea ! !

Fata căzu în genunchi și întinse mîinile spre el. Brend se rezemă de perete. Fără să-și dea seama își izbea mereu capul de zid.

Röhn ridică de jos pe actriță : — Voi încerca tot ce-mi stă în putere, spuse el zguduit. În orice caz, voi izbuti să obțin ca mama d-tale să fie internată la infirmerie. E greu bolnavă. Am să mă duc îndată să stau de vorbă cu medicul închisorii.

Strînse mîna tatălui și a fiicei, se apropie de femeie care-l privi cu ochi rătăciți și-i întinse ca somnambulă mîna tremurătoare. Veni paznicul și-i conduse la loc în celule pe acești actori în marea tragedie a rătăcirii, a slăbiciunii și a uluitoarei măreții umane.

Röhn plecă repede acasă. Deoarece conducea singur mașina, tragedia în care fusese chemat să intervină ca avocat, îi mai ieși din minte. Străbătu cartierul Moabit, coti la stînga în Cauerstrasse, traversă Berlinerstrasse și ajunse în partea de Vest o orașului. Deși era seară, străzile erau foarte animate și trebui să conducă cu băgare de seamă. Era bine, căci asta nu-i dete răgaz să se frămînte prea mult. Prin creierul său însă, crîmpeie de gînduri încîlcite zumzuiau îr ritmul motorului.

Cînd Röhn păși în hall îl întîmpinară din sala de muzică sunetele perlate ale Andanteului grazioso din sonata 9-a de Mozart. Rămase locului trăgînd cu urechea. Hilde era o foarte dotată interpretă a lui Mozart, îl cînta tot cu atîta delicateță și vaporoasă suavitate cîtă era în înfățișarea ei, și cu tot atîta căldură, impulsivitate și puritate cîtă îi sta în fire.

El intră încet în birou și rămase locului așteptînd. Apoi se strecură în vîrful picioarelor pînă la ușa sălii de muzică. Ea cînta fără note. Ședea dinaintea Bechsteinului, adîncită în muzică, iar profilul ei era mai nobil și mai spiritualizat ca oricînd.

— Hilde, șopti el fără voie.

Ea tresări, ridică ochii și sări în sus. Apoi se aruncă în brațele lui.

— Îmi cîntam fericirea pe variațiuni de Mozart, spuse ea încet și-l sărută cu o pasiune pornită din adîncul firei ei care nu știa ce însemnează cochetăria și rezerva calculată. El se stăpîni ca întotdeauna, frînîndu-și simțurile din toate puterile. Știa că ea de mult îi aparținea lui, chiar dacă Hilde în naivitatea ei feciorelnică nu-și da seama ce primejdios este să te joci cu focul patimei.

Merseră la masă. El vorbea mereu plin de animație. Își ascundea emoția pe care i-o pricinuise vizita de la închisoare. Abia mai tîrziu cînd intrară iar în sala de muzică, el își mărturisi gîndurile.

— Astăzi la Moabit am avut a face cu unul din cele mai zguduitoare cazuri din toată practica mea de avocat. Pot să-ți vorbesc despre asta. Scrie și în toate ziarele. Mîine dimineață am să-ți dictez o cerere urgentă de liberare. Ce lucruri am auzit din gura învinuitului ! Trei oameni — un bărbat — soția lui — și fata din prima căsnicie — personagii dintr-o tragedie antică zdrobite de puterea Destinului — bărbatul a pomenit el însuși de soarta tragică a lui Oedip...

Începu să povestească. Ea nu-l întrerupse. Numai din cînd în cînd ridica brațele înspăimîntată. După ce termină, ea rămase mută pe divan, cu capul în mîini, privind fix în pămînt.

— Înfiorător, șopti ea în cele din urmă. ce lucruri se petrec în viața reală ! Adevărat ca într-o dramă de Sofocle. Oribil și neuman. Mai rău decît Oedip, care fără să știe s-a căsătorit cu propria lui mamă. Aci știau cu toții. E drept că tatăl și fiica nu erau rude de sînge. Pe mamă, o înțeleg. Înțeleg renunțarea ei eroică și durută. Dar cum a putut fiica ei să-i facă asta ?

— Pasiunea ! spuse el. Cine poate pătrunde puterile ei tainice, orbirea, brutalitatea ei necruțătoare ? ! Puteri neștiute, care ne încovoaie, — puteri trupești pe care noi nici nu le bănuim, pe care știința nu le-a cercetat, magnetism animal, — ce putem noi ști ! ? Forțe titanice, care se trezesc pe neașteptate și pustiesc orbește totul : educație, morală, dragoste fiiască, și — cum s-ar mai numi toate aceste frumoase lucruri pe care le învățăm în școală.

Röhn tăcu și începu să umble încoa și încolo prin odaie. Ea spuse sfioasă : — Știi, Wolfgang, eu n-am un spirit îngust !

— Sigur că nu, o asigură el convins.

— Și nici n-am să mă apuc să vorbesc de vină și imoralitate. Dar un lucru nu-l pot pricepe : de ce fata nu s-a smuls din ispită, atunci cînd a simțit că iubește ? De ce n-a fugit înapoi la Berna ? !

El se apropie de divan și se așează lîngă ea.

— Nu-i chip să te zmulgi de lîngă fericire, spuse el referindu-se la propriile lui lupte sufletești din ultimele săptămîni.

Glasul lui suna așa de ciudat și de chinuit încît ea-l privi uimită. Atunci el o atrase pe genunchii lui.

— Vino, Hilde, și noi avem ceva asupra căruia trebuie să stăm odată de vorbă deschis și cinstit.

— Ce ? ! întrebă ea cu teamă.

— Iată, Hilde, ce va fi cu noi doi ? Dacă ai ști cum mă zbat în lupta cu mine însumi...

— *Tu* te lupți cu tine însuți ? !

— Îmi dau seama că este firesc ca tu — potrivit întregei tale firi — să speri — într-o căsnicie.

Ea sări în sus. Palidă ca ceara, șopti :

— Nu vorbi de asta !

— Ba da. Trebuie să vorbim odată. Stă ca o piedecă între noi.

— Nimic nu stă între noi !

— Dacă ai ști cît mă doare că nu-ți pot spune : fii soția mea!

Ea-i făcu semn cu mîna să tacă.

— Nu pot să spun asta, Hilde. Crezurile mele, toată ființa mea se opune.

Ea voi să-l întrerupă, însă el continuă :

— Ar fi moartea iubirii noastre — ah, ce să mai vorbesc, tu știi ce gîndesc eu despre căsătorie.

Ea se întoarse cu toată fața spre el, rămînînd tot pe genunchii lui.

— Iubitul meu, spuse ea din străfundul inimii, știu. Nu te îngriji de asta. Să continuăm a fi fericiți în iubirea noastră, ca pîn-acum. Să nu ne mai frămîntăm mintea cu nimic, ci să ne aparținem numai cît mai tare unul altuia... Îl îmbrățișă. — Eu trăiesc numai prin tine. Și dacă aș dori să fiu soția ta ar fi numai ca să-ți pot fi tot ceea ce o femeie poate fi unui bărbat. Totul. Fără restrîngeri, fără false rezerve — din toată inima — te iubesc atîta... atîta. Vocea i se frînse. Își apăsă buzele de gîtul lui, se lipi de el nestăpînită, dusă de patimă, de bunătatea ei, de dureroasă dorință de abandonare. Sîngele o mînă spre el cu puterea neînfrîntă a instinctului.

Atunci rezistența lui se spulberă. Se simți bărbat și numai atît. O atrase la pieptul lui...

— Te iubesc fără limite, mai îngînă ea.

Și apoi pasiunea îi cuprinse în vîrtejul ei.

Abia cînd ajunse în casa părintească își dete Hilde seama de cele întîmplate. Și o cuprinse rușinea. Dar nu mustrarea de cuget, ci conștiința că înfrînsese străvechea lege a feciorie. Cîtă vreme Röhn fusese lîngă ea, căci o condusese pînă la ușa casei ei, fu ca amețită de dragostea cu care o învăluia el.

Acum însă era singură cu ea însăși și cu fapta săvîrșită. Și educația, ereditatea, conștiința ei se aruncară răzbunătoare asupra ei, pentru că cedase.

Tatăl mai veghea. În sfîrșit izbutise să capete astăzi ceva de lucru. Să scrie adrese pentru un institut de propagandă. Se porni pe lucru cu mult avînt. Plicurile scrise creșteau văzînd cu ochii. I se plăteau cu suta.

Hilde păși în odaie ezitînd. Colonelul ridică ochii, bine dispus. — Ei Hildekin, ia te uită la mine ! Am de lucru ! Muntele de plicuri de colo l-am scris. Merge ca-n unt. Dar voi, ați fost vrednici ?

Atunci ea spuse prima minciună crasă din viața ei : — Da.

— Ei atunci trebuie să fii obosită. Marș în pat. Eu mai dau niței zor, pentru că mîine dimineață trebuie să le dau gata.

Era vesel că în sfîrșit a găsit măcar bruma asta de cîștig după atîta vreme în care nu mai făcuse nimic.

Ca în fiece seară, ea se aplecă spre el și-l sărută. Azi, o stăpînea un sentiment de rușine. I se părea că-l înșeală. Ce-ar spune tata, ce-ar face, dacă ar știi ? !

El o privi cercetător. Oare simțise ceva ? Ea roși, sîngele îi năvăli în cap.

— Ce te uiți așa la mine ? întrebă ea cu teamă.

— Nu știu, răspunse bătrînul zîmbind — ori rochia e pricina — ori lumina — niciodată n-ai semănat atît cu mama ta ca astă seară.

Atunci ea izbucni în lacrimi fierbinți, lacrimi de rușine înaintea amintirii mamei, lacrimi de suferință că e comparată cu acea ființă pură și castă, care astăzi se găsea mai presus de cele pămîntești și de orice frămîntare omenească.

— Fetița mea, strigă colonelul și o strînse plin de iubire la piept. Dar e foarte frumos că semeni atîta cu mămica noastră — ea trăiește în tine mereu — pentru tine și pentru mine.... O bătu ușor pe umăr.

Ea se desfăcu din brațele lui, dete din cap, zîmbind forțat și spuse scuzîndu-se :

— Mă simt surmenată. Își dădu din nou seama că minte și fugi în camera ei.

Tatăl se așeză încet iară la masă. Își scria adresele înainte ca un automat. Dar gîndurile lui nu mai erau la lucru. Își frămînta mereu mintea. L-o fi iubind oare Hilde pe omul acela ? Cam așa se părea. În ultima vreme își pierduse echilibrul ei sufletesc obișnuit. Era neliniștită, distratată. Oare asta va fi însemnînd că e amorezată ? E greu al dracului să pricepi o femeie. Că Röhn ăsta o iubea pe fată, nu mai încăpea nici o îndoială. Nu te apuci să mergi cu dactilografele tale — chiar dacă sînt de neam nobil — la teatru și la restaurant — mai ales un om ca Röhn — dacă nu iubești. Că totul decurge potrivit legilor onoarei, de asta era sigur. Își cunoștea fata — și-l cunoștea și pe Dr. Röhn. Un om de onoare, toată lumea o știe, prietenul și tovarășul lui Hellebrandt ! Dinspre asta era liniștit.

Oricum însă, era timpul ca omul acela să se lămurească. De mult ar fi trebuit să vină să se prezinte tatălui iubitei sale.

Bătrînul puse tocul jos, gînditor. Nu-i vorbă, azi s-au schimbat obiceiurile. Tații nu mai contează, mai ales cînd sînt niște mardale vechi, inutile.

Apucă iar tocul și luă un plic nou.

De venit are să vină el. Probabil că nu știa încă bine dacă Hilde îl iubește și ea. Își ascunde simțurile înaintea lui. Așa sînt femeile, de cînd lumea. Ha, ha, fata lui ! ! Zîmbi vesel că nici omul acela, care voia să-i răpească fata, și pe care, în taină era grozav de gelos, nu știa ce se petrece în inima ei. Las' c-așa îi trebuie, — cine e el, un om străin, să vină netam-nesam și să-i ia fata ca nimica. Ce mare minune că s-a amorezat de ea ? Cînd e atîta de frumoasă ! și un suflet atît de ales !

Scrise cu grije numele pe o listă lungă. Îi trecu indispoziția, se simțea mulțumit. Ce bărbat potrivit pentru fata lui. Îl cunoștea foarte bine, din descripțiile ei. Pentru o ființă așa de aparte nu făcea decît un bărbat care se distinsese, un cineva ! Și asta nu se poate contesta. Era cineva ! Nu deschideai un jurnal, fără să dai de numele lui... mereu alt caz senzațional. Acum îl aleseseră și în comisiunea pentru modificarea dispozițiilor privitoare la divorț... Ce prostie și modificarea asta !... Ei, așa sînt vremile acuma. — Hm, oare n-ar trebui, ca părinte, să-i vorbească Hildei, — cu toată prudența, firește.

Mai scrise încă multă vreme, pe gînduri, și făuri la planuri, cum ar face să-i atragă atenția în mod delicat fetei că Röhn o iubește și că trebuie în definitiv să se arate și ea ceva mai accesibilă.

28

Ajunsă în odaia ei, Hilde rămase locului, lîngă ușe. Îl mințise de două ori pe tatăl ei, pe omul acesta care era cinstea personificată și care o învățase încă de copilă că nu există nimic mai dezonorant, mai murdar decît minciuna.

De două ori îl înșelase astăzi în primele cinci minute după... după... întîmplarea aceea rușinoasă față de el ? Cinstea, simțul ei de dreptate se răsculau în ea.

Acesta era începutul. Oare tot așa va duce ea — se va înfunda din ce în ce mai tare în minciună și neonestitate ? !

Privi disperată prin odaie. Mobila era tot aceea pe care o adusese mama ei ca zestre. Era mobilă veche de mahon de pe vremea bunicii, lucruri dragi, printre care Hilde trăise de cînd se știa.

I se păru deodată că toate aceste lucruri vechi și dragi o izgonesc din mijlocul lor. Ca și cum aceste lucruri bătrînești și-ar fi dat seama de ce se petrecuse cu ea. Se așeză pe un scaun. Mahonul mesei rotunde, al dulapurilor și al scrinului lucea grav și disprețuitor.

Se zgribuli de parcă lucrurile ar fi apostrofat-o.

„Da“, rostea o voce tainică din ea, „sînt una de-acelea care sînt arătate cu degetul pe stradă“.

Dar tot ceea ce învățase, auzise și citise în cele cîteva săptămîni de cînd se afla în biroul avocatului, se împotriveau mustrărilor ei de conștiință și rușinei.

Astăzi s-au schimbat toate, își spuse ea, dragostea fără căsătorie e mai morală decît căsătoria fără dragoste, a spus Röhn. Sunt cuvintele unei femei celebre. Concepțiile s-au schimbat, de cînd bunica sta în fața oglinzii de colo și-și desfăcea papillotele din păr. După război, așa spune lumea, a venit o epocă erotică.

Sări în sus.

Nu, nu, toate acestea nu aveau nici un sens ! Ea nu se dase omului pe care-l iubea pentru că trăia într-o epocă erotică, sau mai știu eu din ce impuls snob, sau principial, ci

numai pentru că-l iubea — fără să se mai gîndească la nimic, fără să precupețească nimic. Și — așa se petreceau lucrurile și pe vremea bunicii — de cînd e lumea, de cînd oamenii se iubesc și de cînd în femei pulsează sînge și bunătate. Numai că azi lucrul acesta nu mai era păcat de neiertat pentru care fetele să fie izgonite din casa părintească și să cadă pradă rușinii și disperării, sfîrșindu-și viața în mizerie sau în fundul apei. Toate aceste biete fete hulite de odinioară, fie că se numeau Gretchen, „Maria Magdalena" din piesa lui Hebbel, sau altminteri, nu făcuseră nimic mai mult decît ea.

Umbla încoa și-ncolo pe gînduri. De bună seamă că la ea era un caz mai complicat decît la celelalte. Pentru iubitul ei, căsătoria era o imposibilitate, pentru că el...

Se întrerupse singură. Toate cazurile vor fi fost așa de „complicate" pentru surorile ei de suferință. Întotdeauna exista un motiv pentru care căsătoria era imposibilă. Nu, nu. Luciul acestor mobile bătrînești și grave respingea parcă toate scuzele, toată pledoaria în favoarea ei și a lui. Mahonul lucea aspru, incoruptibil și distant — de glacial. Îi era vrăjmașe mobila ce-i legănase copilăria.

Se așează pe marginea patului, pierdută și părăsită. Și atunci se deșteptă iară în sufletul ei chinuit nădejdea care-i mijise în ziua cînd mersese pentru prima oară cu Röhn la teatru: că-l va cîștiga prin iubire, că-l va convinge cu fapta! Va trăi așa cu el mai departe — să-l lase, nu mai putea acum și-n vecii vecilor! — pînă ce el își va recunoaște greșeala, și-și va da seama că totuș căsătoria e tot ce poate fi mai frumos și mai măreț, nu o rămășiță anahronică a unor vremi primitive, nu un martiraj, nu o cruce de răstignire, nu o crimă împotriva dragostei, ci forma eternă, nepieritoare, cea mai nobilă a iubirii și a conviețuirii între doi oameni care se înțeleg.

29

Cu toată această speranță, Hilde nu era fericită în dragostea ei. Mai mult decît orice altă femeie ea fusese născută să ducă o viață calmă, conformă cu tradiția, nesfidătoare. Era făcută pentru căsătorie. În fond, extravagantele, dragostea liberă i se păreau lucruri respingătoare și îngrozitoare. Cînd își da seama că alunecase și ea în asemenea situațiune se înfiora.

Trecea cu capul în jos pe dinaintea tatălui său.

Dar toate lucrurile acestea șușoteau în ea numai cînd era singură. În prezența lui Röhn, toate păreau limpezi și de la sine înțelese, termenii de „dragoste liberă", „relațiuni", păreau cuvinte goale lipsite de înțeles, botezate astfel de oamenii care nu le cunoșteau înțelesul adevărat și adînc. În prezența lui se simțea ocrotită, împăcată cu soarta ei și fericită fără nici o turburare. Atunci, argumentele lui care tindeau să dovedească imposibilitatea căsniciei, i se păreau foarte întemeiate, confruntate mereu cu alte cazuri din practica lui care veneau să confirme aceasta. Oamenii care se căsătoriseră din dragoste pătimașe, înfrîngînd mii de piedici, după lupte disperate cu toate puterile care li se împotriveau, bărbați care nu s-au lăsat pînă cînd nu s-au însurat cu femeia fără de care nu puteau trăi — femei care-și lăsau copii adorați pentru ca să se mărite cu bărbatul fără de care viața era moarte! — toate aceste lupte, aceste iubiri arzătoare, sfîrșeau în cabinetul avocatului!

Da în prezența lui toate păreau limpezi.

Căsătoria părea ceva groaznic, ceva care n-avea nici o legătură cu dragostea, care, dimpotrivă, era cel mai înverșunat dușman al iubirii. Glasul, logica, personalitatea lui o amețeau și-i anesteziau orice împotrivire.

Totuși după aceea, cînd pleca de lîngă el, efectele sugestiei lui slăbeau. Atunci era numai o femeie pe care orice putere din lume n-ar fi putut-o convinge că o căsătorie cu ea ar putea să ducă la dezastre, că dragostea ei ar putea să dispară, că orice farmec se va stinge și paradisul va deveni iad.

Röhn căuta să-i îmbunătățească starea materială. Ea însă respinse orice sprijin. Primea numai mici cadouri pe care trebuia însă, și pe acelea, să le ascundă de tatăl ei. Abia mai putea suporta situația asta umilitoare de a trebui mereu să se ascundă și să mintă.

Un singur lucru primi de la iubitul său: protecția pentru tatăl ei.

Într-o zi, Röhn află de la Hilde că bătrînul colonel scria adrese.

— Vai de mine, Hilde, strigă el necăjit. Abia azi îmi spui asta! Nimic nu mi-e mai ușor decît să-i găsesc o ocupație demnă și remuneratoare.

— Poți face asta?! strigă ea veselă.

— Firește. Cînd am atîtea relațiuni! Ce ar fi mai nimerit pentru el?

— Ceva unde să poată organiza, dispune — unde să comande nițel. E doar un fost comandant de regiment.

Ea zîmbi sfioasă. Röhn stătu puțin pe gînduri.

— Stai, am ceva.. La film — acolo se comandă ! — Șef de atelier sau așa-ceva... Mi-e îndatorat directorul unei mari societăți de filme — amor înfocat pentru o femeie căsătorită — clienta mea — în trei săptămîni am divorțat-o de bărbatul ei — deocamdată sînt fericiți amîndoi — m-au asigurat de recunoștință eternă. Ăștia au să ne ajute. Ai să vezi Hilde, o punem noi pe rotițe cum ar spune bătrînul și onorabiul meu Nielebock.

— Ești foarte drăguț Wolfgang, spuse ea încet. Îți mulțumesc pentru bunătatea ta. Dar — te rog un lucru : aș vrea ca tata să nu știe că — îți datorește acest post — ție.

El o privi surprins, ea plecă ochii. Înțelese. Obișnuit să privească drept în față și lucrurile cele mai delicate, spuse :

— Hilde, n-aș vrea să rămînă între noi unele lucruri nelămurite. Oare tatăl tău s-ar simți jignit să-mi datoreze un post, dacă am fi căsătoriți ?

— Nu suntem căsătoriți, Wolfgang.

— Dar noi doi nu suntem tot așa de strîns legați, ba și mai mult ?

— Noi doi, da.

— Și nu atîrnă totul numai de sentimentele ce ne leagă pe noi ?

— În ce ne privește pe noi, da. Dar, înaintea tatei... Ea izbucni îndurerată : iartămă, Wolfgang, acasă sunt nevoită să mint și să înșel atîta, încît cu tine nu mai pot vorbi decît foarte deschis — altminteri mă înăbuș în această atmosferă de ipocrizie.

— Hilde !

— Iartă-mă, am ajuns aproape la capătul puterilor...

El îi luă mîna și i-o mîngîie căutînd s-o liniștească. — Hilde, spuse el, tu știi...

Ea îl întrerupse obosită. — Știu totul și înțeleg totul. Nu sînt decît nervoasă. Te iubesc și sînt fericită, indiferent de celelalte. Dar tata — crezi tu, că ar putea primi un ajutor de la — iubitul fiicei sale ? Omul acesta mîndru și cinstit !

El căută să ocolească răspunsul penibil.

— Ce interesează : cum privește el, dragostea noastră, sau cum o privim noi ? stărui Röhn.

— Numai cum o privim noi, răspunse ea convinsă. Dar dacă ții să-l ajuți, fă așa ca să nu știe. Ea îi zîmbi cu surîsul ei grațios, fermecător care era însă umbrit de o tristețe ascunsă. Căci, vezi, Wolfgang, dacă el află de — dragostea noas-

tră — și e fatal ca în curînd să afle — simt asta, — atunci aș dori ca să fie cruțat cel puțin de durerea de a trebui să renunțe și la slujbă.

— Pentru că vine de la mine ? !

Ea dădu din cap — și-și lipi fața de pieptul lui.

Peste două zile, Hilde sosi devreme acasă.

Röhn avea ședință la comisiunea pentru modificarea legii divorțului. Abia deschise ușa antreului că tatăl îi și năvăli înainte, o apucă de amîndouă mîinile, fără să spună nimic, o trase în sufragerie, o strînse mirat la pieptul său și în sfîrșit izbucni.

— Hildelkin — fetița tatei — am găsit un post — un post fabulos — tot se mai întîmplă minuni pe lumea asta — tot mai trăiește bătrînul nostru aliat de colo sus !

Hilde întrevăzu legătura lucrurilor. Ca în totdeauna, de cum deschidea ușa casei părintești, începu comedia.

— Tată — asta e ceva măreț ! strigă ea cu o bucurie prea exagerată. Bătrînul însă nu se prea pricepea la asemenea subtilități.

Nebun de bucurie îi luă pălăria din cap. — Stai jos și ascultă numai. Ce bine că-ai venit azi așa de devreme. Nu mai puteam răbda să n-am cui povesti. Așa-i. Închipuie-ți — ieri sosește o cucoană — foarte drăguță — bine vopsită, că așa sunt toate — și întreabă de o anume madam Schulze, care ar locui aici. Era dintr-o societate pentru ajutorarea femeilor, așa ceva — ei, și voia s-o ajute pe madam Schulze, că e săracă. Zic : aici nu locuiește nici o madam Schulze ; — dumneaei mă roagă s-o las să intre ca să noteze ceva — ei, și știi tu cum e tată-tău : cavaler din creștet pînă-n tîlpi, intrăm în vorbă — dracu știe ce o fi scos de la mine șmecherița asta frumoasă — eu n-am observat nimic — nici nu m-am plîns de ceva — că nu-mi stă în obicei — i-oi fi plăcut sau mai știu eu ce — n-aș putea spune. Fapt e că pleacă și eu nu mă mai gîndesc la toată chestia. Azi dimineață nu ți-am povestit nimic pentru că și uitasem.

Hilde dete din cap, pe gînduri. Ce combinație mai pusese la cale și Wolfgang ! Tare frumos din partea lui că-și dă atîta osteneală. Și totuși ce rușine îi era că-l trage astfel pe sfoară pe bătrînul ei tată.

— Azi dimineață cu prima poștă pică o scrisoare. Rămîn cu gura căscată căci îmi scrie Societatea de filme Trias că directorul general mă roagă să trec pe la dumnealui.

— Măi, măi, — un general — fie și numai un director general — mă roagă să trec pe la dumnealui ! ! Nu pricep nimic dau fuga acolo. Ateliere și instalații grozave — o zăpăceală — sînt condus îndată la comandantul suprem — un om foarte simpatic — de o gentileță extremă — și... acum e acum. Ca-n povești. Bagă de seamă ! Doamna aceia era nevasta lui — îi plăcusem — închipuie-ți Hilde, eu i-am plăcut ! Își sburli mustața groasă. De cînd murise mama, Hilde nu-l mai văzuse așa de vesel și cu inima atît de ușoară. Îmi spuse că este liber locul de șef de atelier, — un post care cere băgare de seamă — supravegherea lucrătorilor, ordine — cîteodată chiar o procedare mai energică — într-un cuvînt un post ca făcut pentru un vechiu soldat ca mine. — Cred că visez — mă ciupesc pe furiș, da' mă doare. — Dacă primesc ? — Eu rămîn încremenit. — El : aha, da' am uitat să stabilesc cu d-ta salariul. Opt sute de mărci pe lună — e bine ? — Eu mă-ncleștez tare de scaun să nu cad jos, — frumos mi-ar fi stat să-mi încep astfel noua carieră — dau din cap ca un tîmpit — frumoasă idee trebuie să-și fi făcut omul acela de mine ! — în sfîrșit îmi vin în fire — îi explic că n-am fost întotdeauna în strîmtoarea de acum, dar că sînt șomer de multă vreme, — mă înțelege — face un cek. — Aconto.

Colonelul vîrî mîna în buzunar și aruncă un pachet de bancnote pe masă.

— Ia te uită — patru sute de mărci. Acum tatăl tău nu mai e un pierde-vară inutil !

Zguduit de bucuria copleșitoare că a scăpat de rușinea de a se lăsa întreținut de fata lui, colonelul se prăbuși în brațele ei. Ea îl mîngîie, blajină ca o mamă. Se lupta să nu plîngă, așa de tare o durea emoția bătrînului. Atunci el se ridică — și ochii îi erau umezi. Își șterse pleoapele cu dosul palmei.

— Teribil. Plîng de fericire ! Am contract pe un an. Și acum poți renunța la postul de la doctorul Röhn. Da, da. Acum ești iar o domnișoară de societate. Slava Domnului !

Hilde îl privi fix.

— Nu, tată, nu pot renunța la postul ăsta.

Colonelul zîmbi pe sub mustață. Venise în sfîrșit momentul să vorbească cu fata lui.

— De, de, știu eu de ce nu poți renunța la postul ăsta. Nu sunt chiar așa cu ochii legați cum ți-oi fi închipuind tu. Am mirosit eu cum stă chestia. Doctorul Röhn te iubește. Am priceput eu de mult. Nu sîntem nici noi chiar așa de sălbatici. Ei — dar tu ? Ce grăiește inimioara ta. — Hai ?

Clipi familiar din ochi în semn de încurajare. Hilde era albă ca varul. Simțea și ea că a venit ceasul lămuririlor. Așa nu mai mergea. Trebuia să iasă odată din situația asta umilitoare de a-l tot înșela mereu. Fie ce o fi. Se sufoca în țesătura de minciuni. Răspunse încet, ferm și simplu :

— Îl iubesc pe d-rul Röhn !

— Hildekin ! strigă bătrînul bucuros. Iată în sfîrșit iar o zi de mare fericire.

Se apropie de ea, îi luă mîna, pe care, ea o trăgea înapoi și îi spuse șoptind :

— Fetița mea, nu-i nici o rușine să iubești ! E timpul să-l lași să observe că și tu îl iubești. Nu fi prea sălbatecă ? ! Pentru ca să știe odată care sînt sentimentele tale și să-și ia inima-n dinți să te ceară.

Hilde își trase mîna din mîinile tatălui său.

— Știe de mult care sînt sentimentele mele, spuse ea vitează, de săptămîni de zile sînt iubita lui.

Trecură cîteva clipe greu încărcate de furtună. Colonelul sta plecat înainte, cu pumnii încleștați și se clătina pe picioare. Hilde sta cu fruntea plecată. Ținea umerii strîrși ca aripile unei păsări cînd se vestește vijelia.

— Ce-ai spus ? ! întrebă tatăl. Glasul său părea că vine de departe.

— Îl iubesc — tată — și el mă iubește. Și pentru că nu ne putem căsători...

— Cum — e adevărat ? ! Tună bătrînul. Ochii i se injectară de sînge. Cu brațele ridicate se năpusti asupra ei.

Ea nu dete înapoi. Era o fiică de soldat și-l privea fără teamă, numai cu durere.

— Da — tată — este adevărat.

Bătrînul se prăbuși într-un scaun ca doborît de o mînă nevăzută Capul îi atîrna înainte, brațele i se bălăbăneau ca desfăcute din încheieturi. Trupul i se ghemui parcă i se frînsese șira spinării. Sta așa zdrobit cu privirile pironite în covorul vechi și decolorat.

Hilde se sperie. Un atac de aplopexie. Se aruncă asupra lui, îi puse mîna pe umeri și strigă îngrozită.

— Tată ! !

Colonelul îi dete jos mîna de pe umeri. Nu mă atinge ! șuieră el printre dinți.

Hilde se trase înapoi. Colonelul sta tot așa, ca frînt. Hilde nu mai putea suporta tăcerea. Gemu tare și apoi începu să vorbească.

— Tată — nu mai pot de durere că a trebuit să-ți zdrobesc prima zi de bucurie după ce ai suferit atîta. Dar tocmai pentru că ai găsit o slujbă așa de bună, — mi-am spus — nu mai puteam suferi să te mint, — trebuie să mă-nțelegi, — vezi, un avocat pe care zi cu zi curg potop dramele căsniciilor nenorocite...

El auzea numai sunetul vorbelor, dar nu le înțelegea sensul. Ridică capul și privi cu ochi rătăciți de chin. Privirea lui avea ceva din privirea durută a unui cîine de vînătoare bătrîn și bolnav. Se uita la ea de parcă nu o recunoștea. Unicul său copil, Hildekin a lui, pe care o crescuse de cînd era fetiță fără putere, pe care o ocrotise și în care se încrezuse orbește, să ajungă o...

— De ce nu te ia de nevastă ? ! strigă el brusc, întrerupînd-o. Glasul îi era trudit și disperat.

— Un avocat, care în fiecare zi are a face numai cu jalea și dezastrele ce decurg din căsnicie, — început ea iar să-i explice.

Atunci colonelul sări în sus. Capul său își recăpătă brusc ținuta.

— De ce nu te ia de nevastă canalia ? tună el.

Atunci ea își pierdu cumpătul.

— Nu e canalie, strigă ea cu foc. Pe mine poți să mă-njuri și să-mi faci ce vrei, dar nu rabd să-l insulți pe el !

Colonelul o privi de cîteva ori din cap pînă-n picioare.

— Tu nu rabzi ! Tu ! Tu mai îndrăznești să vorbești de răbdat ! Mulțumește lui Dumnezeu — dacă mai crezi în el, — că nu te... Se întrerupse și apoi spuse gîfîind ca și cum ar fi vorbit, cu el singur : Cu tine pe urmă — pe urmă ! Deocamdată să-mi regulez socotelile cu acest domn — care și-a permis — ridica din ce în ce glasul urlînd ca o fiară turbată — care și-a permis — copilul meu. Și deodată strigă din nou.

— De ce nu te ia de nevastă canalia ? ! !

— Tată, îți repet că nu e canalie, strigă ea enervată. El nu vede decît căsnicii nefericite.

— Pretexte, tună colonelul, pretexte lașe, scîrboase, ordinare. Pe tine poate să te prostească cu gogoși de-astea. Dar pe mine nu !

Privi căutînd parcă ceva prin odaie apoi porni spre ușe repede, cum nu mai umblase de mult !

Hilde sări speriată înaintea ușii.

— Unde te duci — tată ?

El o îmbrînci cu o mînă de fier la o parte.

Pe coridor îl ajunse iar. El își pusese pălăria și luase un baston greu de stejar. Ea îi încleștă brațele, înspăimîntată.

— Tată, să nu-i faci nimic.

Bătrînul se liberă cu o vigoare irezistibilă.

— Aha, ți-e frică pentru amantul tău ? Rîse el disprețuitor. N-ai grijă că nu sunt un ucigaș. Vreau numai să-i dau o lecție.

— Tată — nu te duce — te implor ! Ridică mîinile rugătoare.

— Marș ! Am să-i arăt eu ticălosului să seducă o fată de ofițer !

— Tată — tată, nu m-a — sedus. Astea sînt idei vechi și perimate, nepotrivite cu viața. Eu m-am dat lui — pentru că-l iubesc.

— Marș de la ușă ! o amenință tatăl. Om vedea noi dacă-n vremurile astea blestemate își poate permite cineva să facă dintr-o fată cinstită și de familie o cocotă, fără să-și găsească pedeapsa. Marș !

Ea îl apucă de brațul cu care voia s-o dea la o parte.

— Pentru Dumnezeu, tată, astea sunt concepții învechite de tot !

— Eu trăiesc după concepțiile mele. N-am să las eu să-mi tîrască onoarea în noroi — un arivist — un —

— Dar onoarea ta !

El o repezi brusc de perete și trînti ușa după el. Ea rămase lipită de zid gîfîind și auzi pașii lui depărtîndu-se.

O cuprinse o groază fără nume. Așa cum era, fără pălărie, fără pardesiu, deschise repede ușa, alergă pe scară în jos, se împiedică, se ridică iar, fugi în stradă — opri o mașină — îngăimă adresa — căzu în perne, ușa nu voia să se închidă — șoferul uimit închise ușa și porni în goană.

Mașina colonelului ajunsese cu cîteva clipe mai înainte ; el suna într-una pînă veni servitorul să deschidă.

— Vreau să vorbesc cu Röhn.

— Domnul doctor nu e acasă, răspunse Kleinmüller.

— Am să aștept.

Îl împinse pe servitor la o parte și intră în hall. Servitorul îl apucă de braț.

— Ei, domnul ! Cine ești d-ta ? Ce vrei ?

Colonelul îi aruncă violent mîna de pe mîneca lui.

— Să nu îndrăznești să m-atingi !

În clipa aceea, mașina Hildei trase la scară. Ea dete fuga înăuntru.

— Lasă-l spuse ea servitorului, e tatăl meu. Plătește te rog mașina.

Se repezi în hall.

Servitorul uluit își reveni cu încetul. Înțelese.

Hilde îl găsi pe tatăl ei în birou. Cînd intră, el o privi scurt și apoi continuă să măsoare în lung și-n lat încăperea, cu pași de leu. Izbea mereu în pămînt cu bastonul.

Ea rămase în prag.

— Tată, ce vrei de la el ? ! 'ngăimă ea.

El nu o luă în seamă.

— Tată, strigă ea disperată, în definitiv, toată chestiunea asta mă privește numai *pe mine*. Sînt majoră. Îți interzic —

El se opri locului și o măsură iar din cap pînă-n picioare.

— Tu-ndrăznești să-mi interzici mie ceva ! Tu — Apoi spuse cu o voce frîntă : cum nu te-ai gîndit la mama ta moartă, femeie fără de cinste ce ești ?

Pe ea o trecură fiori reci. Se clătină mută spre un fotoliu și se ghemui acolo.

Lobach umbla mereu prin odaie.

Jos în subsol, la bucătărie, Kleinmüller spunea :

— Haiti — babacul ei ! Acu să te ții. Mai bine am să aștept pe domnul înaintea ușii și am să-i spun să se ferească.

Bucătăreasa făcu însă un semn de dispreț cu mîna ei groasă și roșie. — Ee, se sperie domnul de un hodorog ca ăsta ! Și ea era nițel amorezată de stăpînul ei, chit că sentimentele ei nu se exprimau decît printre fundalele și bunătățile ce-i prepara.

— Paza bună, trece primejdia rea, își dete cu părerea Kleinmüller. Cine știe ce-i poate da-n gînd la un moș-teacă bătrîn ca ăsta. Mai bine să aștept eu afară.

Se duse în stradă.

Două ore, cele mai îngrozitoare din viața ei, așteptă Hilde cu tatăl ei în biroul lui Röhn. Îl ruga mereu :

— Tată, ce vrei de la el ? ! N-are să se bată cu tine-n duel !

El nu o învrednici cu nici un răspuns. Umbla încoa și-ncolo fără-ncetare, ne-ndurat, ca un tigru în cușcă.

Hilde își pierdu orice stăpînire de sine cînd îl văzu umblînd ca un automat. Teama și nervozitatea ei creșteau din

clipă în clipă. I se părea că fiecare pas îi calcă pe nervi, dureros, zdrobitor. Fiecare izbitură a bastonului în podea, i se părea că o lovește în creier. Își mușca mîinile ca să nu izbucnească în hohote isterice. Și repeta mereu, mecanic, fără să mai aștepte vreun răspuns :

— Tată ce vrei de la el ? ! ! Ce vrei de la el ? ! !

Atunci se auzi ușa de-afară.

Servitorul așteptase cu devotament. Cînd Röhn coborî din mașina lui, Kleinmüller îi șopti misterios la ureche : — Domnișoara von Lobach e aci, cu tatăl dumneaei.

Röhn tresări, se stăpîni însă îndată, spuse „bine“ și dete fuga în casă. În hall își scoase calm pălăria și pardesiul. Ușa biroului se deschise și Hilde năvăli afară.

— Tata e aci — i-am spus totul !

Fața ei era crispată de durere. Nici odată nu o mai văzuse în halul ăsta. Îi apucă repede mîinile. — Fii calmă, Hilde ! o mîngîie el și intră cu ea în birou. El păși înaintea ei, ocrotitor, ea închise ușa.

Colonelul se opri din umblet, se întoarse și-l privi pe Röhn cu ochii holbați.

Avocatul se plecă și spuse foarte calm și gentil, deși era foarte turburat :

— Röhn.

— Von Lobach ! spuse celălalt gîfîind.

— Cu toate că vizita dv., domnule colonel nu pare amicală, eu mă bucur să pot cunoaște pe tatăl Hildei.

— Așa — te bucuri !

Făcu trei pași mari spre Röhn.

— Ce-ai făcut din fata mea ? ! îi strigă el în față.

— Nimic de care n-aș putea răspunde, răspunse Röhn blajin.

— Așa ? tună bătrînul, poți răspunde ! Sigur, d-ta îți închipui că dacă e funcționara d-tale, e obiectul d-tale — nu ? ! !

— Nu-mi închipui de fel asta.

Colonelul respiră din greu și spuse poruncitor, ca un ultimatum :

— Domnule, te întreb cînd ai de gînd să te căsătorești cu fiica mea ! !

Mai înainte ce Röhn să aibă timp să răspundă, Hilde strigă.

— Eu mă opun să mă mărit cu Wolfgang.

Lobach îi aruncă o privire furioasă.

— Taci !

Röhn apucă mîinile fetii și o trase lîngă el ca pentru a o apăra.

— Nu mă gîndesc, spuse Röhn cu un calm mîndru, să mă ascund după acest refuz al Hildei. Îți răspund însă, domnule colonel, că nu poate fi vorba de căsătorie între noi.

Bătrînul voi să-l întrerupă, fierbînd de mînie oarbă. Röhn însă făcu un gest potolitor dar energic din mînă.

— Iubesc pe fiica d-tale, cum nu poate iubi un bărbat mai mult pe o femeie. Însă concepțiile mele adînc întemeiate despre căsătorie, convingerile mele cele mai sfinte, experiența foarte reală pe care o am, îmi interzic ca eu să supun fericirea noastră la o încercare distrugătoare.

Colonelul își găsi la început cu greu cuvintele. În urmă însă tună :

— Cu advocatlîcuri de-astea poți să-i întorci capul unei copile, chițibușar de paragrafe ce ești ! Ai priceput ? Asta ți-e meseria ! Dar nu mie ! Cu mine n-o scoți așa ușor la capăt, domnule Don Juan ! Eu te întreb încă odată : cînd ai de gînd să iei în căsătorie pe fiica mea pe care ai dezonorat-o.

Hilde făcu un gest agitat, ca și cum ar fi voit să intervină iar. Röhn însă îi strînse mîinile și spuse cu sînge rece :

— Nu ți-am dezonorat fiica. Nici o fată nu e dezonorată prin dragostea sinceră a unui bărbat leal. Sînt vorbe goale, acestea, domnule colonel !

— Răspunde fără ocoluri — vrei să te însori cu fiica mea — da sau nu ? !

— Nu.

Colonelul ridică violent bastonul.

Cu o voce pătrunzător de calmă. Röhn îl preveni : — Cruță-ți, te rog, și d-tale și mie complicații dureroase, domnule colonel.

Bătrînul ținea bastonul ridicat. Măciulia lucitoare tremura.

Sub privirea dominatoare a lui Röhn, colonelul lăsă bastonul jos.

— Atunci ai să-mi dai satisfacțiune cu arma, scrîșni el.

— Tată ! Fu un țipăt sfîșietor al Hildei.

— Liniște, Hilde ! , liniște ! E un om bătrîn înlănțuit în prejudecățile vremei și castei sale.

— Omul bătrîn are să-ți arate ce însemnează să-ți bați joc de prejudecățile lui ! Sau poate vrei să iei bătrînețea mea ca pretext ca să nu te bați, lașule ?

— N-am nevoie de pretexte, domnule colonel. Nu mă pot bate în duel cu tatăl femeii care mi-e tot ce am mai scump pe lume.

— Ciine laș, urlă Lobach și se repezi asupra avocatului. Hilde se aruncă protectoare înaintea lui Röhn. El o împinse blînd la o parte și-l privi fix în ochi pe bătrînul turbat. Colonelul lăsă iară jos bastonul ridicat, se clătină, apucă speteaza unui scaun și se propti greoi în ea.

— Lașule, horcăi el, se duse către ușe și șopti cu glas frînt. Vino !

Atunci Röhn spuse : — Domnule colonel, nu cred că Hilde e în stare să plece în momentul acesta.

Bătrînul ridică surprins capul, se întoarse cîțiva pași înapoi în odaie și zise încet, cu ultima stăpînire : — Omule — nu mai spune un cuvînt — altminteri. Dumnezeu știe ce se întîmplă ! Vino !

Se apropie de Hilde.

— Tată, plînse ea, sfîșiată de luptă între acești doi bărbați, nu pot pleca așa de lîngă el. Încearcă să mă înțelegi...

— Vino !

— Tată — nu vezi cît mă iubește. Nu pot trăi fără el — trebue să te obișnuiești cu asta — să te resemnezi — trebue...

— Ți-ai ieșit de tot din minți ? !

Colonelul o privi cu ochi înghețați. Abia acum începea să-și dea seama că Hilde...

— Crezi adică — nu ? — să mă învoesc eu — ca tu să fii — metresa lui !

— Tată !

— Hai ! O apucă de braț.

— Nu pot, scînci ea ca o disperată.

Bătrînul îi dete drumul.

— Refuzi să părăsești casa asta ? !

O privea fix, ca și cum s-ar fi căznit să priceapă ceea ce capul lui încărunțit nu putea cuprinde cu mintea. — Refuzi să-mi dai ascultare ? !

Spuse asta trudit și dezarmat. Apoi se reculese. Aspru și răspicat rosti : — Dacă nu mergi acum cu mine, casa mea îți va fi închisă de azi înainte.

Röhn sta nemișcat.

Atunci Hilde strigă răscolită de chinul cel mai crunt : — Tată, e o grozăvie să mă pui să aleg !

— Dacă mai ai de ales, spuse cu amărăciune bătrînul, nu mai am ce căuta aci.

Se duse spre ușe.

— Domnule colonel, strigă Röhn, pierzîndu-și calmul, de ce o martirizezi așa de nemilos !

Lobach ieși.

Hilde se repezi după el, în hall.

— Tată, suspină ea, fii bun — eu te iubesc — știi prea bine — azi dimineață o mai știai încă — nu se poate doar să mă fi schimbat așa deodată ! Rămîi — rămîi ! Să stăm liniștiți de vorbă — nu mai pune condiții așa de învechite — nu te las să pleci așa ! ! ! — Adu-ți aminte de vremea cît am stat împreună — de greutățile ce le-am purtat împreună — adu-ți aminte de tot ce a fost bun și frumos — mi-ai fost ca o mamă — gîndește-te ce-ar face mama în clipa asta.

Îl ținea îmbrățișat. El se desfăcu brutal.

— Ba chiar la mama ta mă gîndesc și-mi vine să intru-n pămînt de rușine.

Plecă.

— Tată, strigă ea cu jale, nu te duce ! — Nu se poate să fii așa de groaznic de neînțelegător.

Ușa hallului răsună trîntită.

Ea se tîrî la ușe — apucă clanța — deschise ușa, — se clătină în prag.

— Tată ! strigă ea în tăcerea nopții.

Apoi se prăbuși înapoi.

Röhn o prinse în brațe.

31

Nici o încercare de împăcare nu avu succes. Căci bătrînul pierduse orice putință de înțelegere. Rămăsese un om amărît și împietrit la inimă, care, ca atîția alți părinți de dinaintea lui, nu mai putea pricepe această lume. Fata lui, Hildekin, cea mică și dulce, idolul vieții lui, leită soția sa moartă, copilița asta, pe care credea că o cunoaște pînă în fundul inimii, fetița lui pură să ajungă — metresa patronului ei, să-l părăsească pentru omul acela, pe *el*, care o crescuse și o ocrotise din leagăn !

Nu putea înțelege, se izbea mereu de un zid de nepătruns.

Orice încercare de apropiere rămase zadarnică.

Chiar a doua zi dimineață, mai înainte de a se duce la lucru, Hilde merse acasă.

Bătrînul era plecat la noua sa slujbă.

Seara ea sta iară înaintea uşii din coridor. Auzi paşi trudiţi prin coridor. Nu era mersul tatei. Ba totuşi.

— Cine e acolo ? întrebă el ursuz.

— Eu, tată !

— Ce vrei ? Nu deschise uşa.

— Deschide, tată !

— Vii înapoi ?

— Vreau să stau de vorbă cu tine. Ai să vezi.

— Vii înapoi ?

După o lungă ezitare — „nu“ ?

— Ţi-am spus că atunci n-ai ce căuta aci.

Paşii grei se depărtară neîndurați. Hilde aşteptă — sună — odată — încă odată. Tăcere. Coborî scara plîngînd — treaptă cu treaptă, iar mai trase cu urechea, se opri — poate că totuşi va veni după ea — şi-i va deschide uşa. Nu — nu veni.

A doua zi îi trimise lucrurile — fără nici un rînd.

Hilde nu suferea mai puţin decît tatăl ei. Se gîndea aproape fără întrerupere la durerea şi la singurătatea în care trăia el. Suferea, de asemenea, din pricina situaţiei ei în casa lui Röhn. Acum devenise în mod oficial amanta lui. Îi era ruşine de servitori, deveni ascunsă şi tăcută. Armonioasa ei unitate sufletească era zdruncinată.

Se schimbă şi exterior. Rochiile pe care Röhn i le cumpăra în magazinele cele mai luxoase, erau ultimele modele sosite din Paris ; lingeria, ultima expresie a celei mai rafinate cochetării intime. Şi părul cel lung şi bogat i se părea acum o rămăşiţă dintr-o epocă de mult dispărută din viaţa ei.

— Hilde ! strigă el dureros atins, cînd o văzu venind acasă cu părul tăiat după ultima modă, de ce ai făcut asta ? !

— E mult mai comod, spuse ea, evitînd un răspuns sincer.

Şi acum era foarte frumoasă, cu expresia voalată de durere pe faţă, poate chiar mai spiritualizată ca înainte. Dar ceea ce era deosebit şi caracteristic la ea, dispăruse. Femeia de ieri şi de mîine devenise femeia de azi.

Era desrădăcinată şi înstrăinată de sine. Sub cenuşa prezentului mohorît, mai pîlpîia încă, dar foarte plăpîndă, flăcăruia nădejdii într-un viitor mai bun. Toomai acum, cînd trăiau împreună ca doi soţi, cînd ea nu renunţase cu niciun preţ, la lucrul în birou, vrînd să-i rămînă camaradă şi tovarăşe de muncă, tocmai acum s-ar fi cuvenit ca flăcăruia acestei speranţe să se înteţească, să devie vîlvoare puternică. Dar încrederea în sine îi pierise de tot. Abia acum se simţea declasată şi

decăzută. Indiferent de toate ! Indiferent de faptul că el o iubea mai mult decît oricînd, indiferent de pasiunea ei sfîntă și mare. Indiferent de toate ! Căci strămoșii grăiau prin sîngele și prin mintea ei și jeleau după căminul liniștit al căsniciei.

Dar își ascundea bine durerea. Înaintea bărbatului iubit juca comedia fericirii și mulțumirii, era voioasă și veselă ca în zilele de la început. De ce să-l mai împovăreze cu suferințele ei, cînd venea seara obosit și zdrobit de toate suferințele femeiești cu care-l copleșiseră clientele în orele de consultație ? Se prefăcea că e bine dispusă și vorbea de apropiata împăcare cu tatăl ei, care cu siguranță că va recunoaște curînd că ea este pe drumul cel drept.

Röhn însă nu se lăsa înșelat. O cunoștea prea bine. O trădau ochii, și zîmbetul umbrit de tristețe, și felul durut în care cînta la pian — favoritul ei era acum tristul Beethoven. Și el suferea și nu știa ce să facă. Dar ceea ce era de făcut se cocea în inima lui.

Într-o Duminecă, se întoarse pe neașteptate acasă, de la o vizită, intră prin grădină și ajunse neobservat în sala de muzică. Ea citea. Cînd îl observă, ascunse repede cartea.

Dar abia părăsi ea odaia, ca să se intereseze în bucătărie de masă, că el luă cartea să vadă ce e. Era „Căsătoria de mîine“ de Annie Francés Harrar. Înțelese îndată de ce ea ascunsese cartea. O răsfoi gînditor. Ici, colo dete de sublinieri.

„Această limitare voită într-un cerc restrîns — căsnicia — care le stă femeilor în sînge, de mii de ani — și e bine pentru ele că e așa — este un foarte priincios mijloc de frînare a firii bărbatului, care, cu cît este mai dotat și mai dornic de a ști, cu atît tinde mai mult spre libertate fără frîu, spre o lume abstractă, în care se pierde“.

Asta e ceva privitor la ea — și la mine, își spuse el. Stai — iar ceva subliniat :

„Nu-i stă ea mereu în preajmă, nu-i ușurează ea viața, îngrijind, economisind și sărindu-i în ajutor cînd e nevoie ? Ce altă ființă îi este mai devotată și mai credincioasă în această lume de fiare sălbatice, care se zic semenii noștri ?

„Și toate aceste însușiri, care se dezvoltă în ea de la sine, fără ca femeia să fi învățat undeva ce se cheamă a fi soție, nu sînt în ultima analiză altceva decît dragoste, sentimentul apartenenței, care stăruie chiar atunci cînd oboseala și banalitatea vieții zilnice au șters orice urmă de dorință fizică. Sub sute de măști, și în haine mereu altele, se ascunde însă aceeași

femeie care a întovărășit pe bărbat, încă de pe vremea cînd trăia în fundul pădurilor preistorice. Ea a învățat nespus de multe lucruri noi și a cîștigat cu timpul nenumărate îndemînări și talente, în fond însă, a rămas aceeași care a fost : Prietenul, tovarășul care îți dă curaj atunci cînd te simți istovit. Singurul tovarăș pe care nimeni nu-l poate înlocui".

Lăsă cartea să cadă. Apoi o ascunse iar printre note și începu să umble încoa și încolo gînditor.

Cînd ea se întoarse, cu obrajii îmbujorați de căldura focului, el se apropie de ea, o luă de mînă, o conduse spre un fotoliu, se așeză și o luă pe genunchi.

— Ce ești așa de solemn ? rîse ea mirată. Ai de gînd să-mi faci o declarație de dragoste ?

— Cam așa ceva, spuse el pe același ton vesel. În urmă însă vorbi foarte serios, jucîndu-se cu degetele ei : — Hilde, tot cadrul social al vieții e mai tare decît noi. Ne facem iluzia că suntem stăpîni pe el, în realitate, însă, el și cu viața ne stăpînesc.

— Nu prea pricep, mărturisi ea șovăind.

— Eu nu cred că e o rușine ca omul să-și recunoască greșala. M-am înșelat. Am intrat într-un impas din care nu mai putem ieși. Cine e-nțelept, nu trece cu capul prin perete, ci face cale-ntoarsă.

— Sînt sigură, dragul meu, că spui cuvinte foarte înțelepte, însă eu sînt cam mărginită și mi se pare o enigmă irezolvabilă, zîmbi ea.

Atunci el spuse direct : — Ne vom căsători.

Ea sări de pe genunchii lui.

— Să ne căsătorim ? ! ! !

El dete din cap afirmativ.

Ea tăcu o bucată de vreme, privind în altă parte. Apoi întrebă cu o voce voalată :

— Din pricina tatii ?

— Și pentru el. Și pentru tine și pentru încă o mie de motive.

Ea rămase iară multă vreme în luptă cu gîndurile. Apoi veni spre el : — Pentru mine ? Eu sînt fericită. Nu-mi doresc altceva decît ce e.

— Hilde, asta nu e adevărat.

Ea roși. — Mai înainte de a-ți răspunde, te rog să fii tu sincer — dar sincer de tot — fără nici o rezervă : vrei să te căsătorești cu mine din convingerea fermă că nu ai văzut

pînă acum bine în ce privește căsătoria ? ! Că e altfel decît credeai tu ? ! Fii sincer de tot, Wolfgang !

— Fetițo, începu el a vorbi cu un glas care trăda că vrea să evite răspunsul.

— Nu așa ! Cinstit de tot, pe față, ca între bărbați ! ceru ea.

Atunci el mărturisi : — Nu, Hilde. Eu nu sînt un copil ca să-mi schimb vederile de azi pe mîine. Dar nu sînt nici un prost încăpățînat, care nu știe să se plece la anume compromisuri fatale în viață. Văd prea bine că tu — și mai ales tatăl tău...

— Îți mulțumesc, spuse ea cu lacrimi în glas. Niciodată nu te-am iubit mai din inimă ca în clipa asta. Ești — ești nemaipomenit de bun ! Nu-ți vine să crezi că există pe lume asemenea oameni !

— Hilde !

— Ba da, ba da ! Dar Wolfgang — nu pot primi. Nu pot. Oricît îl iubesc pe tata. Nu vreau ca tu să faci nici o jertfă...

— Zi-i compromis !

— Ce importanță are numele ? Sînt și prea mîndră pentru asta. Nu vreau să mă căsătoresc așa. Nu, dragul meu, nu te supăra. Nu e o copilărie și nici nu mă simt jignită. Trebuie însă să-ți spun limpede ceea ce simt. Nu ?

— Firește, recunoscu el cu glas scăzut.

— Dacă ai putea spune din convingere lăuntrică : *trebuie* să te iau de soție, pentru că mi-am dat seama că n-am avut dreptate cu oroarea mea de căsătorie, pentru că recunosc că tot căsătoria este ultima și cea mai înaltă formă de convietuire, — dacă ai putea spune asta și ai mai putea adăuga : asta am învățat-o prin tine în timpul în care am trăit sub același acoperămînt, — ei, poți spune asta — dar absolut sincer ? !

El își apăsă mîna stîngă pe ochi cu un gest disperat și tăcu.

Atunci ea îngenunche în fața lui și sărută mîna martirizată ce acoperea ochii lui.

— Nu te mai chinui. Înțeleg totul. Am știut doar toate astea, atunci cînd... ți-am devenit femeie. Lasă lucrurile așa cum sînt. Asta ne e destinul, pe care trebuie să-l suportăm. Tu — și tata — și eu. Singurul lucru ce-l pot face, este să mai mă duc odată astăzi la tata.

El o îmbrățișe. — Tu — tu — dragostea mea, comoara mea cea mai scumpă, — să facem și noi o încercare ! — Atîtea mii

și mii încearcă iar și iar ! Poate că noi vom izbuti. Poate ne pică nouă lozul cel mare și rar.

Ea zîmbi dureros. — Eu nu joc la loterie !

Se mai luptă multă vreme ca s-o convingă. Zadarnic.

După amiază, ea se duse iar acasă. Și iar se izbi deznădăjduita ei dragoste fiiască de o ușă închisă.

32

Peste cîteva zile începu vacanța judecătorească.

— Aleluia ! strigă Röhn vesel și întinse entuziasmat brațele, opt săptămîni de-acum înainte n-am să mai fiu spălătoseasa rufelor murdare ale căsătoriilor din Berlin W. (cartierul cel mai elegant !) Ah, ce voluptate !... Răsuflă adînc. Ah de-aș scăpa odată pentru totdeauna !

— Spui numai așa, zise Hilde, de fapt procesele astea femeiești sînt elementul tău. Tocmai pentru că le ai, ai vrea să faci altceva, așa sînt oamenii cu multă imaginație.

— Zău nu, o asigură el. Urăsc aceste procese mai mult decît oricînd. De mult mă bat cu gîndul să predau lui Hellebrandt procesele femeiești. Dar nu se poate. Au să fugă toate clientele.

— Ești cam încrezut, dragul meu, îl tachină ea.

— De fel. Dar totul e o chestiune de personalitate. De ce să fac față de tine pe modestul ! Hellebrandt e prea prozaic și prea rotund burghez și la suflet și la înfățișare. Femeile nu se duc la un bărbat care moșmonește mereu în dinți un muc de țigare.

Ea rîse și continuă cu împachetatul. Căci seara voiau să plece în călătorie.

— Dacă aș schimba felul de distribuire al proceselor în birou, clientela ar scădea văzînd cu ochii. Asta ar însemna : adio vilă, adio automobile, adio Daumier și pictorii engleji sec. al 18-lea. Și, drept să-ți spun, nu sînt chiar așa de idealist ca să pot renunța la toate astea.

— Acum, mai întîi să te odihnești bine. După aceea ai să vezi cu alți ochi toate, îl consolă ea și continuă să împacheteze cu mare zor, ca să nu se mai gîndească la lunga despărțire de tatăl ei. Deși nici aci nu-l vedea, avea însă impresia că dacă pleacă acum din Berlin, îl lasă și mai mult pradă desnădejdii și singurătății.

Primăvara și vara fuseseră reci. Le era dor de soare și de căldură. Mai înainte însă, Röhn voia să simtă marea, cu brizele ei sărate, cu hulele și furtunile ei. Așa încît plecară cu vaporul de la Hamburg la Genova. De acolo aveau de gînd să pornească mai departe la Veneția. Pe urmă își vor face cura de soare la Lido.

Lumea se dezvălui înaintea ochilor uimiți și entuziasmați ai Hildei. Niciodată pînă astăzi nu ieșise din Germania, ba nici din Berlin nu prea. Impresiile noi o copleșeau și o făceau să-și uite o clipă durerea. Marea — stațiile unde se oprea vaporul : Rotterdamm — Lisabona — Tanger — Marsilia — viața pe bordul marelui vapor care mergea spre Extremul Orient. Aci, printre străini, printre oameni care nu o cunoșteau, nu se mai simțea jenată. Trecea drept soția lui Röhn, era trecută pe lista călătorilor ca nevasta lui și se simțea ca atare.

Fu o vreme de odihnă și de fericire lină. Rămaseră două zile la Geneva. El cunoștea tot pămîntul, fusese peste tot, pînă în Orientul îndepărtat, în Asia. Dar și lui lumea i se părea nouă și parcă o vedea pentru prima oară acum cînd era întovărășit de femeia pe care o iubea și putea să-i arate toate aceste locuri minunate. Se plimbară prin portul Genovei pe lîngă casele înalte și zugrăvite în tot felul de culori, cățărate pe coline strălucitoare, în bătaia soarelui. Hoinăriră prin fastuoasa Via vente Septembre, prin grotescul etalaj din Campo Santo, pînă ajunseră la frapantul monument al precupeței, care strînsese toată viața ban cu ban, ca acum, după moarte, să stea colea așa cum stătuse cînd era vie în piață, cu grămezile de nuci și de covrigi, însă gătită acum în haine de sărbătoare, ca s-o admire posteritatea. Numai pentru locul cel de frunte din Galeria del Campo, plătise 20 000 lire, o sumă care astăzi ar echivala cam cu 100 000 de lire.

Genova rămase pentru cei doi îndrăgostiți „orașul precupeței".

Într-o noapte scurtă de vară, ajunseră cu Expresul de lux Cannes-Viena la Veneția. Pe la ora 3 dimineața erau acolo.

Pe cînd barca îi ducea spre Grand Hotel, zorile începură a licări pe canale. Gondola aluneca fără zgomot pe ape, numai cînd cotea, misteriosul strigăt de înștiințare al gondolierilor sfîșia tăcerea. Șirurile de case înalte în lumina plumburie a dimineții, păreau niște culise ireale, fantomatice.

Hilde cuprinse mîna iubitului ei, emoționată. În timpul călătoriei se gîndise mereu la Veneția, și inima-i tresărea de

bucurie să cunoască orașul viselor și-al legendelor. Toate așteptările păliră înaintea realității.

La Lido locuiau în Grand Hotel des Bains. Totuși, la început, în fiecare zi mergeau în oraș, beți de atîta frumos.

În dimineața în care sosiră se duseră la Domul San Marco. Trecură peste podețe mici și pe măsură ce mergeau li se dezvăluiau înainte minunile acestui oraș, a cărui amintire stăruie în mintea și-n sufletul tuturor celor ce l-au văzut odată, ca un dor nestins de a-l revedea.

Trecură prin dosul Procurațiilor, și deodată se desfășură înaintea lor, lucind în nenumărate culori, Piața San Marco, acea regină a tuturor piețelor lumii, cu gangurile de colonade, cu Campanila și cu Domul, făclie de culori. Hilde scoase un strigăt de uimire, așa de tare și de neașteptat o izbise maiestatea și grația acestor locuri binecuvîntate. Și încă un strigăt de admirație mai scoase cînd cotiră la dreapta spre Piazetta și Canale Grande.

Pășea cu ochii strălucind de recunoștință, condusă de mînă ca un copil, de Röhn prin aceste locuri melancolice, în care moartea și trecutul înlăcrămat se îngemănau cu viața colorată și amețitoare a prezentului.

Veniră zile de tihnă, calde și plăcute. Făceau baie, leneveau, stăteau tolăniți în nisip, în fața cortului lor și se iubeau. Intrară în vorbă cu vecinii de strand, făcură obișnuitele cunoștințe de băi. La dreapta lor își așezase cortul o pereche de americani mai în vîrstă. Mr. și Mrs. Henry B. Perrin din Philadelphia. El era un bărbat înalt și svelt, cam uscățiv, călit de sport, cu un cap țuguiat, cu trăsături energice și cu buze înguste, de om tăcut, tipul veritabil al yankeului bătrîn. Soția sa era mică, încă drăguță, plăcută și foarte comunicativă.

Pălăvrăgeau, glumeau, intrau împreună în apă, stăteau întotdeauna împreună la masă. Mr. Perrin prinse dragoste de Röhn, iar soția lui de Hilde. Erau niște oameni drăguți, gentili, ceva cam mărginiți în puritanismul lor bățos și cam trufași de originea lor de vechi Settleri. Strămoșii amîndurora, povestea mîndră Mrs. Perrin, emigraseră în America cu „Mayflower“-ul primul vapor englezesc de emigranți din anii nu

știu care. Făceau prin urmare parte din cea mai veche „aristocrație“ a Statelor Unite.

Totuși, această manie a originii era singura lor umbrire. În afară de asta erau generoși, serioși și țineau din inimă la cei doi „soți“. „Mica și dulcea Mrs. Röhn“ o vrăjise pe bătrîna doamnă. Rezerva obișnuită a Hildei, dispăruse înaintea acestei atenții și griji materne, de care fusese lipsită pînă azi.

— Vino, *darling,* spunea adesea americana, să-i lăsăm pe bărbați să piseze înainte chestiile lor profesionale, iar noi să ne mai plimbăm nițel. Mă doar toate oasele de atîta stat întinsă.

O lua protectoare pe Hilde la braț și pleca cu ea. Nu trebuie să-i resfeți prea mult pe bărbați, stînd mereu lîngă ei, o dădăcea ea înțeleaptă ; lasă-i să ne mai simtă lipsă și să li se facă dor.

Hilde o iubea ca un copil respectuos, pe bătrîna și voioasa doamnă.

Bărbații însă rămîneau mai departe tolăniți și discutau chestiile lor profesionale. Și Perrin era jurist, fusese avocat și judecător, iar acum era președintele și directorul uneia din cele mai mari bănci din U.S.A. și anume „Philadelphia and West Virginia Bank“.

La început se prețuiră ca juriști, apoi ca doi oameni inteligenți și experimentați. De la discuțiile și comparațiile între dreptul și procedura germană și americană, alunecară spre problemele și concepțiile generale economice. Röhn fu impresionat de judecata ageră și profundă a americanului, iar magnatul finanței americane fu fascinat de felul limpede ca cristalul în care Röhn știa analiza aspectele specifice ale pieții mondiale de azi. Învățară unul de la altul multe lucruri în ce privește continentele lor respective. În special Röhn, cu spiritul lui neadormit și veșnic dornic de a afla ceva nou, îl întreba mereu și-l stimula la vorbă pe american.

— Niciodată n-am întîlnit un om care să pună chestiuni atît de interesante, — zîmbi odată președintele-director în mustăcioara-i căruntă, — și mai într-o englezească atît de excelentă pentru un străin.

— Am studiat trei semestre la Cambridge, îl lămuri Röhn.

— Dar și soția d-tale vorbește bine englezește — nu așa de bine ca d-ta — dar foarte drăguț —, tocmai cum e și la înfățișare, spuse bătrînul și arătă spre cele două femei care se întorceau de la plimbare.

Într-o zi mai răcoroasă, la vreo două săptămîni de la împrietenirea lor, cele două femei se duseră la Veneția. Mrs. Perrin voia să meargă prin Merceria, așa „shopping“ adică să hoinărească pe dinaintea magazinelor, să caște gura la vitrine, să caute ceva, să mai întrebe de cîte ceva, să mai stea la gînduri și la urma urmei să nu cumpere nimic.

— Vă aducem și vouă ceva frumos, îi consolă Mrs. Perrin pe domni, d-ta cam ce ai dori, doctore ?

— Eu sunt un partizan entuziast al surprizelor, spuse Röhn.

— Dar d-tale ce să-ți aducem, d-le președinte ? întrebă Hilde pe bancher.

— Nu mi-aș permite niciodată să impun frumuseții gusturile mele cam din topor, glumi bătrînul.

— Foarte bine-ați vorbit amîndoi, îl lăudă Mrs. Perrin, dar numai cu vorbe frumoase nu se face treabă. Fapte ! Scoateți bani !

Cei doi bărbați scoaseră portofelele oftînd și văicărindu-se în glumă, iar doamnele se repeziră pe pradă.

Domnii le priviră zîmbind, apoi începură iar să discute.

— Domnule Perrin, spune Röhn, spuneați ieri că în America industria și comerțul de confecțiuni bărbătești dă mereu înapoi. Nu-mi dau seama de ce !

— Industria automobilelor e de vină, răspunse Perrin. Ți se pare curios, nu ?

— A, da — înțeleg de ce ! exclamă Röhn. Omul care înainte își lua trei costume pe an, are acum un Ford sau un Chevrolet și vîră banii în mașină, și-n întreținerea ei, așa că e nevoit să facă economie la îmbrăcăminte. Foarte interesantă consecință.

— D-ta gîndești repede și consecvent, spse Perrin, dînd din cap. Aș dori să discut cu d-ta o chestiune de afaceri. Sau poate că, în vacanță nu vrei să auzi de așa ceva ?

— Dar te rog ! spuse Röhn. Dă-i drumul. Mi-ar face cea mai mare plăcere să-ți fiu de folos într-o chestiune de drept german.

Perrin scutură capul.

— Nu e vorba de nici o chestiune de drept german. E vorba de — dar trebuie s-o iau ceva mai departe. D-ta mi-ai plăcut din prima zi.

— Asemenea, zîmbi Röhn.

Perrin continuă foarte serios :

— Și soția d-tale ne-a plăcut în mod ou totul deosebit. Soția mea și cu mine am văzut îndată cu cine avem aface.

Tonul serios al americanului trezi interesul și mirarea lui Röhn. Pînă acum stase întins pe spate în nisip, cu brațele sub cap. Acum se ridică, se rezemă în coate și-l privi atent pe directorul de bancă.

— Am să-ți vorbesc pe față, ca între bărbați. M-am informat la Berlin asupra d-tale. Cred că nu mai e nevoie să te asigur că cele mai optimiste așteptări ale mele au fost întrecute cu prisosință. Nu știam că simpaticul meu vecin de șstrand este unul din cei mai celebri avocați din Berlin.

Vorbea simplu și rece, ca un om de afaceri, așa că Röhn nu cutează să-ntoarcă lucrurile în glumă.

— Mi s-a comunicat, aproximativ care sunt veniturile d-tale — n-are importanță dacă s-a exagerat în plus sau în minus. În orice caz, d-ta ești omul de care am eu nevoie.

Röhn tăcu și așteptă ce vrea să spună. Simțea că-l așteaptă o surpriză. Se descotorosise de dispoziție de vacanță și devenise avocatul prudent.

— Chestia stă așa, dragă doctore : noi, banca Philadelphia and West Virginia, avem intenția să fondăm la Berlin o sucursală, sau, mai exact, să fondăm cu banii și pe numele nostru o bancă germană.

Röhn dete din cap. Inima-i bătea tare, însă se stăpînea.

— Cunoști banca mea ?

— Da. Tratează cu Municipalitatea Berlinului un împrumut de 50 de milioane de dolari, răspunse Röhn cu un aer indiferent.

— Exact. Acest împrumut, precum și alte vreo treizeci de oferte care ni s-au făcut de diferite orașe industriale, ne-au îndemnat să ne gîndim la o sucursală care să conducă toate aceste afaceri. Am pus ochii și pe o clădire din Berlin. În Potsdamer Platz, unde a fost comisia interaliată.

Röhn dete din cap.

— Un director comercial vom trimite noi de la centrală, un om foarte priceput și conștiincios, un nepot al nevestii mele. Căutăm numai un, avocat german ca director juridic. Să ne înțelegem : nu un al doilea director, ci un om care să stea pe picior de absolută egalitate cu conducătorul comercial. Sînt chestiuni foarte dificile de drept care se pun cu ocazia acestor împrumuturi ; uneori trebuie statornicite chiar interpretări absolut noi. Îți închipui că nu ne-a fost ușor de ales. Omul acesta, care să cunoască mai bine ca noi situația din Germania, care să aibă relațiuni, care să inspire peste tot încredere în

banca noastră, e menit să fie sufletul noii întreprinderi. În afară de toate astea, trebuie să fie și un jurist eminent. Am pus oameni să sondeze la Berlin. Acum i-am stopat. Căci, dacă primești d-ta, am găsit ce ne trebuie.

În capul lui Röhn era un adevărat vîrtej. Toată viața își dorise cu ardoare să aibă o activitate juridică serioasă, grea, bărbătească. Și-acum i se oferea. Direcția unei mari bănci americano-germane — tranzacții uriașe — activitatea dorită !

Răspunse totuși rezervat :

— Îți mulțumesc pentru încrederea ce-mi arăți, Mr. Perrin. Propunerea d-tale însă vine pe neașteptate. Poate că vrei să fii așa de bun și să-mi dai amănunte.

— Firește. Îți va fi imposibil să mai practici avocatura în afară de bancă.

— Sigur.

— Va trebui prin urmare să predai clientela d-tale altui avocat.

— Firește.

— În schimb, noi ne obligăm să te asigurăm pentru viitor. Reflectez la un contract pe cinci ani, cu un salariu de două mii de dolari pe săptămînă în primul an, care să se urce apoi cu cîte o mie de dolari pe săptămînă în anii următori.

Röhn calculă repede. O avere, chiar și pentru el. Din primul an de două ori mai mult decît cîștiga pînă acum. Totuși, nici-un mușchi nu-i tresări pe față.

— Dacă după acești cinci ani se va dovedi că afacerea nu rentează, sau se vor schimba împrejurările în așa fel încît să nu putem continua, va primi odată pentru totdeauna o despăgubire globală de 250 000 de dolari. Aceeași sumă ne vom obliga să ți-o plătim și în cazul cînd noi nu am mai înnoi contractul d-tale, în caz că menținem banca în Germania.

— Pricep, spune Röhn.

Bancherul tăcu.

— E o ofertă onorabilă și care merită să fie luată în considerație, răspunse Röhn calm. Îți mulțumesc încă o dată din toată inima. Ai să-mi îngădui însă să mai reflectez și mîine îți voi da răspunsul.

— *All right, doc,* spuse bancherul.

Apoi Röhn aduse iară vorba de influența industriei automobilelor asupra industriei de îmbrăcăminte în U.S.A.

Cînd veni în sfîrșit ora cinci, și se despărțiră în hallul hotelului — doamnele se întoarseseră — Röhn urcă fuga scările. Nu avu răbdare să aștepte liftul.

Dete năvală în camera Hildei.

Ea sta pe pat palidă și turburată, cu brațele atîrnînd în jos.

Cînd o văzu așa, îi trecu toată bucuria. Se repezi spre ea. Ochii nici nu se ridicaseră spre ușe, cu toată intrarea lui zgomotoasă.

— Ce-ai, Hilde ? ! o întrebă el consternat. Se gîndi că poate a primit vreo veste rea de la tatăl ei.

Hilde ridică încet capul. Ochii ei erau umezi și triști.

— Trebuie să plecăm, Wolfgang, spuse ea violent.

— Să plecăm ? ! de ce ?

— Sînt la capătul puterilor.

— De ce, Hilde ?

— Azi, pe vaporul-omnibus spre Veneția, sta lîngă noi femeia ceea cu părul roșu. O știi tu. Amanta bancherului din Paris.

— Da — ei, și ? !

— Sta lîngă madam Perrin. Deodată, Mrs. Perrin se ridică ostentativ și trecu pe partea cealaltă. Am trebuit să o urmez. Franțuzoaica și toți ceilalți pricepură — firește — afrontul. Franțuzoaica rîse tare și strigă : *je m'en fiche !* Iar ceilalți rînjiră.

Se întrerupse.

— Și de ce te-ai emoționat așa ? se miră Röhn.

— Cînd mă așezai la loc lîngă Mrs. Perrin, îmi spuse : — Poate că am fost cam prost crescută, Mrs. Röhn. Dar nu pot suporta o asemenea ființă lîngă mine. Nu pot. Mă revoltă. O femeie care trăiește în mod oficial cu un bărbat, cu care nu e căsătorită, mi-e *disgusting*.

Hilde caută cuvîntul german. El o ajută. „Desgustătoare", — zise el încet, am priceput.

— Și pe urmă, continuă Hilde, începu să vorbească așa de pornită despre aceste „relații sexuale" și „dragostea liberă", cu atîta dispreț, încît eram cît p-aci să-i spun că și cu sunt necăsătorită. Mi se părea că sînt o înșelătoare !

Începu să plîngă.

El tăcu cîteva secunde. Apoi spuse duios :

— Dar Hilde ! Nu interesează absolut pe nimeni cum trăim noi amîndoi ! Astea sînt chestiuni personale !

Ea ridică ochii spre el : — Nu-i adevărat, Wolfgang. O știi și tu prea bine.

— Nu, n-o știu de fel ! o contrazise el cu calmul lui obișnuit.

Ea continuă cu violență :

— Cîtă vreme sîntem între noi, e o chestiune personală. Cînd însă ne apucăm să facem cunoștințe — și cînd cineva îmi spune că după părerea lui o femeie care trăiește în concubinaj, este o persoană cu care nu vrea să aibă nimic aface, nu-mi rămîne altceva decît, fie să trag consecințele, fie să o înșel în mod nedemn.

Penibil impresionat, Röhn își mușcă buza de jos.

— Tot înșelătorie ai socotit și faptul că atît pe lista de la vapor, cît și aci în hotel, ne-am înscris pe numele de domnul și doamna Röhn ?

— Nu — dar era altceva — acolo nu înșelam pe cineva personal.

— Se poate. Dar eu și acum mai stau pe punctul de vedere că nu trebuie să dăm nimănui altuia socoteală de chestiunile noastre cele mai intime, decît nouă înșine.

Ea întinse brațele spre el și-l trase lîngă ea.

— Să nu mai discutăm chestia asta, Wolfgang. Ar fi prima deosebire fundamentală de păreri între noi. Să-i ocolim și să plecăm. Să mergem la Ragusa. De mult țineai s-o vezi.

El își trase mîna, indispus.

— Nu pot pleca acum, se-ncăpățînă el. Și-i povesti de oferta ce-i făcuse Perrin.

— Îți dai seama, încheie el, ce înseamnă locul ăsta pentru mine. Să scap odată de procesele astea femeiești. Să nu mai aud în fiecare zi atîta jale și să n-am putere să ajut cu nimic, să nu mai fiu lada de gunoi a murdăriilor amoroase din Berlin, — să încep o viață nouă, de muncă serioasă, curată, — ar fi cea mai mare fericire a vieții mele, în afară de tine. Și la asta vrei să renunț ?! Să fug ca un laș, numai pentru că această femeie are mania puritană și nu vrea să vie în contact decît cu femei măritate ?! Asta nu poți să mi-o ceri !

Hilde sta mută, cu spinarea încovoiată și cu capul plecat. Simțea cu durere că orice greșeală se răzbună. Și totuși nu spuse nimic despre asta. Ci doar : — Îmi pare atît de rău că-ți turbur bucuria. Știu ce-nsemnează pentru tine postul ăsta. E o mare fericire, pe care n-aș vrea să ți-o întunec. Dar gîndește-te — Wolfgang — dacă află ?! Are să-și retragă oferta. Știi cum gîndesc Americanii ăștia. Eu nu pot să continui să-i înșel. Lasă-mă pe mine să plec. Găsim noi un pretext ! Lasă-mă să plec !

Ea sărise în sus și-i cuprinsese gîtul.

— Prostie, mormăi el și scutură capul hotărît, mai bine renunț la post.

Ea căută să-l convingă, să-i înfrîngă încăpățînarea. — Peste cîteva zile, după ce se vor fi rezolvat toate, vii după mine și...

— Nu vreau ! strigă el violent, nu-mi trebuie un post care mi s-ar putea refuza fiindcă te iubesc...

Ea lăsă brațele să cadă, istovită.

— Atunci să le spunem totul pe față, spuse ea palidă și disperată. Gîndește-te și mai departe, iubitule. La Berlin tot are să se afle. Și-atunci au să spună că i-ai înșelat — cum o să poți suporta asta tu, care ești atîta de mîndru și de cinstit ?

El umbla încoace și-ncolo prin odaie, ca întotdeauna cînd era enervat.

— Nu văd nimic necorect în toată chestia asta, stărui el îndărătnic, nu interesează pe nimeni cum trăim noi doi. Basta ! N-am să iau lecții cum să trăiesc de la o americană bătrînă și sucită.

Ea îl privi cu inima strînsă.

— Îmbracă-te, spuse el mai calmat, trebuie să mergem la masă. Și se duse în odaia lui.

— Cum vrei, cedă ea, dar simt că nu va ieși nimic bun din — echivocul ăsta.

După masă, mai hoinăriră puțin pe Promenadă, și-apoi, cînd începu să bată vînticelul răcoros de seară dinspre Adria, se retraseră în hotel. Bătrînul Perrin era un amator pasionat de dansuri moderne, soția lui o victimă mută și supusă.

Hilde era palidă, îngrijată, nervoasă și se temea în fiece clipă de-o catastrofă. Căci nu departe de ei sta la o masă cu amici gălăgioși pariziana picantă și cu părul roșu. Suflete de seama ei, *viveuri* din Paris, Londra, Roma, București, cu tovarășele lor de călătorie, vremelnice.

Franțuzoaica le povestea tocmai întîmplarea de pe vapor și imita, nu fără talent — era actriță prin Montmartre — fața șocată a bunei Mrs. Perrin, spre marea ilaritate a tovarășilor ei de chef, care se topeau de rîs. Fără nici o jenă, se uitau toți la Mrs. Perrin.

— Revoltător ! spuse ea, simțind că e țelul privirilor și batjocurii tuturor acelor cheflii, nu pot tolera asta. Henry,

cheamă pe managerul hotelului! Desfrînații ceia de colo își bat joc de mine.

Pentru prima oară își pierdu calmul buna femeie.

— Ce e, *old girl?* întrebă Perrin mirat, dar calm.

— „Tipesele" alea de colo rîd de mine! spuse Mrs. Perrin furioasă. Spuse acestea cu un dispreț atît de anihilant, de parcă ar fi voit să le șteargă din rîndul oamenilor demni de stimă.

— Dar, *darling*, o liniști Perrin, pe tine nu te poate atinge ceea ce fac asemenea creaturi!

Mrs. Perrin le întoarse spatele. Ei și ele rîdeau strident.

— Așa ceva nu se poate întîmpla decît în Europa! spuse Mrs. Perrin amărîtă. În America asemenea persoane nici n-ar fi primite într-un hotel cumsecade.

— Cum pot fi oprite? întrebă Röhn ca să ia și ei parte la discuție. Poți să le ceri actul de căsătorie?

— Asta nu, îl lămuri bancherul, dar orice American are atîta tact, dacă deja călătorește cu o femeie cu care nu e căsătorit, să se ducă la un hotel mai mic și mai izolat și să nu jignească pe oamenii de societate.

— Așa e, spuse americana. Mie-mi place Europa. Dar îți trece pofta cînd te vezi mereu pusă în contact cu viciul.

Atunci Röhn intră în discuție. Voia să atace, în sfîrșit, această fantomă chinuitoare. Își da seama că nu se mai putea bizui pe stăpînirea Hildei.

— E drept, spuse el zîmbind, că doamnele celea de colo nu prea sunt la locul lor. Cred însă că lipsa lor de creștere este mai curînd efectul mediilor dubioase de unde vin, decît al faptului că nu sunt căsătorite cu tovarășii lor de călătorie. Există foarte multe femei care călătoresc împreună cu un bărbat nelegitim și totuși nu se deosebesc cu nimic de soțiile legitime. Nici nu mai încape discuție de asta.

— O, doctore! se repezi Mrs. Perrin, vezi în privința asta noi cei de dincolo nu ne potrivim de fel la păreri. Slavă Domnului, nu! Dragostea fără căsătorie trece la noi drept imorală. O femeie fără morală n-are nici religie.

— Dar dragă doamnă Perrin, ce-are face religia și morala cu dragostea! exclamă Röhn. Se poate foarte bine ca doi oameni să se iubească pasionat și, dintr-un motiv oarecare, sufletesc sau exterior, să nu se poată căsători. — Atunci.

— Atunci n-au decît să-și stăpînească frumos pasiunea, îl întrerupse Mrs. Perrin aspră și categorică. D-ta nu ești de părerea mea, drăguță doamnă? Ia te uită cum ai șocat-o pe

biata copilă cu ideile d-tale barbare și revoluționare ! S-a roșit pînă la rădăcina părului !

Luă mîna Hildei și o mîngîie cu mîinile ei de mamă.

— I-au înghețat de tot mînuțele, om rău ce ești ! îl ocărî ea. Hilde *dear*, nu-l crede ce spune, se face mai rău decît e. Așa se grozăvesc bărbații cîteodată față de nevestele lor. Nu te îngrija de asta. Bărbații cu răcnet de leu sînt întotdeauna mielușeii cei mai blînzi.

Hilde zîmbi, cu buze crispate.

Röhn nu voi să se dea bătut. Chestiunea asta trebuia rezolvată odată pentru totdeauna. Dar mai înainte de a apuca să răspundă, Perrin spuse cu glasul lui prietenos și potolit :

— Știi, doctore, dv. Europenii aveți alte idei în materie de morală decît noi. Păcat. Cred însă că d-ta ți-ai putut da seama că nu sînt un spirit strîmt. Și totuși — poate că concepția mea puritană e cam perimată, însă e foarte fermă — eu îți spun că n-aș avea nicio încredere, nici măcar în chestiuni strict bănești, într-un bărbat care ar trăi în mod nelegitim cu o femeie. Spui d-ta că se prea poate că doi oameni să se iubească foarte tare. *All right*, cu atît mai mult am să-l condamn pe bărbatul care iubește o femeie și totuși nu o prețuiește de ajuns ca să-i ofere protecțiunea și cinstea unei căsnicii. În ochii mei, un asemenea bărbat nu este un om de onoare și de încredere !

36

Röhn nu cuteza să privească pe Hilde în ochi. Îi pierise și lui curajul de a mai frînge o lance pentru Hilde. Îl iscodea pe bătrîn cu priviri furișe. Oare începuse să se îndoiască ? Poate că știa totul ! Le da să-nțeleagă că știe ? !

Hilde sta ca împietrită, galbenă ca ceara. Avea cearcăne mari, negre la ochi.

Atunci se porni muzica de dans, ca o liberare.

Mrs. Perrin înveselită, strigă zîmbind :

— Ei, ajunge ! Asta nu e conversație pentru urechiușele delicate ale unei tinere în voiaj de nuntă. Pari obosită, *girly dear*. Ia mai dansează puținel cu bărbatul d-tale și trage-l zdravăn de urechi, să nu mai spună vorbe de astea de eretic. Pe urmă du-te de te culcă și te odihnește bine. Azi a fost prea de tot zăduf și miros, rău în Veneția.

Röhn și Hilde profitară repede de ocazie. În timpul dansului el îi șopti : — Ne luăm rămas bun îndată.

Ea nu răspunse. Cînd se întoarseră la masă, Mrs. Perrin spuse veselă :

— Știți că dintre toți oamenii frumoși de aci, dv. sunteți perechea cea mai frumoasă și mai elegantă ? !

— Ești prea gentilă, spuse Röhn îndoit.

— Nu zău, Henry, nu-i așa ? întrebă bătrîna pe soțul ei.

— Așa-i, rîse Perrin și ridică paharul de șampanie în cinstea Hildei.

Cînd ajunseră în camera lor, Hilde și Röhn se priviră muți.

— Iar ai avut tu dreptate, spuse el apoi, ai o judecată justă și practică. Trebuie făcut ceva. Orice întîmplare ne poate trăda. Trebuie făcut ceva !

Încrucișe brațele, își rezemă bărbia în mîna stîngă și rămase pe gînduri.

— Lasă-mă să plec, îl rugă ea din nou.

— Dar fetițo, strigă el trezit brusc din gîndurile lui, e imposibil ! Soții Perrin cred că noi suntem în călătorie de nuntă. Tu însăți le-ai povestit odată că voiajăm pentru prima oară împreună. Se poate să te las așa din senin să pleci singură ?

— La asta nu m-am gîndit, recunoscu ea intimidată. Se așeză disperată pe marginea patului. Atunci el se apropie tare de ea.

— Hilde, vorbele omului ăstuia m-au isbit drept în inimă.

Ea ridică fruntea. — Despre omul de onoare ?

— Da, care nu oferă femeii iubite protecția căsniciei. Niciodată n-am privit căsnicia din acest punct de vedere.

— Ah, Wolfgang, gemu ea trudită, nu poate fi vorba între noi doi de așa ceva ! La noi lucrurile stau altminteri. Perrin habar n-are de asta. Tu nu poți să te însori decît trădîndu-te pe tine, pe mine și dragostea noastră. Ce rost are să ne torturăm cu lucruri imposibile !

El tăcu cu inima mică, apoi spuse :

— Ceea ce spui tu, Hilde, este, firește, just, dintr-un anume punct de vedere, ba chiar, aș putea spune, dintr-un punct de vedere superior. Dar viața nu e așa făcută încît să-ți impună numaidecît : ori — ori ! Viața, nu în teorie, dar în practica asta afurisit de reală, cere uneori cîte un : Poate totuși !

Ea se plecă mult înapoi și-l privi cu ochii mari deschiși. Bănuia ce va urma. Îi era teamă de una ca asta, pentru dragostea și respectul ce i-l purta. El însă nu stătu multă vreme în cumpănă.

— Uite ce e, Hilde, se încumetă el, nu e vorba de o zi, două, nici de timpul cît vom sta aci. Soții Perrin vor veni în Septembrie la Berlin, vor fi oaspeții noștri acolo, vom fi mereu împreună. Banca are un director american. Probabil că e însurat. Iar încurcătură. Vom sta mereu ca pe un butoi cu praf de pușcă. Nu există decît două posibilități.

— Care ? întrebă ea cu o ultimă și slabă speranță.

— Ori renunț la acest post, la norocul ăsta nemaipomenit, la această viață nouă — la acest adevărat dar al soartei, cea mai mare șansă a vieții mele, care probabil că se oferă unui om o singură dată în exîstența lui —

— Ori ? îl întrerupse ea. Mica și slaba ei speranță se stinsese.

— Ori — după o mică ezitare spuse cu curajul disperării— ori te iau de soție !

Ea nu mai fu surprinsă. Și totuși, cînd îl auzi rostind acest cuvînt, acum, simți ca un pumnal în inimă. Își da seama totuși că era nedreaptă. Îi mai oferise odată s-o ia în căsătorie. De data aceea pentru ea. Pentru tatăl ei. Îi făcea o cruntă nedreptate dacă îl bănuia acum că vrea să se însoare cu ea din interes, că-și uită toate convingerile de mai înainte de dragul unei slujbe. Cu toate acestea însă, simțea o durere în piept, așa de aprigă, încît își mușcă buzele pînă la sînge, ca să nu țipe.

Nu vedea decît atît : el vrea s-o ia de soție pentru că i se oferă un post rentabil, pentru că vrea să fie mare director de bancă. Orice simț de dreptate era amorțit. Cum se face că deodată căsnicia a încetat de a mai fi un martiriu, o cruce ? Acum că voia să ajungă directorul unei mari bănci — căsătoria nu mai e un instrument de tortură mai oribil decît cele medievale !

Își apăsa mîna pe inimă, de parcă ar fi vrut să oprească sîngele ce sta să izbucnească dintr-o rană deschisă.

El simțea nelămurit ce se petrece în ea. Căută să-i îndrepte gîndurile în altă parte.

— Dacă primesc postul mîine, ne ducem la Veneția, nu, mai bine într-un loc izolat — poate la Mestre, și facem publicațiile pentru căsătorie. Aci merge repede. În cîteva zile ne putem căsători.

Ea nu spuse nimic.

— Tu trebuie să hotărăști, Hilde.

— Ce ? ! spuse ea speriată.

— Dacă să-i mărturisesc printr-o scrisoare totul lui Perrin și să refuz postul, iar mîine să plecăm la Ragusa, — sau dacă mergem mîine la Mestre și facem publicațiile.

„Îmi lasă mie răspunderea", își spuse ea îndurerată. Își pierduse orice iluzie despre el. Se prăbușise de pe altarul pe care iubirea ei i-l ridicase, sus, deasupra tuturor oamenilor.

— Mergem la Mestre, spuse ea.

Voise să spună asta ferm și voios. Sforțările ei disperate fură însă zadarnice. Vocea era frîntă și plină de jale.

El se apropie așa de tare de ea, încît îi atinse genunchi. Ea nu se mișca. Atingerea lui îi devenise chinuitoare.

— Hilde, spuse el cald, îmi dau seama că tu crezi că pentru un avantaj exterior mi-am uitat de — teama mea de căsnicie.

N-am uitat nimic. Eu nu sînt fățarnic. Nu pot să te amăgesc și să-ți spun că sînt convins că, prin excepție, căsnicia noastră va fi bună.

— Nici nu trebuie să faci asta.

— Știu că joc *va banque* cu dragostea noastră. Dar toate lucrurile mari în viață cer risc și curaj.

— Nu mai vorbi, șopti ea chinuită și istovită. Te rog. Mîine mergem la Mestre. Sînt gata să merg.

— Ești — așa — de ciudată, îngăimă el șovăelnic.

— Nu te îngriji de mine, îl rugă ea. Eu sînt cam greoaie la cap — eu nu mă pot transforma — așa de lesne.

El desfăcu degetele, nervos și apoi și le crispă iar în pumn.

— Hilde, aș fi dorit să fii ceva mai însuflețită, mai bucurată cu prilejul acesta.

— Și eu aș fi dorit ! spuse ea amar.

Atunci marele avocat o întrebă naiv ca un copil certat : — Mă disprețuiești, Hilde ?

Ea clătină din cap trudită și spuse cu buze palide :

— Te iubesc mult prea mult pentru asta !

37

Ea nu dormi în noaptea aceea.

Ușa spre camera lui era deschisă. Îl auzi respirînd liniștit în somn.

El poate dormi ! își spuse ea plină de durere. Poate dormi în noaptea asta ! Mă ia în căsătorie, cum ar lua asupră-și un proces !

Apoi o năpădiră iar gîndurile. Iată dară împlinită nădejdea ei cea mai înaltă pe care o păzise în taină ca pe o nestemată ! Va fi soția lui. Dar ce prăpastie era între această împlinire și fericirea neasemuită pe care o legănase în visele și așteptările ei înfiorate ! O lua de nevastă de dragul unei slujbe ! Da, da, numai pentru asta. Să nu se amăgească singură. Nu pentru că l-a cucerit dragostea ei sau pentru că viața lor împreună l-a convertit și i-a dovedit că, pentru ei, căsătoria era singura și cea mai sfîntă necesitate ; nu pentru că el s-a convins că temerile lui erau numai niște închipuiri care s-au risipit față de minunea tovărășiei lor de fie ce zi. Nu, nimic, absolut nimic din toate acestea ! O lua de nevastă — ca să ajungă director de bancă.

— În noaptea aceea nesfîrșit de lungă, cînd în cameră pătrundea zgomotul mării tălăzuite de furtună, mintea ei ostenită și obidită punea la cale tot soiul de planuri dureroase.

Dimineața era ofilită și nedormită, însă calmă și știind bine ce avea de făcut. Caracterul ei îi indicase fără cruțare calea cea dreaptă.

Și zilele următoare fu tot atîta de închisă în sine și de zgîrcită la vorbă. Bărbatului nu-i scăpă aceasta. Dar nici prea bine nu o înțelegea, poate fiindcă era preocupat de alte lucruri. Își pierdu nițel răbdarea cu ea. El știa cît de tare dorise ea căsătoria asta. Acum ajunsese la țintă — ei, da, e drept — motivele erau noi ; răsăriseră, așa, brusc. Pentru o fire realistă ca a lui, însă, conta numai faptul că ai ajuns la țel, nu și calea pe care ai ajuns. De o mie de ori fusese nevoit, ca avocat, să apuce pe o cale ocolită, să înconjoare piedicile, să evite obstacolele. Nu-l interesa decît rezultatul final. Atît. De ce e acum așa de tristă, ca și cum cine știe ce primejdie o pîndea ? ! Din ce în ce își pierdea mai mult răbdarea, cînd o vedea cu inima ei ofensător de chinuită.

De cîteva ori îi desvălui ei aceste gînduri, în felul lui nepătimaș și amabil. Ea însă făcea numai un gest trudit de evitare și nu spunea nimic. Atunci el se simțea amărît. O amărăciune adîncă, bărbătească, cu atît mai mare, cu cît în fundul inimii, se simțea oarecum vinovat față de ea. Încercă tot soiul de manevre. Se făcu jignit, nedreptățit. Se făcu că ia ușor „indispoziția“ ei. Așa sînt femeile : ciudate ! Da, da, niciodată nu știi la ce să te aștepți cu ele, sînt enigmatice. În loc să se bucure că totul s-a reparat, că tata va fi mulțumit, în

loc să împărtășească puțintel fericirea lui că a scăpat de procesele de divorț, cînd știe foarte bine cît le-a urît și cît a suferit el din pricina asta ! ! — face o mutră de înmormîntare, încît Mr. Perrin, alarmat, îl pisează să aducă un doctor, iar Mrs. Perrin îi dă mereu tot soiul de sfaturi tainice și teribil de importante. Ah, ce ți-e și cu femeile astea !

Ofta adînc, ca un martir.

Și totuși, noul lui post îl preocupă tot mai mult. Omul rece și prudent aruncă de pe fața lui masca liniștei imperturbabile. Ardea de nerăbdare. Poziția socială, veniturile, și, mai presus de toate, munca asta mult dorită, serioasă, demnă de un bărbat, problemele juridice interesante pe care avea să le rezolve, îi aprindea fantezia. Să ajungă o forță economică, să sprijine industria, să poată da mijloace de realizare ideilor rodnice — în loc să stea să consoleze femeile și să desfacă căsnicii ! !

Vorbea mereu și cu ardoare de viața nouă ce-l aștepta, de transformarea fundamentală a muncii sale profesionale, punea mereu planuri la cale, era mereu preocupat de noile perspective, de noile metode de a fructifica capitalurile ce-i vor sta la dispoziție. Bătrînul bancher Perrin era într-o sinceră admirație față de ideile lui Röhn. Acesta vorbea mult, împotriva obiceiului său, stimulat de lucrurile noi și mari pe care avea să le realizeze. Însă numai față de Hilde. Trecea cu vederea faptul că ea abia îi răspundea, că ea se depărtase sufletește de el. Era prea tare prins în mrejele amețitoare ale planurilor lui, ca să observe tăcerea ei dușmănoasă.

Față de străini era rezervat, nu se lăsa de fel antrenat și rămăsese același sceptic ironic. Dar în sinea lui tremura de teamă, el, care nu se temuse niciodată de surprize, el, care privea în față cu sînge rece o situațiune fie ea oricît de precară, tremura, în cele opt zile care îl mai despărțeau de căsătorie, să nu se afle ceva și totul să se prăbușească. Încă nu avea în mîini contractul de angajare, se putea ca tot ceea ce nădăjduise să cadă la pămînt. Nu era vorba numai de postul lui de director, ci de prestigiul cinstei și caracterului lui. Era în joc tot ce poate fi mai prețios pentru un bărbat.

Șapte zile trecură neturburate. Încă două zeci și patru de ore trebuia să mai fie păstrat secretul. În urmă erau salvați.

Dar în această ultimă zi răsări primejdie și o amenințare a fatalității.

Aveau de gînd, ca acum opt zile, cînd se duseseră pentru întîia oară la Mestre, ca mai întîi să meargă la ștrand, apoi, cînd va veni ora băii, să spună că simt astăzi un dor nespus de a vedea artă, și că nu mai pot pînă n-or vizita capela Rosario a vechei biserici dominicane. S. S. Giovanni e Paolo sau biserica dei Frari.

Atunci Mrs. Perrin îi va dojeni : „Bine copii, pe o căldură ca asta ! Hai, hai, băgați-vă mai bine în apă“, Dar ei vor stărui și Mr. Perrin va spune : „Lasă-i să se ducă, *old girl*. Așa sunt nemții ăștia, sentimentali. Noi Yankeii nu-i prea pricepem. *Let them go !*

Apoi tocmai bine vor apuca trenul, se vor cununa și, după masă, se vor întoarce. Totul era calculat pînă în cele mai mici amănunte.

Însă, după ce luară cafeaua și pe cînd așteptau pe Perrini în vestibulul hotelului, apăru din lift... Erwin Oven. Veni cu pași repezi spre ei.

— Erwin ! strigă Röhn prea puțin bucuros.

— Noroc, Wolfgang. Bună dimineața, domnișoară, strigă el vesel și le scutură mîinile cu putere.

Cînd îl auzi cum se adresează Hildei, Röhn tresări.

— Dar de unde picași ? îl întrebă el cu o amabilitate prefăcută. Ești singur ?

— Nu. Vine îndată și Maria.

Catastrofa, își spuse Röhn, și i se strînse inima. Îl fixa pe Oven. Era mult schimbat. De pe fața lui dispăruse aerul sănătos, vioi, radios, tineresc. Aveau înaintea lor un bărbat, care părea mult mai bătrîn decît era, pe care viața îl brăzdase în jurul gurii și al ochilor cu dîrele suferinței și care părea a fi trecut prin multe.

— E oare o simplă întîmplare că ne întîlnim aci ? îl iscodi Röhn.

— Nu, Maria a citit într-un jurnal că ești aci.

— Ei ași !

— Da, era o dare de seamă mondenă, care înșira unde-și petrec vacanța personagiile mai importante. Actori, stele de cinema, directori de bancă, avocați cunoscuți. Scria că tu ești la Lido, la Grand Hotel des bains. Atunci Maria a voit să vină și ea aci.

— Ea ? !

— Da.

— Hm, făcu Röhn, și frica-i crescu. Era destul de inteligent ca să-și dea seama că ea venise să se răzbune într-un fel oarecare pentru jignirea care i-o adusese atunci în restaurant. O nimerise bine rusca. Șansa îi zîmbea. Venise la timp.

Oven discuta cu Hilde despre Veneția, despre Lido, despre vreme. Gîndurile lui Röhn se învîrtejeau. Oare n-ar fi bine să vorbească cu Oven, să-i spună tot și să-l roage să intervină pe lîngă soția lui ca să tacă ? Dar prin asta nu-i va oferi acesteea și mai bine ocazia mușcăturii de viperă, dezvăluindu-i imprudent partea lui vulnerabilă ?

Mai înainte de a avea timpul să ia vreo hotărîre, Maria Fiodorowna coborî din ascensor, mai elegantă, mai încîntătoare și mai volubilă decît oricînd. Se apropie de grupul din vestibul cu mișcările ei frumoase și insinuante.

— Bună ziua, domnu avocat, strigă ea tare cu accentul ei slav, surpriză frumoasa, nu ? Drăguț la mine să aduc prieten al d-tale aci ? !

— Foarte gentil din partea d-tale, spuse Röhn și-i sărută mîna.

Apoi făcu prezentările, îndemînatec : — Hilde, iată soția vechiului meu prieten Erwin, — evitînd să spună „soția mea“ sau „domnișoara von Lolbach“.

Femeile își dădură mîna, Hilde distratată, indiferentă, cum era acum în general, rusoaica surprinsă și interesată de a fi găsit pe „dușmanul femeilor“ cu o prietenă.

Röhn își da acum seama de un lucru : trebuie să evite ca Maria Fiodorowna să vie azi în contact cu soții Perrin. Așa cerea prudența ccea mai elementară.

Căută să-i îndepărteze.

— Propun, spuse el jovial și cu o bucurie prefăcută, să sărbătorim revederea noastră la Veneția. Cu siguranță că n-ați văzut încă nimica acolo.

— O, eu văzut Veneția. Multe ori. Mai bine rămînem și scăldăm aci.

— Ei, pentru un pic de căldură ! făcu Röhn, dă-mi o mînă de ajutor, amice, *Avanti,* la Veneția !

Privea nerăbdător spre ușa sălii de mîncare.

— Ei, hai, Maria, să-i facem pe plac, o rugă Oven fără convingere.

— Eu nu venit Lido, ca să înăbuș în Veneția puturos, spuse ea cu un aer hotărît. Mergi tu, dacă vrei așa. Eu las la tine.

— Atunci vino cu noi, Erwin, îl îndemnă Röhn.

Maria Fiodorowna se adresă atunci Hildei cu o grație învăluitoare :

— Spuneți vă rog la bărbați, prostie meargă Veneția pe căldur ca asta, dragă — doamnă — domnișoară — cum trebue zic la dv. ?

Röhn își dete imediat seama de mărimea primejdiei. Îi tăie repede vorba : — Noi ne ducem. — Dacă nu vreți să veniți cu noi, regretăm, dar trebuie să renunțăm la plăcerea de a vă avea cu noi. Ei, Erwin ?

Oven șovăia.

În clipa acea intrară soții Perrin în vestibul.

— *Here we are !* strigă doamna cea bătrînă. Ce drăguț din partea dv. că ne-ați așteptat.

Observă pe Oveni. — O, pardon, sunteți cu cineva.

Nu era chip să eviți prezentările. Röhn le făcu cunoștiința pe englezește, fiecare mormăi fără ca celălalt să-l înțeleagă că-i foarte încîntat de cunoștință. Femeia frumoasă și hyperelegantă făcu impresie evidentă asupra d-lui Perrin.

— Nu vobiți englezește ? o întrebă el interesat.

Röhn răsuflă ușurat cînd o auzi că nu știe. Însă și această ultimă speranță fu curînd înăbușită cînd auzi pe doamna Perrin zicînd :

— Dacă sunteți rusoaică, de bună seamă că vorbiți franțuzește ?

— *Oui, Madame,* confirmă Maria.

— O, atunci e bine, spuse doamna Perrin pe franțuzește, Mr. Perrin și cu mine nu vorbim prea corect, — după cum vedeți. Dar tot vorbim nițel. De înțeles însă, înțelegem toate. Am fost acum în urmă vreo cinci săptămîni la Paris și ne-am mai înprospătat cunoștințele.

Vorbea curgător, cu un pronunțat accent englezesc.

— Vorbiți admirabil, o linguși Maria, în franțuzească elegantă a Moscovitelor bine educate. Tocmai aveți ocazia să-mi veniți în ajutor. D-l Dr. Röhn cu doamna și cu bărbatul meu vor să meargă la Veneția pe căldura asta. Nu-i o nebunie ?!

Doamna Perrin zîmbi blajin, înțelegătoare.

— N-ai ce să le faci Mrs. Oven. Aceasta-i spleenul lor. Cînd îi apucă, trebuie să plece și să admire artă. Asta e sentimentalitate germană, noi nu prea o pricepem. N-ai ce să le faci, Am mai încercat noi altă dată. Lasă-i cu arta lor. Și d-ta rămîi cu noi.

Puse mîna pe umărul Mariei Fiodorowna. Americana cea comunicativă era bucuroasă de o nouă cunoștință. Îi plăcea

femeile frumoase și elegante. Și-i plăcea să pălăvrească. Mica doamnă Röhn devenise în ultima vreme foarte tăcută și ceva cam plictisitoare. Nu o prețuia mai puțin pentru asta. Dimpotrivă, o înconjura de și mai multă grije maternă. Căci își da seama de starea tinerei și delicatei femei ! Chiar dacă ea nega de rușine și de jenă. Tocmai așa îi fusese și ei cînd rămăsese însărcinată cu primul și cu ultimul ei copil. Și ea devenise tot așa de melancolică și de tăcută, atunci. Își da foarte bine seama de asta și o compătimea cu toată simpatia. Însă de distrat nu se putea distra cu ea.

Rusoaica asta frumoasă ca o cadră, cu ochi arzători, făg duia o variație plăcută.

— Iubitorii de artă să treacă la stînga — rușii și americanii prozaici la dreapta, zîmbi doamna Perrin.

Se despărțiră.

— N-ai nici o teamă. Avem noi grije de frumoasa d-tale soție, îl liniști doamna Perrin, zîmbind, pe Oven.

— *Au revoir ! Au revoir !*

Soții Perrin și cu Maria Fiodorovna porniră spre ușa hotelului.

Röhn era peste măsură de încurcat și de îngrijat.

— Ervin, spuse el supraenervat, te rog rămîi aci ! Și bagă de seamă ca nu cumva soția ta să spună familiei Perrin că eu cu Hilde nu suntem cununați. Nu pot să-ți dau acum în grabă amănunte. E foarte important pentru mine. Du-te — repede.

Oven îl privi încremenit.

— Hai, du-te odată ! Tocmai cînd cineva pleacă se vorbește despre el. Vezi de întoarce-o cînd o veni vorba despre noi. Azi după amiază te lămuresc eu.

— Bine, spuse Oven și plecă iute.

— Cu inteligență ! îi strigă Röhn rugător.

39

Plecară cu vaporul-omnibus la Veneția. Röhn era cît se poate de neliniștit.

— Ai să vezi, Hilde, spuse el necăjit în ultima clipă se mai întîmplă o nenorocire. Presimt.

Fără să ridice ochii, cam rece, ea îi răspunse : — Ce fricos ai devenit... Își înăbuși un gînd ce-i veni „de vină e cugetul care te mustră". În loc de asta, spuse indiferentă :

— N-au să discute tocmai despre căsătoria noastră !

El tăcu supărat. Ce indiferentă era ! Ce ușor luă ea lucrurile la care el ținea așa de mult ! Ce dureros se schimbase față de el ! Nu mai avea nici un interes pentru necazurile lui, nici pentru acel lucru mare pentru care el tremura. Ea care vorbise mereu de camaraderie și comuniune sufletească. Ah, femeile ! ! !

Era o zi foarte călduroasă, fără o adiere de aer, fără nici o briză dinspre mare. Ajunseră mult prea curînd în oraș.

— Ce facem pînă pleacă trenul ? întrebă el.

Ea dete din umeri și răspunse apatică :

— Ce vrei tu.

Răceala ei îl turba. Abia stăpînindu-se, propuse : — Să ne așezăm într-o cafenea. O înghețată are să te răcorească.

Ea dete din cap.

Soarele ardea nemilos lespezile de marmoră ale pieței pătrate. Nu se vedea țipenie de om. Chiar și porumbeii se pitulaseră la umbră prin volutele sculpturilor decorative ale Domnului San Marco.

Hilde și Röhn stăteau muți la umbra ca de plumb a colonadelor. Apatia asta, acum, cînd trebuia să se împlinească actul cel mai important, îl scotea din fire. Și „mireasa“ asta tăcută și sumbră de lîngă el ! Simțea că-i e dușmănoasă. Îl cuprinse mînia.

— De fel nu te bucuri ? o întrebă el brusc. Hilde — asta e ziua noastră de nuntă ! !

Ea ridică mirată pleoapele cu genele lungi și grele. — Știu, spuse ea, evitînd discuția.

El tăcu furios. În cele din urmă spuse iar : — Mi-o închipuisem cu totul altfel.

Atunci ea parcă s-ar fi trezit din letargie.

— Ba de fel nu ți-ai închipuit-o vreodată, Wolfgang ! Să fim sinceri. E un hazard, o chesitune de afaceri că stăm aci și așteptăm să se săvîrșească formalitatea cununiei. Zi de nuntă nu este.

El se sucea indispus încoa și încolo, pe scaunul de fer încălzit. Ea adogă : — Chiar și dacă suntem sentimentali, cum spune doamna Perrin, să ne ferim totuși de *falsa* sentimentalitate.

El era gata să-i dea un răspuns răutăcios. Se stăpîni însă, chemă un vînzător de ziare și ceru „Tribuna“. Înțelegea italienește însă nu citi. Ținea numai gazeta mare înaintea feții, ca să-și ascundă gîndurile de revoltă.

Asta era ziua lui de nuntă ! Asta ! Așa ! Niciodată nu s-au simțit mai departe unul de celălalt decît în această zi în care

trebuiau să fie legați. Ce va ieși din această căsnicie care a intrat în spasmele agoniei mai înainte de a se naște ?

Un zîmbet amar și cinic răsări pe gura lui batjocoritoare, ascunsă în dosul ziarului. O cununie parcă anume făcută pentru el, dușmanul jurat al căsniciei ! Grotescă, oribilă, neîndurată, cum e și viața. Un teatru de paiațe, o nerozie nebunească. Parcă turnată după concepția lui despre căsătorie. Exact ! Se însura cu o femeie care îl disprețuia — nu-ncape îndoială — care nu înțelegea, nu *voia* să înțeleagă că el a fost forțat să se căsătorească. Dar în loc să-i ușureze această tristă necesitate, să nu-l rușineze, și să-l ajute să-și atingă țelul înalt ce-l urmărea, îl chinuia, îl martiriza, îi făcea lucrurile de o mie de ori mai grele, îl trata ca pe un criminal — ah — femeile — femeile. Cine se încurcă cu ele, e pierdut.

Răsfoia mereu ziarul, deși nu citea.

Nu izbutea să mai recunoască în această femeie rece ca ghiața, distantă, închisă, pe care urma s-o ia de soție, pe fata blîndă, pătimașe, deschisă la inimă pe care o iubise atîta. Viața e o farsă ! Lui trebuia să i se întîmple asta ! ! Să stea aci ca un osîndit și să aștepte execuția cununiei sale. El, dușmanul femeilor și al căsătoriei.

Dar nu încăpea să facă acum cale întoarsă. Și de data asta forța împrejurărilor se dovedi mai tare ca rațiunea. Comedia asta trebuia jucată pînă la apoteoza ei grotescă : doi îndrăgostiți uniți pentru totdeauna în fericirea căsătoriei ! Ce va fi după aceea era viitorul, care sta iară în puterile lui ! Mai întîi însă trebuia să treacă această încercare ! Și cînd te gîndești că odinioară crezuse că Hilde va fi altfel decît toate celelalte femei pe care le cunoștea. Rătăcire. Era o creatură groaznic de egoistă. Jos mîinile ! Va trece și asta. Încleștează dinții ! Dă-i înainte ! Cu capul în zid !

O privi pe furiș pe Hilde, pe după ziar. Cum stătea ! Țeapănă — sloi de ghiață — pe arșița asta !

Simți cum încolțește în el ura împotriva ei.

Ea avea mintea ca încețoșată. Simțea gîndurile vrăjmașe ce radiau din el. Dar nu găsea nici un cuvînt de împăcare. Îl iubea încă, da, însă durut, disperat, cum iubești un copil cu sufletul pierdut, un copil ratat. Se simțea dezonorată în demnitatea ei de femeie, umilită ca om, pentru faptul că el o lua de nevastă, că toată groaza lui de căsnicie se topise sub momeala unei slujbe bune. Se luptase cu ea și cu dragostea ei — și fusese biruită. Nu mai găsise calea înapoi spre el. Planul ce se trezise în ea în noaptea aceea în care el se hotărîse pentru

căsătorie, se precizase și luă într-însa formă concretă și definitivă. Lucra acum automatic, fără suflet, întru împlinirea deciziei ce o luase. Îndeplinea ceea ce aștepta el de la dînsa — pentru ca să capete postul dorit. Nu voia să stea în cale „fericirii“ lui. Cînd misiunea aceasta va fi îndeplinită, ea era din nou stăpînă pe sine.

Însfîrșit, cei doi uriași de bronz de pe Torre dell'Orologio băturâ zece și jumătate.

Liberat, Röhn aruncă ziarul pe masă și plăti chelnerului.

— Vino, porunci apoi aspru.

Luară o gondolă și se duseră la gară.

Apoi fură cununați, fără bucurie și fără fericire.

Ursuz, Röhn se zori să se întoarcă la Lido. Avea presimțiri negre. În gara Veneția Hilde spuse — era primul cuvînt ce și-l vorbeau de cînd se căsătoriseră :

— Aș vrea să telegrafiez tatii.

El dădu scurt din cap și începu să se învîrtească din ce în ce mai nerăbdător pe dinaintea oficiului poștal unde ea telegrafia. Simțea din ce în ce mai precis că s-a întîmplat o nenorocire. Și viziunea lui lucidă nu se înșela.

Soții Perrin și Oven fură împreună toată dimineața. Doamna bătrînă era entuziasmată de conversația șarmantă a Mariei. De mult nu mai rîsese așa de mult și de cu poftă cum rîdea acum de sarcasmele mușcătoare ale inteligentei Rusoaice. Și Mr. Perrin zîmbea adesea, tăcut, după obiceiul Yankeilor.

Numai soțul acestei amuzante doamne nu lua parte la veselia generală. Îl treceau sudori reci de cîte ori venea vorba despre Röhn. Și asta se întîmpla adesea, căci buna Mrs. Perrin exclama mereu : „Ce păcat că mica doamnă Röhn nu e aci să audă și ea această anecdotă ! Are nevoie de puțină veselie, în starea în care se află, sărăcuța de ea ! !“

Și de fiecare dată cînd Americana spunea : „Doamna Röhn“, în ochii Mariei se aprindea o scînteie rea. Oven știa ce înseamnă asta.

Pe cînd porneau la scăldat, Oven trase pe Maria nițel deoparte și-i șopti : „Vai de tine dacă spui că Röhn nu e însurat ! Pe cuvîntul meu că dacă faci asta, totul s-a sfîrșit între noi. Definitiv !“

Ea nu răspunse, nici n-avu vreme. Căci doamna Perrin se întoarse și strigă, acoperindu-și ochii mucalit rușinoasă : „Ah, șoapte de dragoste !“ și voi să plece discretă înainte. Maria însă rîse tare, veselă, se duse spre ea și o apucă familiară de braț. Coborîră astfel spre strand.

Cînd ieșiră din apă, Mrs. Perrin strigă : Röhni care se fierb în oraș ! Asta nu poate decît să-i strice doamnei. Eu nu pot suporta nici măcar strandul.

— Ba eu stau să mă prăjesc la soare, stărui Perrin și se întinse mulțumit, acoperindu-și fața cu pălăria de pai.

— Eu mă duc la răcoare, pe veranda hotelului. Vii și d-ta, Mrs. Oven ? Îți strici tenul d-tale divin aicea.

— Cu plăcere, se-nvoi Maria gentilă.

— Și mie, mi-e cam cald, spuse Oven în franțuzeasca lui de elev de școală. Nu voia să le lase din ochi.

— Ha, ha, rîse soția lui, nu mai fi așa de delicat. Ține compania d-lui Perrin.

— Du-te liniștit ! spuse Perrin, eu sînt cam leneș și vreau să dorm.

— Atunci dormi și d-ta, îl îndemnă d-na Perrin, părintește. Noi două avem de discutat chestiuni importante femeiești. Trebuie să-i răpesc acestei Regine a modei cîteva secrete de stat.

Zicînd acestea, plecară.

Cu frica-n sîn, dar fără să aibă energia de a merge cu ele, Oven rămase. N-avea încredere în Maria. Avea motivele lui.

Pe drumul spre hotel, doamnele pălăvrăgeau.

— Admirabil te îmbraci d-ta, spuse d-na Perrin, uitîndu-se la rochia Mariei. Unde-ți lucrezi ?

— La Paris. Nu locuiești-em departe de Paris — la Germania de West. Dar și femeia ceea care cu d-rul Röhn călătorește n-are o croitoreasă prea rea. Cine poate fie ?

— De cine vorbești ? întrebă doamna Perrin, fără să-înțeleagă nimic.

— De dama care cu dr. Röhn, repetă Maria pe un ton indiferent.

Americana rămase locului sub arșița soarelui.

— De cine vorbești d-ta, draga mea ? Asta-i doar soția d-rului Röhn ! spuse ea amuzată.

Maria scutură energic din cap.

— Te înșeli, madame, dr. Röhn nu însurat.

Doamna Perrin rămase cu gura căscată.

— Mergem, nu ? propuse Rusoaica zîmbind, mi-e frică de insolație.

Bătrîna doamnă se supuse mecanic.

— Te înșeli, spuse ea, venindu-și în fire. E soția d-rului Röhn. Știu precis.

— De unde știi așa precis, madame ? Cînd eu văzut în Iunie pe dr. Röhn la Berlin, nu era însurat, absolut.

— Așa ! rîse d-na Perrin, înțelegînd totul. Sigur, s-au luat de curînd de tot. *Honey moon !* adăogă ea zîmbind discret.

— Exclus ! stărui Maria. Dr. Röhn este cel mai teribil dușman la căsătoria : Cît nu o pisat pe bărbatul meu să nu ia pe mine ! Mai curînd prăpădește lumea decît însoare Röhn.

— Cîinii care latră, nu mușcă, glumi doamna Perrin.

— Cum credeți, răspunse Rusoaica amabilă ; de altfel, ce importanță dacă sînt sau nu cununați.

— Ba, te rog ! Mrs. Perrin rămase locului. Nu-i de loc indiferent. Mie nu ! !

— Nici mie, spuse Maria cu convingere. De aceea si întrebat cine femeiușc asta.

— Dar, scumpă doamnă Oven, nu fi încăpățînată, *e soția lui !*

Maria Fiodorowna scutură iar capul.

— Madame, nu lăsați trasa pe sfoară de oameni ăștia. Știu pozitiv că ea amanta lui. Îți pot chiar dezvăluiește că el ruga să nu-ți spun adevărul la d-tale și la soț al d-tale.

Mrs. Perrin, care avea puțină grăsime la inimă, își pierdu respirația.

— Te-a rugat ? gîfîi ea. Cine te-a rugat ?

— ...Dr. Röhn, minți Maria.

Doamna cea bătrînă se clătină.

— Imposibil, suflă ea astmatică.

— Din nefericire e-adevărat. Hai mergem, madame. Soarele !

Bătrîna doamnă era zdrobită. Abia mai mergea. Maria trebui s-o sprijine. Nu mai vorbiră nici un cuvînt pînă la hotel. Parcă îi dase cineva cu o măciucă în cap. Așa de impresionată era de înșelătoria aceea rușinoasă.

Urcă obidită scările hotelului. În vestibul îi întinse Rusoaicii mîna. Era umedă și rece.

— Scuză-mă, Mrs. Oven, o rugă ea gîfiind, trebue să mă întind puțin. Căldura asta... !

— Regret nespus, madame că eu produs dvs. o deziluzia. Nu putut lămurește că veți fi așa de impresionat, spuse Maria cu o voce plină de regrete.

Mrs. Perrin făcu un gest îndurerat.

— Nu ți-ai făcut decît datoria, fetița mea. *Au revoir.*

Se ureă în lift și căzu pe banca de pluș roșu.

Maria Fiodorowna zîmbi mulțumită. Apoi, zîmbetul de triumf se prefăcu într-un surîs seducător. Căci un bărbat de vreo cincizeci de ani, bine legat, cu o față dominatoare de împărat roman deschisese tocmai ușa energic, sigur de el, se codi o clipă cînd trecu pe lîngă ea, rămase locului, o măsură din ochi fără jenă și trecu apoi încet spre bar. Acolo, se mai întoarse odată spre ea și-i făcu cu ochiul.

Ea se prefăcu că nu vede. Dar văzuse. Știa ce înseamnă acest semn al dorinței masculine, și-l prețuia.

Se duse la portar.

— Cine domnul care trecut acum spre bar ? întrebă ea cu lipsa de jenă a unei cocote în stil mare.

— Domnul Moravescu, marele petrolist român din București, doamnă. I-ați văzut yahtul ? Stă afară, pe canal.

Ea dete din cap mulțumindu-i.

Atunci, Românul se întoarse din bar cu mersul lui furtunos. O fulgeră iar cu ochii lui negri romanticei și năvăli ca un vîrtej în sala de lectură.

— Ea îl urmă încet, ca din întîmplare. Tare se mai plictisea cu bărbatul ei.

Sala de lectură era pustie de tot la ora aceea.

— Nu cred, stăruia Perrin. Atîta doar mai cunosc eu la oameni. Nu sînt niște înșelători.

— Dar a afirmat-o absolut pozitiv, exclamă doamna Perrin și-și șterse sudoarea de pe frunte.

— Pe femeia ceea, nici n-o cunosc, mormăi bancherul. Röhn și cu soția lui, sînt prietenii mei. Nu mă iau eu după calomnii.

— Ar fi și nemai auzit — să fie în contact cu noi, trei săptămîni — să primească un post de încredere de la tine, după ce a auzit cum judecăm noi dragostea liberă ! — Ah, dar-ar Dumnezeu să ai dreptate, Henry *dear*. Altminteri aș pierde orice încredere în Europenii ăștia.

— Eu nu cred, mormăi el.

— Cel mai bine ar fi, îi propuse d-na Perrin, să întrebi pe prietenul lui. El trebue să știe.

— Eu nu întreb în spatele prietenilor mei, o refuză Perrin supărat. Am să-l întreb chiar pe Röhn cînd se va întoarce.

Maria Fiodorowna nu apăru la patru. Oven sta singur la masa lui. Nu era de loc îngrijat. Încetase de mult să se mai îngrijoreze de soția lui. Și acasă lipsea de multe ori de la masă. Își făcea de cap, fără să țină seama nici de bărbat, nici de casă. În inima lui, isprăvise de mult cu ea.

Cînd Röhn și cu Hilde se întoarseră la hotel, telefonul din camera lor sună. Perrin telegrafia pentru a treia oară.

— Aș vrea să-ți spun o vorbă, doctore.

— Vin, spuse Röhn și agață receptorul.

Își dădu îndată seama că s-a sfîrșit. Presimțirile lui fuseseră întemeiate. Se întorsese prea tîrziu.

Privi nehotărît spre camera Hildei. Ea se culcase, topită de căldură și zdrobită de chinul acestei cununii lipsite de bucurii.

Ieși repede.

În vestibul se întîlni cu Perrin.

— Hai în sala de lectură, propuse acesta. Röhn dete din cap mut. După ce se așezară, Americanul împreună mîinile, își rezemă capul în ele și spuse :

— Dragă doctore, eu m-am atașat de d-ta. Trebuie să-ți vorbesc pe față. Nu cred în bănuieli. Am însă nevoie de o confirmare din partea d-tale. Pentru mine nu e vorba numai de o chestiune particulară a d-tale, care n-are ce mă interesa. Astăzi sîntem colaboratori. Și de aceea te rog să-mi răspunzi o vorbă — pe cuvîntul d-tale de onoare.

Röhn îl invită cu un gest.

— Te rog să-mi răspunzi numai cu un „da“ sau „nu“. Nimic mai mult. Ești sau nu căsătorit cu doamna pe care noi — femeia mea și cu mine — o prețuim și o iubim sincer ? Pe cuvîntul d-tale : da, sau nu ?

— Da ! spuse Röhn.

— Îți mulțumesc, spuse Perrin și-i întinse mîna. Apoi îl bătu părintește pe umăr și o luă repede spre ușe.

— Mr. Perrin ! strigă Röhn. Acum trebuia el să vorbească.

Dar Perrin făcu un gest de refuz.

— Doctore, te rog, nici o vorbă mai mult despre această întîmplare neplăcută. S-a rezolvat ! Ajunge !

Și ieși.

Röhn rămase o clipă pe gînduri. Apoi își dete capul pe spate cu violență.

— Nerozie ! Am jertfit ce era de jertfit. Să nu fiu acum mai catolic decît Papa. Să nu zdrobesc totul dintr-o sensibilitate exagerată. Curaj, înainte.

Ieși repede.

42

Imediat după aceea bătu la ușa camerei lui Oven. „Intră !“ strigă prietenul.

Intră. Oven îi ieși înainte. Röhn arătă spre odaia de alături.

— Nevasta ta e acolo ?

Oven făcu din cap semn că nu.

— Nevasta ta a găsit de cuviință ca totuși să mă trădeze, spuse el brusc.

Oven îl privi cu ochii holbați, fața îi era convulsionată de ură.

— Bestia, șuieră el, nu știam ce să mai fac, am rugat-o să tacă, i-am spus că dacă nu-și ține gura, s-a sfîrșit totul între noi. Ah, de altfel, de mult s-a sfîrșit totul între noi. — Ți-a stricat ceva ? întrebă el îngrijat.

— Am parat lovitura.

— Ce canalie ! explodă el din nou. Dar asta o să-i fie ultima canalierie ! Nu poți să-ți închipui ce-am suferit, Wolfgang !

— Ba da, Erwin, mi-am dat seama din primul moment cînd te-am văzut.

— M-a umilit, m-a înjosit. Mi-a risipit banii ca o nebună — asta n-ar fi încă nimic. M-a făcut ridicul față de tot personalul, de toată lumea. Cu siguranță că s-a plictisit în cuibul nostru mic, — cu toate că era mereu pe drumuri — ba la Paris, ba la Köln, ba la Düsseldorf. A flirtat cu toți directorii și inginerii mei — dracu știe pînă unde a ajuns cu ei.

Se întrerupse pierzîndu-și respirația.

— Și tu ai tăcut ? ! îl întrebă Röhn grav.

— Am iubit-o, gemu Oven, orbește am iubit-o. A trecut multă vreme pînă ce mi-am dat seama de isprăvile ei — pînă ce *am voit* să văd și să cred. Atunci mă gîndii la tine — aș fi vrut să zbor — dar mi-a fost rușine.

— Băiete dragă(, spuse Röhn călduros, să-ți fie rușine de mine ?

— Cîtă dreptate ai avut. Căsătoria e cel mai grozav lucru de pe lume.

— Asta o afli întotdeauna după aceea, îl consolă avocatul.

— Tu ai știut-o înainte !

— Ah Doamne ! zîmbi Röhn sarcastic. Dacă ai ști ! — Dar mai trîziu. Mai întîi să te vindecăm *pe tine*. Ce facem ?

— Nu știu. Atîta știu că nu mai pot suporta nici o zi. Porcăria asta de azi a rupt și slaba legătură care mai exista între noi. Ți-am telegrafiat acum cîteva zile la Berlin. Mi s-a spus că ești plecat. Apoi citirăm în ziare că ești aci. Cînd mi-a spus că ar vrea să te revadă, am înțeles că aici o sfîrșim.

— Dar de ce voia să mă revadă ? Ți-a dat vreun motiv ?

— Azi dimineață — înaintea prietenei tale.

— E nevasta mea.

— Ce ? ! ! !

— Da — da. Multe minuni se mai întîmplă pe lumea asta. Om mai vorbi noi. Mai întîi să terminăm cu tine. Ce zicea ?

Oven se trudi să răspundă la această întrebare.

— Zicea că vrea să te revadă, pentru că — îi face mare plăcere să te necăjească.

— Ia te uită !

— Nu zău, Wolfgang, chiar te-ai însurat ? ! !

— Da, da ! Vrei să divorțezi ?

— Da.

— Vrei să rămîi mai departe cu ea aci ?

— Nu. Dacă s-ar putea ca...

— Totul se poate. Las-o pe seama mea.

— Ce vrei să faci ? întrebă el, muiat din nou.

— N-am s-o mănînc fii fără grije. Am să-i spun că te-ai săturat de ea, că vrei să divorțezi și am s-o sfătuiesc să-și facă bagajele.

— Fii generos cînd va veni vorba de bani.

Am iubit-o odată foarte tare. Jumătate din averea mea...

— Ești nebun. Și azi o mai supraestimezi, 100 000 de mărci e prea mult.

— Wolfgang !

— Și azi o mai iubești, băiete ? Nu-i chip să asiști la operația de amputare. Împachetează-ți periuța de dinți și rămîi peste noapte la Veneția. Du-te la Grand Hotel. Repede. Șterge-o.

— Mi se pare o lașitate — replică Oven abătut.

— Vitejia față de femei nu-i nici o glorie. Hai, cară-te băiete, repede. Fii tare !

În vestibul Röhn aşteptă întoarcerea Mariei Fiodorowna. Veni puţin înainte de cină. El se făcu că stă întîmplător lîngă o fereastră. O văzu despărţindu-se de un domn cu o figură de imperator roman. Cezarul ridică degetul, în chip de avertizare ca nu cumva să uite ceva. Ea dădu din cap că n-are să uite. Ochii ei erau plini de făgăduinţi.

Röhn se trase înapoi. Îl cunoştea pe omul acela. Era vestit prin bogăţia sa, prin posesiunile lui petrolifere, prin aventurile lui. Un *viveur*, un om tranşant, care nu sta mult pe gînduri cînd se oferea o afacere sau o femeie.

Röhn îşi dete imediat seama că va cruţa prietenului său cele o sută de mii de mărci.

Pe cînd ea trecea în fuga mare prin hallul hotelului, Röhn se apropie de ea... Neplăcut surprinsă, ea rămase locului.

— Eu grăbit foarte, zise ea nervoasă.

— Asta e epoca noastră, spuse el rece. De altfel n-am să-ţi comunic decît ceva foarte scurt.

— Mă rog !

— Soţul d-tale îţi trimite salutări. A plecat.

— A plecat ? Îşi ridică surprinsă sprîncenele fine, subţiri, negre, — unde a plecat ?

Röhn ridică din umeri. — Acum e clientul meu. Mi-a dat mandat să-l reprezint în procesul de divorţ. Şi d-ta ştii prea bine, doamnă, că eu ţin foarte bine secretele clienţilor mei.

Lovitura reuşi. Ea strînse pumnii mînioasă.

— D-ta aveţi mai spuneţi ceva la mine ?

— A, numai atît, că puteţi pleca fără grije. Cînd porneşte yahtul ?

Ea păli. — Satan, ce eşti ! Drac la d-ta ! !

Ah, nu, zîmbi el. Mă supraestimezi. Şi să-ţi mai dau un sfat bun. Gratuit. Ia-ţi precauţiunile de data asta, ca să nu păţeşti ca atunci — ştii d-ta — cînd cu văduva şi cu fiul. Călătorie fericită !

Se plecă galant şi plecă.

Ea rămase o clipă locului, incapabilă să se mişte. Apoi trase o înjurătură pur rusească. „Porc de cîne“ ! şuieră ea printre dinţii încleştaţi. Asta o uşură. Dete fuga în camera ei, îşi făcu bagajele cu mîinile tremurînde. O rodea din ce în ce mai tare sentimentul că a suferit o înfrîngere.

Röhn se duse în camera lui şi se îmbrăcă liniştit pentru cină.

Doamna Perrin, de la masa ei învecinată, era cum nu se poate mai gentilă, deoarece se simțea vinovată. La un moment dat se plecă înainte, arătă cu ochii spre masa Ovenilor și întrebă :

— Nu sînt acasă dumnealor ? Aș vrea să spun cîteva cuvinte doamnei.

Röhn arătă spre fereastră. Pe lagună aluneca un yaht cu pînzele umflate.

— Ar fi cam greu, Mrs. Perrin, spuse el rece. Căci soția prietenului meu a șters-o cu marele petrolist român. Pe yahtul lui de colo.

Peste opt zile, Röhn și Hilde se întoarseră la Berlin. Perrinii mai plecaseră pe cîteva săptămîni în Elveția.

Röhn merse repede cu Hilde la vila din Heerstrasse, luă o baie, își schimbă hainele și alergă în oraș. În birourile provizorii ale nouei întreprinderi îl aștepta directorul comercial, pentru cea dintîi ședință a conducătorilor băncii Philadelphia and West Virginia.

Directorul juridic, după atîtea săptămîni de odihnă și de lenevie, ardea de dorință de a activa. Aruncase zorit o bună ziua Hildei, preocupat de noile lui îndeletniciri.

Ea rămase în ușa deschisă a hallului și privi după mașina lui pînă ce dispăru sclipind în soare. Știa că era o despărțire pentru multă vreme. Poate pentru totdeauna.

Se întoarse încet în casă. În hall rămase pe gînduri.

Veni servitorul. — Vă rog să-mi dați cheile, domnișoară, să despachetez.

— Cheile de la bagajele d-lui dr. sunt în dormitorul lui, răspunse ea. Bagajele mele lasă-le te rog așa.

Kleinmüller plecă jignit. Mă rog, n-are de cît, dacă vrea să despacheteze singură ! Dinspre partea mea ! — Se simțea atins în sentimentele lui de servitor credincios.

Hilde se duse prin toate odăile. Aci, în sala de muzică, stătuseră de atîtea ori amîndoi, strîns lipiți, pradă fericirii. I se părea că a trecut atîta vreme de atuncea. Acum era sfîrșitul lui August — în Iunie se cunoscuseră. În Iunie ? — dar sunt numai cîteva săptămîni de atunci !

Cîtă fericire și cîtă durere condensate în acest scurt timp ! — Aproape tot cuprinsul vieții ei.

Se așează la pian — cîntă Mozart, Schubert, simfonia neterminată — dureroase aduceri aminte.

Apoi se ridică, închise pianul încet de tot și se apropie de portretul lui Miss Farren. Îl privi îndelung. „Oare tu vei fi fost mai fericită, tu învăluită în mantila ta elegantă, bogată, fluturătoare ?“, își spuse ea. „Eu cred că noi femeile ne luăm cu toatele porția de fericire, mai întîi — și — apoi cea de durere. Rămîi cu bine, Miss Farren !“

Trecu dincolo în birou și-și luă rămas bun și de acolo. Aci lucrase cu el, în primele zile ce fusese angajată, plină de veneratie și de respect față de marele ei șef — iar dragostea începuse să încolțească în inima ei.

Se duse la masa de scris și puse pe ea o scrisoare. Apoi se urcă în dormitor, își luă și acolo rămas bun — fără o lacrimă — în ochii ei împietriți de durere.

În bucătărie, dete bucătăresei un bacșiș mare.

— Plec, spuse ea fermă și stăpînită pe sine.

— Cum, plecați ? !

Dete din cap.

— Pentru totdeauna ? !

— Da.

— Vai de mine, ce rău îmi pare, spuse bucătăreasa sincer. La început, cînd ați venit, mi-era cam frică. Așa-i cînd nu se cunosc oamenii. Că sînt unele cocoane, sau domnișoare, care vor să se facă grozave față de domni, că știu toate alea. Și mai rău le încurcă. Dar dv., zău așa, m-ați lăsat să lucrez cum știu eu.

Și-acum — plecați iar !

Hide îi întinse mîna.

— Domnule Kleinmüller, du bagajele mele la un taxi, îl rugă ea.

— Să nu scot limuzina ?

— Nu, mersi.

Ea ieși. Șoferul și bucătăreasa o priviră ca doi oameni care au înțeles totul.

— Să știi de la mine, s-au certat pe drum, puse șoferul diagnosticul. Da, da, la joc și la drum își dă omul arama pe față.

— Tacă-ți fleanca ! îl contrazise bucătăreasa nefilozofică. Ce tot dai zor cu arama ! Cînd sînt oameni ca ăștia, pîinea lui Dumnezeu !... Să știi una de la mine : nici o femeie nu mi-ar

fi plăcut mai mult pentru domnul — decît domnișoara. Și iată că pleacă !

— Toate trec pe lumea asta ! făcu Kleinmüller înțelept.

— Hai, du-te odată de adu tomobilu, îl zori bucătăreasa tristă.

Și-apoi Hilde plecă. Bucătăreasa și servitorul rămaseră la poartă făcînd semne. Hilde îi vedea ca printr-un văl. Abia acum îi veniră în sfîrșit lacrimile în ochi.

Cînd ajunse acasă, avu destulă vreme să facă curățenie și să repare dezordinea care domnește într-o locuință de becher. Tatăl veni abia seara de la atelierul de filme unde lucra. Ea îi căzu la piept, fără să rostească un cuvînt. Trecu mult timp, pînă ce el o pricepu. Dar nici atunci n-o înțelese.

Pe la prînz, Röhn își chemă la telefon casa, de la birou.

— Domnișoara a plecat, răspunse servitorul.

— Domnișoara e soția mea, ca s-o știi, îl lămuri el bine dispus. Unde s-a dus ?

— Nu — știu — domnule — doctor. Glasul suna uluit.

— Atunci să-i spui, cînd s-o întoarce...

— Domnul doctor nu m-a înțeles, zise servitorul mai tare, domni — doamna — a plecat — de tot.

— Cum ? ! Ce ? ! strigă Röhn îngrozit. Bănui adevărul.

— Da, domnule doctor, a plecat cu bagaje cu tot.

O pauză lungă.

— Și-a lăsat ceva ?

— Da, pe biroul dv. se află o scrisoare groasă. Poate că a lăsat-o dumneaei.

— Adu-mi îndată scrisoarea la birou — îndată — cu mașina.

— Numaidecît, domnule doctor !

Lui Röhn i se părură ceasuri cele cîteva minute pînă ce Kleinmüller îi aduse scrisoarea.

— Bine, spuse Röhn, poți pleca.

Desfăcu plicul și citi.

Veneția, 23 August

„Iubitule, am să te părăsesc. La Berlin voi pleca de lîngă tine. Pînă atunci trebuie să mă mai suporți, nu vreau s-o rupem pe drum, printre străini. Iartă-mă că-ți scriu toate acestea. Poate că ar fi trebuit să ți le spun verbal. E o laşitate, știu. Dar vreau să te cruț și pe tine și pe mine de amărăciunea unei explicații inutile. Nu m-ai putea convinge cu toată bunătatea ta înlănțuitoare și cu toată dialectica ta de neînfrînt. Am cumpănit mult și adînc, pînă am ajuns la această concluzie. Și nici nu știu dacă ai voi să mă convingi. Știu că dragostea ta nu s-a stins. Ți-ai pierdut însă răbdarea cu mine. Te înțeleg. În ultimele zile te-am chinuit. N-am putut face altfel. Nu îmi putea ieși din minte că m-ai luat de soție pentru un motiv străin de noi doi. Nu te judec. Căci, rațional, te pricep. Dar inima mea îmi poruncește : nu ! Nu pot suporta așa ceva, — în condițiile astea nu pot rămîne soția ta. Atunci cînd mi-ai oferit să mă iei pentru ca să nu sufere tata, și pentru situația mea în casă, te-am refuzat. Dar nici pentru motive de afaceri nu pot rămîne soția ta. Te-am luat ca să nu-ți stric situația la care țineai așa de mult. Să nu crezi că nu te înțeleg, și într-asta. N-am vrut să-ți stau în cale. N-ai meritat de la mine ca tocmai prin mine să pierzi această șansă strălucită, pe care ai dorit-o atîta. Mi-am făcut datoria, mîine voi fi soția ta. Dar de rămas nevasta ta, nu vreau să rămîn. Nu pot trăi decît cu un om care m-a luat numai pentru mine, care m-a făcut soția lui din cea mai sinceră și mai profundă convingere că o căsătorie, o căsătorie cu mine este pentru el o necesitate fericitoare a vieții lui. Plec, pentru că nu vreau să ajungi a vedea că ai avut dreptate, că și căsătoria noastră a devenit un martiriu pentru tine și pentru mine. Nu vreau să evoc prin mine tristele lucruri pe care tu le-ai aflat atît de adeseori în practica ta de avocat de divorțuri. N-aș vrea ca ceea ce a mai rămas viu din dragostea ta, ca marea și puternica mea iubire — să se macine în banalitatea unei căsnicii forțate — căci pentru tine *este* o căsătorie forțată. Nu vreau ca dragostea mea să-ți devină o povară. Te iubesc — nu așa cum te iubeam înainte de a pleca în călătorie — asta ar fi un neadevăr. Mai puțin nu, dar altfel, ca o mamă, îndurerată, însă tot așa de aprins și de neegoist. Căci cînd iubești pe cineva, îl iubești așa cum e — cu înălțimile și cu scăderile lui.

Și dragostea asta nu vreau s-o irosesc. E tot ce mi-a rămas din prima și unica mea aventură. E cuprinsul, e sensul vieții mele. Nu mi-l răpi !“

„24 August

„Azi ne-am cununat. A fost cea mai tristă zi din viața mea. Îmi dau seama ce oribilă am fost față de tine, — acolo în cafeneaua de pe Procurații, pe cînd așteptam. Mă luptam să-ți spun o vorbă bună. Dar n-am găsit nici una. Iartă-mă. Și totuși, sufletul meu întreg te chema !

Te las să alegi dacă vrei să divorțezi sau să trăim numai despărțiți. Eu nu mai aștept nimic de la viață, decît dragostea ce mi-a rămas pentru tine.

Mă întorc la tata. I-am scris astăzi că ne-am căsătorit, ca să se bucure. Restul i-l voi spune verbal.

Dragul meu iubit — veșnic vei fi pentru mine, iubitul ! În ceasul despărțirii, îți mulțumesc. M-ai făcut fericită. Cît poate fi de fericită o făptură omenească. Un strop de amărăciune se află în paharul oricărei fericiri. La mine a fost jalea de tată. Iar *tu* — tu ai fost fericirea mea — întreagă. A fost scurtă. Dar mărimea și plenitudinea unei fericiri nu atîrnă de durata ei. Am fost odată o Regină printre femei, și astăzi asta îmi pare mult, nespus de mult. Azi plec în exil, purtînd cu mine un tezaur regesc pe care nu-l pot pierde niciodată ; dragostea mea pentru tine.

Te rog din inimă un singur lucru : nu veni la mine, nu-mi scrie, nu căuta să-mi strămuți hotărîrea ! Iar dacă nici n-aveai intenția s-o faci, nu zîmbi ironic. Dar dacă totuși avuseseși de gînd, atunci evită tot ce ne-ar putea întrista, mîhni, înstrăina unul de altul. Dragul meu drag, nu pot duce o casă cu tine cîtă vreme ești convins că este o barbarie, o cruce, moartea iubirii noastre. Nu pot ! Nu pot juca *va banque* cu dragostea mea, cum spuneai tu acum cîteva zile. Nu sînt o jucătoare — ți-o spun fără amărăciune și fără nici un resentiment. Poate că iau lucrurile prea în tragic. Rămîi cu bine, iubitul meu, bărbatul meu — altfel decît prin farsa de la Mestre — într-un fel mult mai înalt și mai sfînt, — rămîi cu bine. Și dacă vreodată te va cuprinde dorul de mine, să știi că gîndurile mele duioase sînt, care-ți plutesc în preajmă.

Hilde“.

26 August

Am mai deschis o dată scrisoarea. Iartă-mă că scriu așa de lung. E pentru ultima oară că-ți vorbesc. E noapte. Tu ești în camera de alături. Ești mînios că sînt așa de împietrită și de străină și de urîcioasă cu tine. Așa de mult aș dori să-ți vorbesc. Dar sînt ca paralizată de o putere nevăzută, mai tare

ca mine — glasul meu, dorul meu de tine, nu pot străbate încremenirea asta. Colo departe sclipesc lumini — aerul e apăsător — marea vuiește — mi-e așa de dor de tine. Sînt așa de abătută — trebuie să plîng. Ah, de-aș putea veni să plîng lîngă tine!

Nu veni, cînd vei citi scrisoarea asta. Nu veni niciodată! Ar fi o sfîșiere fără folos. Gîndește-te numai cîteodată la mine, așa cum sînt eu acum în această moleșitoare noapte venețiană — nicidecum eroină, nicidecum femeie tare și hotărîtă — ci numai mica și biata ta fetiță neajutorată, care te iubește atît. Ba nu, gîndește-te mai bine numai la ființa însorită, veselă, neștiutoare ce-am fost cînd ne-am cunoscut întîi, și cînd mi-ai spus Miss Farren. Noapte bună, iubitul meu!"

. . . . . .

Röhn sta în picioare și citea. Multă, multă vreme. Iară și iară. Apoi lăsă plicul să cadă, și se prăbuși în fotoliul din care auzise și văzuse atîtea căsătorii nefericite. Deodată sări în sus, se repezi la ușă. Rămase locului cu mîna pe clanță...

„Nu", își spuse el, „să nu fiu mai laș decît ea — să fiu viteaz ca ea — să n-o iau înapoi, să n-o momesc, să n-o amăgesc, să nu-i zdrobesc dragostea. Rămîie-i sfîntă ei și mie!"

Se întoarse la birou. Luă o foaie de hîrtie.

„Tu — iubito — dragostea mea! lumina sufletului meu! Niciodată nu te-am iubit atîta ca acum, — cînd am citit scrisoarea ta — zguduitoarea mărturie a dragostei și a măreției tale sufletești. Viteaza mea dragă! Sfîntă voi păstra iubirea noastră, flacără nestinsă pe altarul vieții noastre. Tu ești soția mea, și vei rămînea, pînă ce..."

Se întrerupse.

Apoi scrise o altă scrisoare, mai calmă, mai obiectivă.

45

Se aruncă, se cufundă în noua lui muncă. Dar nu-l bucura nimic. Ajunse o forță economică. Ei și? Totul îi era indiferent. Asculta nemișcat povestirile triste și jenate ale lui Hellebrandt. Auzea că doamnele întrebau mereu de dr. Röhn — și — apoi, dezamăgite, dispăreau una după alta și nu se mai arătau. Se isrăvise cu clientela femeiască. Nici nu-i veni să zîmbească de mulțumire că profeția lui se împlinise. Totul îi era așa de indiferent!

Își făcea datoria la bancă. Mai mult decît datoria. Rareori se stingea lumina în strălucitul lui birou din Potsdamerplatz mai înainte de zori. Și-atunci, nu cuteza să meargă acasă. Îi era groază de căminul lui. Acolo umblau strigoi. În orice colț sălășluia o amintire. Mireasma parfumului ei stăruia în perdelele din dormitor. Căuta pernele ei — și se culca pe ele.

Toată casa era plină de ea.

Camerele erau moarte, numai ea trăia în ele. Erau pline de glasul ei, de foșnetul rochiilor ei, de rîsul ei.

Deschidea pianul, trăgea cu urechea. Sufletul ei rămăsese prins în clape. Trîntea capacul, de răsuna. Se apropia de Miss Farren, o privea, dar ochii lui nu deslușeau nimic, căci erau împăiănjeniți de dor nestins. Orice lucru pe care ea îl atinsese cu mîna, devenise o relicvă sfîntă. Purta în buzunarul de la vestă degetarul ei ca pe un talisman de dragoste, se juca cu el în biroul lui de la bancă,. îl punea pe degetul cel mic, ca să simtă apropierea ei, îl ascundea de grabă cînd intra cineva. Și se surprindea cu degetarul în mînă în timpul celor mai serioase și mai importante ședințe.

„O superstiție !“ se scuza el zîmbind față de domnii care-l priveau uimiți.

Începu să evite casa cu stafii din Heerstrasse. Noaptea nu dormea. Sta prin localuri cu femei de care îi era greață și pe care nici nu le atingea. Căuta numai să se amețească. Dormea la hotel, de teamă de casa în care viețuia ea, prin care plutea drăgălășia și sufletul ei. Era palid și avea un aer bolnăvicios.

Directorul american îl preveni : — Domnule doctor, te surmenezi !

Röhn rîse încurcat, negînd.

— Ce va spune Mr. Perrin, cînd va veni ? ! spunea directorul comercial. Te-a lăsat acum patru săptămîni strălucitor de sănătate și acum te-ai distrus în banca noastră.

— Dar sunt perfect sănătos, stărui Röhn.

Banca înflorea. El se topea. Începu să aibă halucinații. I se părea c-o vede peste tot, în localurile de dans, la teatru, pe stradă. Sărea din automobil în mers. se repezea spre cea care i se părea că e ea, se scuza față de o doamnă speriată pe care o apucase de braț — deveni un tip ridicul.

Într-o seară — era ora zece trecute — nu mai putut. Alergă la ea acasă. Sună jos ca de furtună. Aruncă o bancnotă mare portarului furios. Urcă scara ca o vijelie. Sună, pînă ce colonelul în cămașe de noapte deschise, zăpăcit. Nu-l recunosc pe Röhn în întuneric.

— Hei, cine e ? ! Ce cauți — ? !

El îl împinse pe Lobach la o parte.

Bătrînul militar crezu că e vreun răufăcător. Îl apucă de braț. Röhn se desfăcu — năvăli în sufragerie — nu era nimeni — deschise ușile la întîmplare — ca un nebun — bătrînul îl înhață iar.

— Lasă-mă !

— Omule, ești nebun ? !

Röhn smuci altă ușe.

Hilde se găsea în odaia ei, dezbrăcată.

Țipă.

— Colonelul îl apucă de guler.

— Tată — e Wolfgang !

Bătrînul îl lăsă. Acum îl recunoscu.

Ieși tăcut din odaie și închise bine ușa.

Acolo rămase istovit de bucurie, fu nevoit să se sprijine de perete.

Ea sta și-l privea pe bărbatul ei.

— Hilde, îngăimă el, nu mai pot.

Ea nu rosti nici un cuvînt. Văzu numai ce bolnav și ce istovit e. O durea inima, așa de tare se schimbase.

— Nu pot trăi fără tine.

— Nu trebuia să vii, spuse ea încet.

El zise cu aprindere :

— E o nebunie ceea ce facem.

— Ce — atunci ? întrebă ea pe un ton de reproș blajin.

— Să vii la mine !

— Căsnicie ! Își înăbuși cu tărie bucuria.

— Da.

— Dar Wolfgang, știi doar, căsătoria e doar o rămășiță barbară din vremea preistorică, spuse ea.

Atunci el strigă : — Nu mă ironiza !

— Nu te ironizez, Wolfgang. Mă gîndesc numai la tine. Mă gîndesc numai la crucea ceea dublă din biroul tău.

— Fantezie de artist nebun, protestă el furios.

SFÎRȘIT

Tehnoredactor — corectură — îngrijire ediție
I. UNGUREANU

Coli tipo : 9,5. Bun de tipar : 20.XI.1990.

Tiparul executat la I. P. Oltenia — cd. 307.

60 lei
2 lei T.L.
62 lei

— Un roman literar original neobișnuit, care surprinde „CĂZNICIA“ prin tematică, menit să scoată firescul din logica minții omenești, desfășurîndu-se în zona tulburătoare dintre liniștea realului și a fanteziei.

— Captivează prin metrica dialogului și intrigă.

M. VELEANU

ISBN 973-95021-0-5

EDITURA
„CRONOS 22“
CRAIOVA